

**T.C.HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
UYGULAMALI PSİKOLOJİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

**Kadına Yönelik Şiddet, Narsizm ve
Saldırganlık Arasındaki İlişki**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
Azade Amirigargari**

**Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. Pervin Sevda Bıkmaz**

İstanbul – 2013

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No.
KISALTMALAR LİSTESİ.....	v
ÖNSÖZ ve TEŞEKKÜR.....	vi
TABLO LİSTESİ.....	vii
ÖZET.....	xii
ABSTRACT.....	xiii
1. GİRİŞ.....	1
1.1.Şiddet ve Kadına Yönelik Şiddet.....	2
1.1.2.Narsisizm ve Özellikleri.....	2
1.1.3.Öfke.....	3
1.1.4.Saldırganlık.....	3
1.2. Ortadoğu’da Ataerkillik ve Erkeklik İlişkileri.....	4
1.3. Türkiye’de Kadına Yönelik Çalışmaların Sonucu.....	5
1.4. Kadına Yönelik Şiddet konusunda Dünya Sağlık Örgütü’nün Çalışmaları.....	5
1.5. Öfke ve Saldırganlık Üzerine Yapılan Araştırmalar.....	7
1.6. Saldırganlık Üzerine Psikanalitik Teoriler.....	10
1.7. Saldırganlık Üzerine Etnolojik Teoriler.....	11
1.8.Saldırganlık ve Cinsiyet Üzerine Yapılan Çalışmalar.....	11
1.9. Saldırganlık ve Hayal Kırıklığı Üzerine Görüşler.....	12
1.10. Narsisizm ve Saldırganlık Üzerine Yapılan Araştırmalar.....	12
1.11. Şiddetin Psikososyal Kaynaklar.....	14
1.12. Şiddete Uğrayan Kadınların Psikososyal Özellikleri.....	15
1.13. Şiddeti Uygulayan Kişilerin Psikososyal Özellikleri.....	16

1.14. Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesinde Yapılan Hukuki Çalışmalar.....	17
1.15. Kadına Yönelik Şiddet ve Önleme Yöntemleri.....	17
1.16. Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	18
1.17. Araştırmanın Soruları.....	19
2. YÖNTEM	21
2.1. Örneklem.....	21
2.2.Araçlar.....	22
2.2.1 Veri Toplama Araçları.....	22
2.2.1.1. Narsistik Kişilik Envanteri-NKE'nin (Narcissistic Personality Inventory-NPI)...	22
2.2.1.2. Öfke Ölçeği (Novaco Öfke Envanteri Kısa Formu).....	23
2.2.1.3. Aile İçi Şiddet Ölçeği.....	24
2.2.1.4.Kadının Aile İçinde Yaşanan Şiddete Bakışı Ölçeği.....	25
2.3. Veri Toplama Prosedürü.....	26
2.4.Araştırma Modeli.....	26
3.BULGULAR.....	27
3.1. Verilerin Çözümlemesi.....	27
3.2. Dağılımın Normalliğini Denetlemek İçin Yapılan Kollmogrov Smirnov Testi Sonuçları.....	31
4. SONUÇ ve TARTIŞMA	59
4.1. Bireylerin Cinsiyetleri, Yaş, Eğitim Düzeyi, Öğrenci Olup Olmaması, Okuduğu Bölüm ve Öfke ile Karşılaştırılmasına ilişkin Bulguların Değerlendirilmesi.....	59
4.2. Bireylerin Cinsiyetleri, Yaş, Eğitim Düzeyi,Öğrenci Olup Olmaması ve Aile İçi Şiddet Ölçeği ile Karşılaştırılmasına İlişkin Bulguların Değerlendirilmesi.....	61
4.3. Kadınlara Göre; Kadınların En Çok Karşılaştığı Şiddet Türü İle Kadınların Ve Aile İçi Şiddet Ölçeği Karşılaştırılmasına İlişkin Bulguların Değerlendirilmesi.....	63

4.4. Bireylerin Cinsiyetleri, Yaş, Eğitim Düzeyi, Öğrenci Olup Olmaması, Okuduğu Bölüm ve Kişilik Envanteri Puanları ile Karşılaştırılmasına İlişkin Bulguların Değerlendirilmesi.....	64
4.5. Kadınlara Göre; Kadınların En Çok Karşılaştığı Şiddet Türü, Önleme Yöntemleri ve Narsistik Kişilik Envanteri İle Karşılaştırılmasına İlişkin Bulguların Değerlendirilmesi.....	66
4.6. Ölçeklerden Elde Edilen Bulguların Değişkenine Göre Değerlendirilmesi	67
4.7. Araştırmanın Sınırlılıkları ve Öneriler.....	69
5. KAYNAKLAR.....	70
6. EKLER.....	76
7. ÖZGEÇMİŞ.....	82

KISALTMALAR

DSÖ : Dünya Sağlık Örgütü

BM : Birleşmiş Milletler

C. : Cilt

Pt : Punto

S. : Sayı

s. : Sayfa

NÖE : Novaco Öfke Ölçeği

NKE :Narsistik Kişilik Envanteri

ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR

İnsanlık tarihinin en eski sorunlarından biri olan kadına yönelik şiddet olgusu, dünden bugüne kapsam olarak çok büyük bir değişime uğramasa da yöntem olarak çeşitli dallarda evrimleşmiş ve çağın gereksinimleri, sosyolojik ve etnik değişimlerle paralel olarak sürekli bir gelişime uğramıştır. Bu gelişim kadına yönelik şiddet kavramının statik bir olgu değil aksine sürekli aktif olan, dinamik ve organik bir kavram olduğunu göstermektedir. Kadınlara yönelik şiddet ile egoizm, narsisizm ve saldırganlık arasındaki ilişkiyi inceleyen bu çalışma, psikoloji yüksek lisans programında tez olarak hazırlanmıştır. Bu çalışmada Türkiye’de oldukça fazla görülen, kadına yönelik şiddetin nedenlerinden biri olduğu düşünölen narsisizm ve saldırganlık arasındaki ilişki araştırılmıştır. Kadınlara yönelik şiddet olgusu her geçen gün daha da yaygınlaşan beraberinde birçok fiziksel ve psikolojik hasara yol açan toplumsal bir yara haline gelmiştir. Bu toplumsal yara bölgesellikten çıkarak kendisine uluslararası bir kimlik edinmiştir. Irk, din ve dil ayrımı yapmaksızın çeşitli toplumlarda baş gösteren kadına yönelik şiddet olgusu, detaylı bir şekilde incelendiğinde, tüm dünyayı ilgilendiren bir hastalık haline dönüşmüştür ve yeni bir durum olmaktan çok uzaktır.

Kadına yönelik şiddetin hareketli yapısı onu aile ve toplum için tehlikeli bir dinamik haline getirmektedir. Bu tehlikeye karşı önlem almak amacıyla yapılan ve uygulamaya konulan yasalar kadınlara uygulanan şiddeti durdurmak için yetersiz kalmaktadır. Bunun nedeni yasaların caydırıcı olmaktan çok uzak, sorunun temeline inemeyen, yüzeysel ve sonuç odaklı olmasıdır. Yasalarda sadece kadına yönelik şiddetin ardından yardım alınabilmektedir. Bu sorunu aşabilmek için; yapılması gerekenlerin başında, erkek ve kadını kapsamlı bir programla eğitmek, bu eğitimi de yasalarla destekleyerek caydırıcılık oluşturmak gelmektedir. Bu sayede yeni nesilleri eğitebilecek bilgi birikimine sahip bireylerin yaşadığı, saygı ve hoşgörünün hakim olduğu bilinçli bir toplum oluşturarak hastalığın oluşumunu engellemek mümkün olacaktır.

Bu sorunu toplumdaki tüm bireylerden uzak tutmak, sağlıklı düşünebilen yeni nesiller yetiştirmek amacıyla gerekli olan eğitimi verebilmek için öncelikle bu eğitimin başlıkları belirlenmeli ve bu başlıklar hakkında araştırmalar yapılmalıdır. Bu çalışmada kadına yönelik

şiddet kavramının egoizm, narsisim ve saldırganlık başlıkları ile olan ilişkisi incelenmiştir. Daha önce yapılan araştırmalarda narsistik davranış ve saldırganlık arasında ilişki olduğu görülmüştür. Bu noktada diğer araştırmacıların bulgularıyla desteklenen sonuçları dikkate aldığımızda, yasaların kadınların ölmesini engellemede yetersiz kaldığı durumlarda, pek çok kadının ölümünü engellemek için bu konunun sebeplerinin psikolojik açıdan incelenmesi gerekmektedir.

Dünyada ve Türkiye’de yakın zamanda yaşanmış olan savaşlar, bireylerin şiddete olan eğilimini arttırmıştır. Savaş sırasında yaşanan öldürülme korkusu, tanık olunan cinayetler, panik, kaygı, geleceğe yönelik belirsizlik ve güvensizlik, savaş ortamından kaçılacak güvenli bir yer olması durumunda bile yaşanan tedirginlik, psikolojik travmaya neden olmuştur. Süregiden savaşlar, atlatılamayan travmanın gelecek nesillere de aktarılmasına neden olmuştur. Savaşın özellikle erkeğe yüklediği saldırganlık dürtüsü onu, tümgüçlülük duygusu, şişirilmiş benlik algısı, narsistik kişilik özelliklerine ve dolayısıyla şiddete yatkın hale getirmiştir.

Araştırmamın her aşamasında desteğini esirgemeyen danışmanım Haliç Üniversitesi Psikoloji Bölüm Başkanı Yrd. Doç. Dr. P. Sevdâ Bıkmaz’a yardımlarından dolayı sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

2013

Azade Amirigargari

TABLO LİSTESİ

Tablo.3.1. TABLO 4.1. Bireylerin Kişisel Bölüme Göre Dağılımı.....	30
Tablo.3.2. Öfke Ölçeği, Narsistik Kişilik Envanteri ve Aile İçi Şiddet Ölçeğinden Elde Edilen Puanların Normal Dağılım Gösterip Göstermediğini Belirlemek Amacıyla Yapılan Tek Örneklem Kolmogorov-Smirnov Testi Sonuçları.....	31
Tablo.3.3. Grubun Öfke Ölçeği, narsistik kişilik envanteri İle Aile İçi Şiddet Ölçeği Puanlarının Ortalaması	32
Tablo.3.4. Bireylerin Cinsiyeti İle Bireylerin Öfke Ölçeği Puanları İçin Yapılan “Mann-Whitney-U” Testi Sonuçları.....	33
TABLO. 3.5. Bireylerin Yaşları İle Bireylerin Öfke Ölçeği Puanları İçin Yapılan Bivariate Spearman Non Parametrik Korelasyon Testi Sonuçları.....	33
TABLO.3.6. Bireylerin Eğitim Düzeyi İle Bireylerin Öfke Ölçeği Puanları İçin Yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları	34
TABLO.3.7. Bireylerin Okuduğu Bölüm İle Bireylerin Öfke Ölçeği Puanları İçin Yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları	35
TABLO.3.8. Bireylerin Annelerinin Eğitim Düzeyi İle Bireylerin Öfke Ölçeği Puanları İçin Yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları	36
TABLO.3.9. Bireylerin Babalarının Eğitim Düzeyi İle Bireylerin Öfke Ölçeği Puanları İçin Yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları.....	36
TABLO.3.10. Bireylerin Maddi Durumu İle Bireylerin Öfke Ölçeği Puanları İçin Yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları	37
TABLO.3.11. Kadınlara Göre Kadınların En Çok Uğradığı Şiddet Türü İle Bireylerin Öfke Ölçeği Puanları İçin Yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları.....	38
TABLO.3.12.. Kadınlara Göre Kadınların Uğradığı Şiddetin Nedeni İle Bireylerin Öfke Ölçeği Puanları İçin Yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları	38

TABLO.3.13. Kadınlara Göre Kadınların Uğradığı Şiddetin Gerekçesi İle Bireylerin Öfke Ölçeği Puanları İçin Yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları.....	39
TABLO.3.14. Kadınlara Göre Kadınların Uğradığı Şiddeti Önleme Yolu İle Bireylerin Öfke Ölçeği Puanları İçin Yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları	39
TABLO.3.15. Bireylerin Cinsiyeti İle Bireylerin Aile İçi Şiddet Ölçeği Puanları İçin Yapılan “Mann-Whitney-U” Testi Sonuçları.....	40
TABLO.3.16. Bireylerin Öğrenci Olup Olmaması İle Bireylerin Aile İçi Şiddet Ölçeği Puanları İçin Yapılan “Mann-Whitney-U” Testi Sonuçları.....	41
TABLO.3.17. Bireylerin Yaşları İle Bireylerin Aile İçi Şiddet Ölçeği Puanları İçin Yapılan Bivariate Spearman Non-Parametrik Korelasyon Testi Sonuçları.....	41
TABLO.3.18. Bireylerin Eğitim Düzeyi İle Bireylerin Şiddet Ölçeği Puanları İçin Yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları	42
TABLO.3.19. Bireylerin Okuduğu Bölüm İle Bireylerin Aile İçi Şiddet Ölçeği Puanları İçin Yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları	43
TABLO.3.20. Bireylerin Annelerinin Eğitim Düzeyi İle Bireylerin Aile İçi Şiddet Ölçeği Puanları İçin Yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları	44
TABLO.3.21. Bireylerin Babalarının Eğitim Düzeyi İle Bireylerin Aile İçi Şiddet Ölçeği Puanları İçin Yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları	44
TABLO.3.22. Bireylerin Maddi Durumu İle Bireylerin Aile İçi Şiddet Ölçeği Puanları İçin Yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları	45
TABLO.3.23. Kadınlara Göre Kadınların En Çok Uğradığı Şiddet Türü İle Kadınların Aile İçi Şiddet Ölçeği Puanları İçin Yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları	46
TABLO.3.24. Kadınlara Göre Kadına Yönelik Şiddetin Nedeni İle Kadınların Aile İçi Şiddet Ölçeği Puanları İçin Yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları	46
TABLO.3.25. Kadınlara Göre Kadına Yönelik Şiddetin Gerekçesi İle Kadınların Aile İçi Şiddet Ölçeği Puanları İçin Yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları.....	47
TABLO. 3.26. Kadınlara Göre Kadınların Uğradığı Şiddeti Önleme Yolu İle Kadınların Aile İçi Şiddet Ölçeği Puanları İçin Yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları	47

TABLO 3.27. Bireylerin Cinsiyeti İle Bireylerin Narsistik Kişilik Envanteri Puanları İçin Yapılan “Mann-Whitney-U” Testi Sonuçları.....	48
TABLO.3.28. Bireylerin Öğrenci Olup Olmaması İle Bireylerin Narsistik Kişilik Envanteri Puanları İçin Yapılan “Mann-Whitney-U” Testi Sonuçları.....	49
TABLO. 3.29. Bireylerin Yaşları İle Bireylerin Narsistik Kişilik Envanteri Puanları İçin Yapılan Bivariate Spearman Nonparametrik Korelasyon Testi Sonuçları	49
TABLO. 3.30. Bireylerin Eğitim Düzeyi İle Bireylerin Narsistik Kişilik Envanteri Puanları İçin Yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları	50
TABLO. 3.31. Bireylerin Okuduğu Bölüm İle Bireylerin Narsistik Kişilik Envanteri Puanları İçin Yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları.....	51
TABLO. 3.32. Bireylerin Annelerinin Eğitim Düzeyi İle Bireylerin Narsistik Kişilik Envanteri Puanları İçin Yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları.....	52
TABLO.3.33. Bireylerin Babalarının Eğitim Düzeyi İle Bireylerin Narsistik Kişilik Envanteri Puanları İçin Yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları.....	53
TABLO.3.34. Bireylerin Maddi Durumu İle Bireylerin Narsistik Kişilik Envanteri Puanları İçin Yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları	53
TABLO.3.35. Kadınlara Göre Kadınlara En Çok Uğradığı Şiddet Türü İle Bireylerin Narsistik Kişilik Envanteri Puanları İçin Yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları.....	54
TABLO.3.36. Kadınlara Göre Kadına Yönelik Şiddetin Gerekçesi İle Kadınlara Narsistik Kişilik Envanteri Puanları İçin Yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları	55
TABLO.3.37. Kadınlara Göre Kadına Yönelik Şiddetin Gerekçesi İle Kadınlara Narsistik Kişilik Envanteri Puanları İçin Yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları.....	55
TABLO.3.38. Kadınlara Göre Kadına Yönelik Şiddeti Önleme Yolu İle Kadınlara Narsistik kişilik Envanteri Puanları İçin Yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları	56
TABLO.3.39. Bireylerin Öfke Ölçeğinden Aldığı Puan İle Bireylerin Narsistik Kişilik Envanteri Puanları İçin Yapılan Bivariate Spearman Nonparametrik Korelasyon Testi Sonuçları	57

TABLO.3.40. Bireylerin Aile İçi Şiddet Ölçeğinden Aldığı Puan İle Bireylerin Narsistik kişilik envanteri Puanları İçin Yapılan Bivariate Spearman Nonparametrik Korelasyon Testi Sonuçları.....	57
TABLO.3.41. Bireylerin Aile İçi Şiddet Ölçeğinden Aldığı Puan İle Bireylerin Öfke Ölçeği Puanları İçin Yapılan Bivariate Spearman Nonparametrik Korelasyon Testi Sonuçları	58

GENEL BİLGİLER

Adı ve Soyadı : Azade Amirigargari
Anabilim Dalı : Psikoloji
Programı : Uygulamalı Psikoloji
Tez Danışmanı : Yrd. Doç. Dr. P. Sevda Bıkmaz
Tez Türü ve Tarihi : Yüksek Lisans – Eylül 2013

Kadına Yönelik Şiddet, Narsizm ve Saldırganlık Arasındaki İlişki

ÖZET

Bu çalışmanın temel amacı; narsistik kişilik ve kadına yönelik şiddet ile saldırganlık arasındaki ilişkiyi incelemektir. Araştırma, Haliç Üniversitesi öğrencileri arasından 420 örneklem üzerinden yapılmış, farklı bölümlerden (lisans, yüksek lisans ve doktora öğrencileri) rastgele sınıflardan oluşturulmuş ve okul dışından da 80 kişi rastgele seçilerek uygulanmıştır. Yaş aralığı 18 ve 65'dir. Kullanılan ölçekler önceden Türkçe'ye çevrilmiş ve standardizasyonu yapılmıştır. Bireylerin öfke ölçeğinden aldığı puan arttıkça, Narsistik Kişilik Envanterinden aldığı puanında arttığı gözlemlenmiştir. Bunun yanı sıra bireylerin Aile İçi Şiddet Ölçeğinden aldığı puan arttıkça, Narsistik Kişilik Envanterinden aldığı puanın da arttığı anlaşılmıştır. Öte yandan bireylerin Aile İçi Şiddet Ölçeğinden aldığı puanla, Öfke Ölçeğinden aldığı puanların da doğru orantılı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan araştırmanın sonucu olarak kadına yönelik şiddet, narsistik kişilik ve saldırganlık arasında anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Bireylerin cinsiyetleri ile öfke ölçeği puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Erkeklerin Öfke Ölçeği, Narsistik Kişilik Envanteri, Aile İçi Şiddet Ölçeği puan ortalamasının kadınların ortalamasından daha fazla olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Kadına Yönelik Şiddet, Narsizm, Saldırganlık, Aile içi şiddet

GENERAL KNOWLEDGE

Name and Surname : Azade Amirigargari
Field : Psychology
Program : Applied Psychology
Supervisor : Assis. Prof. Dr. P. Sevda Bıkmaz
Degree Awarded and Date : Master –September/2013

The Relationship Between Violence Against Women, Narcissistic Personality And Aggression

ABSTRACT

The aim of this study was to investigate the relationship between violence against women, narcissistic personality and aggression. This study was conducted on 420 students of Haliç University in Bachelor degree, Master degree, and PhD level and 88 among people who were not student at Haliç University by classifying random sampling. Participants answered the narcissistic personality, aggression and domestic violence scales. The age range was between 18 to 65 years old. Results shown that individual who gets higher grade from the narcissistic personality scale accordingly the result of the aggression scale increases and vice versa. When the score of the violence scale increases accordingly the degree of the narcissistic personality scale increases as well and the same as the above, degree of the violence scale increases the level of the aggression increases too. There is significant relationship between violence against women, narcissistic personality and aggression. The relationship between gender and the level of the aggression were found significant, the scores of men from narcissistic personality, aggression and family violence scales were higher than women.

Key words: Violence against women, Narcissistic Personality, Aggression, Domestic violence

BÖLÜM I

GİRİŞ

Neolitik çağda erkek için kadın; bereketin yaratıcısı, sürekliliği sağlayan, doğaüstü, bilinmeyenin tanrıçacı, tapınılan bir varlıktı. Erkeklerin üretkenliğe olan katkılarını, güçlerini fark etmeleriyle birlikte değişen dünya düzeni, şekillenen dinler, kadının toplumda ki konumunu değiştirmiştir (Ö.A.Kuşcan, 2010). Toplumun kadına bakış açısı, onu erkeklerle eşit haklara sahip olarak değil de fiziksel ve psikolojik olarak erkeklerden aşağıda zayıf görmesi, kadını ötekileştirmesi toplumda ve ailede kadının pasifleştirilmesine neden olmuştur. Kadını kontrol altında tutmak, kadını yönetmek amacıyla, erkek egemen toplumlarda, şiddet yaygın şekilde başvurulan bir mekanizma olarak karşımıza çıkmaktadır. Kadına yönelik şiddet vakalarının önemli bir kısmında, şiddet uygulayan kişi ya da kişilerin çoğunlukla kadının birlikte olduğu eşi ya da aile bireyleri (baba, erkek kardeş, yakın akraba) olduğu görülmektedir (İ,Söğüt, 2011). Kadınlara yönelik şiddet, dünyada ve Türkiye’de her seviyede kültürel, coğrafi, dini, toplumsal ve ekonomik sınırları aşan küresel düzeyde bir sorundur. Kadına yönelik şiddet insan hakları açısından, toplumsal cinsiyet temelinde bir insan hakkı ve özgürlük ihlâlidir. Çocuklar, aileler ve toplumda kadına yönelik şiddetin fiziksel, duygusal, ekonomik ve sosyal etkileri kendini göstermektedir (H. Jansen, S.Üner, F.Kardam ve ark, 2009).

Kişilik bozukluğunun ve erkeklerde alkol kullanımının şiddet uygulamasını tetikleyen etkenlerden biri olduğu tespit edilmiştir. Kadına yönelik şiddet konusu, yirminci yüzyılın sonlarında şiddete özel bir vurgu yapılmadan sadece aile kapsamında açıklanmıştır. Bu dönemden sonra, kadına yönelik şiddet olgusu daha çok sağlık problemi olarak üzerinde durulan bir konu haline gelmiştir (H. Jansen, S.Üner, F.Kardam ve ark, 2009).

Kadınların toplum içerisinde sosyal ve ekonomik yaşamda ki çeşitli haklarından yararlanmasını engelleyen, yaşantılarında kalıcı izler bırakan ruhsal ve fiziksel sağlık problemleri yaşamalarına sebep olan bu hastalığın kadınların hayatlarını kaybetmelerine de yol açtığı görülmektedir (Henrica. A.F. M, Süner, F.Kardam ve ark, 2009).

Birleşmiş Milletler (BM) Genel Kurulu tarafından Kadına Yönelik Şiddetin 1993 yılında sona erdirilmesi beyanı onaylanmıştır. Kadına yönelik şiddet bu beyana göre; kamusal hayat veya özel hayat içinde kadınlara fiziksel, cinsel veya psikolojik hasar veren ya da cinsiyet ayrımı

olan, bir faaliyet uygulama ya da bu tür faaliyetler uygulama veya isteğe bağlı olarak seçme hakkından mahrum bırakma şeklinde tarif edilmektedir. Kadına yönelik şiddet: Fiziksel, cinsel, duygusal, ekonomik ve sözlü istismar olarak ortaya çıkmakla birlikte; namus cinayeti, cinsel taciz ve tecavüz de uygulanan şiddet biçimleri arasında kendini göstermektedir (D.Özbek, 2013).

1.1. Şiddet ve Kadına Yönelik Şiddet

Şiddet, birey tarafından kasten karşıdaki kişiye ya da kişilere yapılan zarar verici davranışların ve olayların tümünü içerir (Buss, 1961). Toplumumuzda sıkça başvurulan bu hareket tarzı maddi ve manevi çıkar ve menfaatlerin elde edilmesini sağlamak amacıyla fiziksel, sözlü, psikolojik ya da işaretler yardımı ile uygulanan psikolojik davranış türüdür. Cinsiyete dayalı şiddet eylemleri içerir. Kadına yönelik şiddet bir sağlık sorunu olarak tanımlanır ve bu konu hakkında kadına yönelik şiddet; ilk etapta Dünya Sağlık Örgütü tarafından sağlık sorunu olarak ele alınmıştır. Türkiye’de kadına yönelik şiddetin ele alınmasının temel nitelikleri sağlık alanında yaygınlığı ve tanımlanan türleri ile ilgili bilgi verilmeye çalışılmıştır. Önleme amaçlı olarak Türkiye’de yapılan planın, sağlık ve eğitim çerçevesi ile ilgili temel hedefleri “Türkiye’nin Eylem Planı” olarak tanımlanmıştır. Kadına yönelik şiddet, adli tıp açısından araştırılmıştır. Medikolegal açıdan da adli tıp uzmanları tarafından değerlendirilmiştir. Bu değerlendirme sonucunda kadına yönelik şiddet, cinsiyete dayalı bir ayrımcılık, insan hakları ihlâli ve sağlık sorunu olarak belirlenmiştir. Kadına yönelik şiddet içeren davranışlar iş yerinde tecavüz, cinsel saldırı, gözdağı, fahişeliğe zorlamak, kadın ticareti, fiziksel, cinsel psikolojik, şiddet olgular içermektedir.

1.1.1. Narsizm

Son derece olumlu ya da şişirilmiş benlik kavramıdır (Campbell, Rudich ve Sedikides, 2002). Narsizm, patolojik olarak görülmesinin yanı sıra normal düzeyde de incelenmektedir.

Şahıs kendi çıkarları için hareket eder. Bu çıkarlar psikolojik, ahlaki ve rasyonel davranış olarak amaçlanmaktadır. Birey, kendisinin önemli birisi olduğunu düşünür. Herhangi bir konuda ya da alanda yeterli bir başarı göstermemesine rağmen, kendisi hakkında birçok şeyi abartır. Üstün özellikli birisi olarak tanınmayı, bilinmeyi amaçlar. Devamlı olarak başarı, güç, zeka, güzellik ya da kusursuz sevgi arzuları üzerinde yoğunlaşır. Özel biri olduğunu benimser ve kimsenin onu anlamadığını düşünür. Hak kazandığı duygusu vardır. Kişiler arası ilişkilerde bencildir. Kendi çıkarları için başkalarının zayıf yanlarını kullanır. Empati eksikliği vardır. Olay veya durum karşısında kişinin ya da kişilerin ne düşündüğünü, ne hissettiğini anlamak ya da bilmek istemez. Başkalarının duygularını ve gereksinimlerini tanıyıp tanımlama konusunda isteksizdir. Kıskançlık özelliği taşır. Birini ya da birilerini kıskanır. Başkaları tarafından kıskanıldığını ifade eder. Küstah olurlar, kendini beğenme davranışları vardır.

1.1.2. Öfke

Doyurulmamış isteklere, istenmeyen sonuçlara ve karşılanmayan beklentilere verilen duygusal tepkidir (Buss, 1961). Düşmanlık ve olumsuz duygu durumu olarak tanımlanır ve duygu denetim zayıflığı sonucu; öfke, nefret, kıskançlık duyguları ortaya çıkar (Buss, Perry, 1992).

1.1.3. Saldırganlık

Bir kişiye veya nesneye yönelik yaralayıcı ve kırıcı davranışlar olarak tanımlanabilir. (S.K.Özmen, 2004). Fromm 1990 yılında saldırganlığı ikiye ayırmıştır. Bunları savunucu ve yok edici olarak adlandırmaktadır. Savunucu saldırganlık insanlar ve hayvanların kendilerini koruma amaçlı yaptıkları davranıştır. Yıkıcı saldırganlık ise sadece insanlara özgüdür ve amaçsız, programsız, biyolojik olmayan saldırganlık çeşidi olarak belirtmektedir (D. Temel, 2008).

1.2. Ortadoğu’da Ataerkillik

Ataerkillik, kadın ve erkeğin bir arada yaşadığı, ancak yaşayış kurallarını erkeklerin belirlediği, kadınların da bu kurallara uymak zorunda olduğu ya da zorunda bırakıldığı bir düzende var olan yaşama şeklidir (Ç. Demren, 2008). Tarihte, erkekler çoğu toplumda iktidara sahip olmuşlardır. Hakimiyetin erkeklerin elinde olması, kendilerini kadınlardan ayrı tutma eğilimini ortaya çıkarmıştır. İmparatorluklara yükselen iktidar yapısı ve statü, erkek egemenliğinin yaygınlaşmasına ve güçlenmesine sebep olmuştur (Lindholm, 1996:234).

Erkek, Orta Doğu toplumunda bir “birey”dir. Erkek özgürlüğüne ve şerefine düşkündür. Erkek olmak özgür olmak anlamına gelir. Bir erkek kesinlikle birine bağımlı olmamalıdır. Bağımlılık sadece kadınlara özgüdür, eğer bir erkek bağımlıysa alçak, pasif bir eşcinseldir (Lindholm, 1996:215). Kadınsı davranışlar sergileyen kişiler, değersiz olarak gösterilir. Orta Doğu’da yaşayan erkekler için evlenmek ve çocuk doğurmak, sahip oldukları toplum değerlerinin en başında gelmektedir. Özellikle de erkek çocuğu doğurmak hem doğuran kadını, hem de babayı kıymetli kılmakta, aileleri ve çevreleri tarafından takdir edilmelerine neden olmaktadır.

Orta Doğu’da yer alan ataerkil toplumlarda kadınların dünyası gizli ve özeldir. Kadınlar, dışarı çıkacakları zaman kendilerini yabancı gözlerden ve kişilerden saklamak için örtünmek zorunda kalmaktadır. Erkekler toplum içinde eşlerinden bahsetmezler veya bahsetmek zorunda kaldıklarında ailem sözcüklerini kullanırlar. Dinin şekil verdiği Orta Doğu toplumunda erkekler, Allah tarafından kadının yaratılma nedeni olarak, her zaman erkeğe bağımlı olmasının ve her zaman erkeğe boyun eğmesinin gerekli olduğu düşüncesine sahiptirler (Lindholm,1996:228).

Gilmor’e (1990:223) göre, sadece Orta Doğu’ya has olmadan erkeğin hayatını, soyunun devamını sağlamak, kendisine bağlı olanları tehlikelerden korumak, hısım ve akrabalarını geçindirebilmek şeklinde üç evrensel ölçüye ayırmaktadır.

Ataerkillik, erkeklere ait kültürel bir üstünlük demektir. Doğuştan gelen bu “kültürel üstünlük” erkeğe, kadını küçük görme hakkını vermektedir. Erkek, yaradılış olarak ve cinsel olarak kadından üstün görülmektedir. Erkek, sadece cinsel birliktelikte kadına ihtiyaç olduğuna

inanır (Ç.Demren, 2008). Erkeğin her alanda baskın karakter olması, şişirilmiş benlik algısı, narsistik kişilik özelliklerine ve şiddete yol açmaktadır.

1.3. Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddet Çalışmalarının Sonucu

Türkiye’de her üç kadından birine bu oran, (%35’tir) eşi tarafından en az bir kez şiddet uygulandığı görülmüştür (Tübitak, 2007). Yapılan bir araştırmaya göre (2008), her dört kadından birisi eşi tarafından fiziksel şiddete maruz bırakılmıştır. Bu oran %75’ dir. Başka bir araştırmanın sonucuna göre fiziksel şiddete uğrayan kadınların oranı %39, duygusal şiddete maruz kalan kadınların oranı %43.9, cinsel şiddet yaşayan kadınların oranı %15.3 tür (N.Çubukcu, 2008). Yapılan çalışma sonuçlarına göre 2009 yılında 82 kadın, aile içi cinsel şiddete uğrayarak hayatını kaybetti ve 2008 yılında 208 kadın, uğradığı fiziksel şiddet sonunda yaşamını yitirdi. 2009 yılında Dünya Ekonomik Formu Cinsiyet Uçurumu tarafından açıklanan rapora göre 134 ülke sıralamasında, kadına yönelik şiddette ilk sırayı 0,83 puanla İzlanda almıştır. Bu sıralamada Türkiye, 46,1 puanla 129. sırada yer almaktadır. Türkiye, 2007 yılında 108. sırada, 2008 yılında ise 118. sırada bulunmaktadır.

1.4. Kadına Yönelik Şiddet Konusunda Dünya Sağlık Örgütü’nün Çalışmaları

Kadına yönelik şiddet olgusu ilk olarak 1985 yılında Nairobi’de III. Kadın Konferansı’nda geniş bir biçimde incelenmesi ele alınmıştır. 1990’lı yıllardan itibaren kadın hareketi ve sorunları için çalışan uluslararası organizasyonun devamlı çabaları sonucunda kadına yönelik şiddet dünya çapında bir boyut kazanmıştır (Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı 2012). Bu konuda yapılan kapsamlı araştırmalar ve bunların sonucunda elde edilen veriler, özellikle 20. yüzyılın son on yılında pozitif yönde ivme kazanarak devam etmiştir. Bu sayede, kadına yönelik

şiddetin ne derece yaygın olduğuna, nedenlerine ve sonuçlarına ilişkin önemli miktarda bilgi birikimi sağlanmış olacaktır.

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından bu konu hakkında bir araştırma yürütülmektedir. Eşleri veya birlikte oldukları kişiler tarafından kadınlara yaşamlarının herhangi bir süresinde, fiziksel ve cinsel şiddet uyguladıkları ve bu şiddet oranının %15 ile %71 arasında olduğu ve çalışma bölgelerinin büyük kısmında bu düzeyin %30 ile %60 arasında değiştiği sonucu elde edilmiştir (H. Jansen, S.Üner, F.Kardam ve ark, 2009).

Dünya Sağlık Örgütü'nün yaptığı bu araştırmadan yola çıkarak Türkiye'de kadına yönelik şiddet konusunda ayrıntılı bilgi ve veri sağlayan araştırma sayısını incelediğimizde karşımıza çıkan tablo hiç de olumlu sonuçlar içermemektedir. Kadına yönelik şiddetin izlerinin bir hayli fazla olduğu Türkiye'de, bu izlerin derinliğini inceleyerek aydınlatıcı bilgiler verme çabasına giren araştırmacı sayısının da çok az olduğu görülmektedir. Kadınlar psikolojik, sosyal ya da ekonomik koşullar nedeniyle aile içerisinde öfke ve saldırganlık içeren davranışlarla yüz yüze gelmektedirler. Şiddet, öfke ve saldırganlığın etkisi değişik ve çeşitli toplumsal yapılarda aynı özelliklere sahiptir. Şiddetin tüm dünyada bu kadar ortak özellikler göstermesinin erkek egemen toplum yapısından kaynaklandığı düşünülmektedir. Bu nedenle tüm alanlarda cinsiyetler arası güç dengesizliğinin irdelenmesi kadına yönelik şiddetin daha iyi anlaşılmasını sağlamış olacaktır. Kadının aile içindeki konumu dünya genelinde fazla değişiklik göstermemektedir. Aile içindeki kadının yeri, erkek odaklı ya da erkek tarafından belirlemekle birlikte kadına çocukluğundan itibaren yüklenen eş, anne, ev hanımı vb. hüviyeti gibi öğrenmeler sosyalleşme döneminde kazanılanların bir sonucu olarak baştan benimsenmekte ve bağımsız bir birey olduğu kabul edilmemektedir. Kabullenilmek zorunda kalınan kimliklere uymayan kadınların farklı tutum ve davranışlar sergilemesi, erkek tarafından kendi egemenliğine yöneltilmiş bir tehdit olarak görülmektedir. Erkeklerin alışık olmadığı kadının farklı tutum ve davranışları aile içinde kadına yönelik şiddet ortamına zemin hazırlamış olmaktadır. Kadınlar, genellikle fiziksel şiddet dışında kalan duygusal, ekonomik ve sosyal çevreden ayırma gibi psikolojik baskı ve engellemelerin bir şiddet çeşidi olduğunun farkında olmayıp şiddet olarak görmemektedirler. (S.K.Özmen, 2004).

1.5. Öfke ve Saldırganlık Üzerine Yapılan Araştırmalar

Öfke ve saldırganlık kavramları farklı farklı araştırıldığında öfke kavramı oldukça olumsuz bir duygu olarak tanımlanmaktadır. Tehdit, saldırı ve alıkoyma biçimlerinde hissedilir ve genellikle bireye yönelik saldırgan davranışlarla sonuçlanır. Bu kavram karmaşası devam ederken psikoloji ve diğer sosyal bilimlerdeki gelişmeler bu kavramların ayrı ayrı ele alınarak incelenmesinin gerekli olduğunu gözler önüne sermiştir (O.Polat Örs, M.Tokdemir ve ark, 2012).

Öfke ve saldırganlık kavramlarını birbirinden ayrı bir şekilde düşünmenin imkansız olduğunu literatürü incelediğimizde açık bir şekilde anlayabiliriz. Bu durum, iki kavramın eş anlamlı kavramlar haline gelmesine sebep olmuştur (S.K.Özmen, 2004).

Davranışçı kurama göre temel anlamıyla saldırganlık, başka bireylere zarar veren ya da zarar verme riski olan her türlü davranıştır. Ancak bu temel açıklama, bu davranışın nedenlerini dikkate almamaktadır. Saldırganlık herkes tarafından bilinen, değişik şekillerde açıklanan bir kavramdır. Ancak saldırganlağa yol açan hangi davranışlar saldırganlık olarak tanımlanabilir? Bu konu hakkında net bir cevap bulunamamıştır. Bu sebeple genel anlamıyla saldırganlık diğerlerine zarar vermek için amaçlanan her türlü faaliyet olarak tanımlanabilir (S.K.Özmen, 2004).

Öfke duygu, uyarıldıktan veya ortaya çıktıktan sonra bazı bireylerde, fiziksel ya da sözlü saldırı ile kendini gösterirken bazı bireylerde dolaylı saldırganlık ya da geri çekilme davranışı şeklinde görülmektedir. Öfke bir duygu olarak, saldırganlık ise bir davranış biçimi olarak tanımlanmaktadır. Fakat öfke ve saldırganlığın sürekli birbirlerine eşlik etmedikleri durumlarında söz konusu olduğu vurgulanmaktadır (S.K.Özmen, 2004). Bu durum öfkenin saldırganlığa yol açamayacağını göstermektedir. Öfke içeren davranışların sonunda saldırganlık gösterilmesi öngörülebilir; ancak saldırganlık dışında başka alternatifler de mevcuttur. Öfkelenildiği zaman bireyin nasıl hareket edeceği, o anda bireyin içinde bulunduğu genel durum; kültürel ilkeler, öfkenin miktarı, önce ki yaşanmışlıklar, bireyin öfke öncesi içinde bulunduğu durum gibi pek çok etmene bağlı olarak farklılık gösterir.

Saldırganlığın nedenleri arasında genetik, biyolojik ve nörolojik özellikler bulunur. Bazı bozukluklar, örneğin alkol ve madde kullanımı öfkenin ortaya çıkmasına yol açar. Ayrıca aile içindeki bireyin çocuklukta istismara maruz kalmış olması ve ebeveyninin çocuğu kontrol etmek için şiddete başvurması da eklenebilir. Diğer nedenler arasında anne ve babanın çocuğa karşı davranışlarında tutarsız olmaları, aile dışı ilişkilerin devam etmemesi, doğru rol modellerinin olmaması da şiddeti teşvik eden etkili faktörler olarak belirlenmiştir (A.Odabaşı ve N.H.A.Aksoy, 2006).

Şiddetle mücadele edecek ulusal programların oluşturulması ve uygulanmasını engelleyen en önemli etkenlerden birisi kadına yönelik şiddet konusunun yaygınlığı, nedenleri ve tanımı ile ilgili yetersiz veri olması olarak belirlenmiştir. Bu nedenle Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet konusunda araştırmalar yapılmıştır. Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması Türkiye'de farklı açılardan önde giden bir çalışmadır (T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, 2008).

Kadına yönelik şiddet konusu yürütülmüş en kapsamlı araştırmalardan ilkidir ve ayrıca en geniş örnekleme sahiptir. Yüz yüze görüşme tekniği bağlamında en büyük ölçekli çalışmaların başında gelmektedir (S.Tezcan ve H.Tunçkanat, 2009). Bir diğer gerçekleştirilen araştırmanın amacı da, kadınların yanı sıra erkeklerin de şiddete yönelik bakış açılarını ele almaktır. Bu araştırma 2007 ile 2009 tarihleri arasındaki süre içinde gerçekleştirilmiştir. Kadınların yaşadığı aile içi şiddetin yaygınlığı, şiddet biçimleri, neden ve sonuçları, risk faktörlerinin saptanmasına ve şiddetin algılanışına ilişkin bilgiler sağlanmasına sebep olup bu alandaki veri gereksinimini karşılamıştır (T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, 2008).

1995 yılında yapılmış olan bir çalışma, Türkiye genelinde kır-kent kesimini temsil edecek genişlikte uygulanmıştır. Toplam 4287 haneyi kapsayan bir incelemedir. Araştırmanın ilk aşamasında, aile içi şiddetin yaygınlığı ve sıklığı incelenmiştir. Aile içi şiddetin varlığının saptandığı aileleri kapsayan vaka analizi ikinci aşamada incelenmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlar şöyledir:

Ailelerin %34'ünde fiziksel şiddete rastlanmaktadır. %53'ü aşkın hane de sözlü şiddete rastlanmıştır. Çocuklara yönelik fiziksel şiddete rastlama oranı, en az %46 olarak elde edilmiştir. Geçmişlerinde fiziksel şiddete maruz kalmış ebeveynlerin oranı ise %70'i bulmaktadır (T.C.

Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu, 1995).

Elde edilen sonuçlar şiddetin Türkiye’de son derece yaygın bir eylem olduğunu ve en sık tezahür eden halinin ise dayak olduğunu göstermektedir. Şiddet, ayrı yaşama, boşanma ve ölüm sebebiyle parçalanmış; anne babanın işsiz, ekonomik durumunun zayıf olduğu, gecekondü ve kırsalda yaşayan aileler, anne baba arasında şiddetli geçimsizliğin ve şiddetin bulunduğu ailelerde anlamlı ilişki elde edilmiştir.

Wetzels tarafından Almanya’da, 1992 yılında yapılan araştırmaya göre, 16 ile 59 yaş arası olan 3200 deneğe hayatları boyunca karşılaştıkları herhangi bir şiddet deneyimi olup olmadığı sorulmuş, kadınların %2 ile %7.3’ü, erkeklerin %6.2 ile %18.1’i çocukluklarında ve ergenliklerinde cinsel şiddete maruz kaldıkları sonuçlar elde edilmiştir. Bir aile içerisinde şiddete maruz kalma riskinin aile yapısına bağlı olduğu görülmektedir, 14 yaşına kadar biyolojik anne ve babası ile birlikte yaşayan deneklerin sadece %5,4’ünün aile içi şiddete uğradığı görülmüştür. Üvey anne ve baba tarafından yetiştirilmiş, evlatlıkların %9.3’ünün aile içi şiddete uğradığı tespit edilmiştir. Trocme tarafından 2001’de yapılan bir araştırmada biyolojik anne ve babaların kötü davranışların çoğundan sorumlu olduklarını göstermiştir. 16 yaşından önce kötü davranışa maruz kalan çocuk kurbanlara göre fiziksel suistimalin suçluları %42 ile biyolojik babalar ve %47 ile de biyolojik anneler olarak belirtilmiştir. En az bir biyolojik ebeveyn tarafından yapılan bütün kötü davranış örneklerinin %90’ının da olumsuz olarak etkilediğini de göstermiştir. 1999 yılında yapılmış bir başka çalışmada, Almanya’nın farklı şehirlerinden 16.000 ergen üzerinde uygulanan, şiddete uğramış davalıların %9,8’inin 12 yaşından küçük olduğuna rastlanmıştır. Düşük sosyo-ekonomik statüye sahip aileler içinde şiddet daha yüksek bulunmuş, en azından babanın işsiz olduğu ya da sosyal yardım alan aileler içinde çocuklara yönelik kötü muamele oranının %13’lere yükseldiği gözlenmiştir (M.Gök, 2009).

Psikoaktif madde kullanımı ile şiddet davranışı gösterme arasında bir ilişkinin olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan bir araştırma;1100 lise öğrencisi üzerinde uygulanmıştır. Sonucuna göre ankete katılan lise öğrencilerinin %6.8’ i hayatlarında en az bir kez psikoaktif madde kullandığı bilgisi elde edilmiştir (M.Gök, 2009). Psikaktif madde kullanan gençler arasında şiddet davranışı gösterme oranının da yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Amerikan Psikiyatri Birliği tarafından 1980 de yayımlanan kitapta patolojik narsisizm bir kişilik bozukluğu olarak ilk kez yer almıştır (K.Timuroğlu ve Ö.F.İşcan, 2010).

Narsisizm tanısı için belirlenen dokuz özelliğten en az beşine kişinin sahip olması beklenmektedir. Narsistik, kişilik bozukluğunu erken erişkinlik döneminde başlayan ve değişik şartlar altında ortaya çıkan, üstünlük egosu, beğenilme isteğı ve duygudaşlık yapamamanın olduğu sürekli bir örüntü olarak tanımlamaktadır. (Köroğlu ve Bayraktar, 2007). Çeşitli çalışmalarda tartışılan narsisizm, sadece patolojik olarak ele alınmış, diğer araştırmacılar ise her insanın doğasında narsisizmin sağlıklı şekilleri olduğunu öngörmüşlerdir. Özellikle Kohut' un çalışmaları psikanalizin narsisizme bakışını önemli ölçüde değiştirmiştir. Kohut, narsisizmin normal gelişim sürecinin bir parçası olduğunu vurgulamıştır (N.Cihangiroğlu, 2012). Birçok klinik çalışmalarında narsist kişiler; çocukluklarında, ebeveynlerinin empatik kusurlarından ya da ihmallerinden dolayı ihtiyaçları karşılanmamış ve bu ihtiyaçlarını yetişkinliklerindeki ilişkilerinde gidermeye çalışan bireyler olarak tanımlamaktadırlar.

Brown tarafından 1997 de yapılan araştırma sonuçlarına göre narsistik kişilik bozukluğuna sahip kişilerin 6 temel davranışsal yatkınlığının olduğu gözlemlenmiştir. Bunlar; inkar, rasyonalizasyon, kendini büyük görme, yapılanı tümüyle kendi yapmış gibi görmek, hak iddia etmek ve kaygı olarak ifade edilmektedir. Baumeister, Vohs' a göre narsistler kendileri hakkında ki görüşleri destekler nitelikteki takdirlerden vazgeçmek konusunda isteksizdirler. Bekledikleri davranışların tam tersi ile karşılaştıklarında örneğin kayıtsızlık, eleştiri, saygısızlık gibi büyük sıkıntı yaşamaktadırlar. Böyle durumlarda saldırgan ve düşmanca tavırlar takınmaktadırlar. Narsist bireylerin kendini geliştirme motivasyonları oldukça düşüktür. Çünkü; başkalarından aldıkları geri bildirimden yararlanmamaktadırlar.

1. 6. Saldırganlık Üzerine Psikanalitik Teoriler

Önceki yazılarında Freud (1954) saldırganlığın, mutlak bir zevk arayan ve ağrıdan kaçmak için verilen ilk tepki olarak açıklamıştır. Daha sonra Freud'un fikirlerini, sürücü (dürtü) etkileri ve sadizm oluşturur ama Freud davranışları açıklamada yetersiz olduğunu fark eder. Bu nedenle, içgüdüsel teori geliştirir ve aşırı gerilimden yardım isteyen yaşam içgüdüleri (Eros) ve ölüm içgüdüleri (Thanatos) kavramlarını tanıtır. Son kavramsallaştırma olarak, saldırganlıkta ölüm içgüdülerinden kaynaklanan doğuştan gelen bir sürücü olarak tanımlamıştır. Diğer bir

deyişle, saldırganlık serbest bırakılmalıdır. Sürekli itici iç kuvvet hortum enerjisi ile hareket eder ve bünyesinden çıkarak agresif enerjiye dönüştüğünü savunmaktadır.

Freud'a (1969) göre, her insan Thanatos sürdürür ve bu nedenle saldırganlık kaçınılmaz ama onun ifade niyeti ve yaşam stil içgüdüleri yardımıyla değiştirilebilir. Bu engellenmeye çalışıldıkça daha çok agresif bir davranış ortaya çıkar.

1.7. Saldırganlık Üzerine Etnolojik Teoriler

Lorenz'e göre (1966), saldırganlık harici bir uyarıcıdan kaynaklanmaz, içgüdüsel bir sistemden kaynaklanır. Lorenz (1966) insanın yeri hayvanlar alemi içindedir ve daha sonra kişinin içinde özellikle de dış uyaranlara karşı enerji büyür, enerji deşarj olduktan sonra saldırganlık azalır ve o deşarjdan sonra tekrar yükselir. Bu süreçler insan olmayan türlerden elde edilir olsa da, benzer süreçlerin (Lorenz, 1966) insanlar için de geçerli olduğunu ileri sürmektedir. Öte yandan insanoğlu düşünce ve iletişim becerisi sayesinde hayvanlardan ayrılmakta, bununla birlikte içgüdüsel dürtülerini engelleyebilmektedir.

1.8. Saldırganlık ve Cinsiyet Üzerine Yapılan Araştırmalar

Cinsiyet, kadına yönelik şiddet, saldırganlık, öfke ve narsistik kişilik ile ilişkilendirmek için demografik faktörlerden biridir. Araştırmalar erkeklerin çoğunlukla kadınlardan daha agresif olduğunu ileri sürmüştür. Özellikle fiziksel saldırganlık türleri cinsiyet açısından farklılık gösterir. Örneğin, Connor ve ark 2003 yılında, 323 çocuk ve ergen (68 kadın ve 255 erkek) ile proaktif ve reaktif saldırganlık ile ilgili cinsiyet farklılıklarını araştırmışlardır Bu kesitsel çalışmada sonuçlar proaktif ve reaktif saldırganlık cinsiyet farkı olduğunu göstermiştir.

M.Toldos tarafından (2005), 653 İspanyol üzerinde yapılmış olan bir deneysel çalışmada, saldırganlık açısından kadın erkek arasında bir fark elde etmemişlerdir. Öte yandan, fiziksel ve sözel saldırılar tüm yaş gruplarında kadınlara göre, erkeklerde daha sık gözlenmiştir. Türkiye'de

yapılan çalışmalarda ise, çelişkili sonuçlar ortaya çıkmıştır. Örneğin, 127 lise ve 43 üniversite öğrencisi arasında yapılan karşılaştırmalı bir çalışmada, Korkut (2002), kadınların erkeklerden daha fazla ifadede saldırganlık gösterdiğini keşfetti. Buna karşılık, başka bir çalışmada Çelik (2006), 271 kadın ve 216 erkek üniversite öğrencisi ile yaptığı çalışmada, erkek öğrencilerin daha fazla fiziksel, sözel ve ilişkisel saldırganlık gösterdiği sonucuna ulaşmıştır.

Benzer şekilde 2006 yılında karşılaştırmalı yapılmış olan bir çalışmada: 246 kadın ve 334 erkek lise öğrencileri arasında, erkeğin kadınlara göre daha agresif olduğu görülmüştür. Ancak, Ağlamaz 2006 yılında lise öğrencileri arasında (577 kız, 646 erkek) yaptığı araştırma sonucunda saldırganlık düzeyinin cinsiyet açısından fark olmadığını savunmuştur. Özetle, hem Batı hem de Türk toplum literatüründe saldırganlıkla ilgili yapılan araştırmalar sonucunda, cinsiyet rolü ile ilgili tutarsız bulgular elde edilmiştir. Bazı çalışmalarda erkeklerde kadınlara göre daha fazla saldırganlık gözlenmiştir. Bazı çalışmalarda ise, anlamlı cinsiyet farklılığı gözlenmiştir (D.Temel,2008).

1.9. Saldırganlık ve Hayal Kırıklığı Üzerine Görüşler

Berkowitz (1962), hayal kırıklığını bir insanın beklentilerinin boşa çıkması halinde ortaya çıkan bir duygu olduğunu ifade etmektedir. Hayal kırıklığı ve saldırganlık arasında evrensel bir neden olduğunu varsaymaktadır. Kaufmann (1970), hayal kırıklığı ve saldırganlık arasında nedensel bir ilişki olduğunu öne sürer ve öğrenilmiş ya da doğuştan gelen davranışların dikkate alınmadığını iddia eder.

Hayal kırıklığı ve Saldırganlık hipotezine göre; saldırgan davranışlar her zaman hayal kırıklığı varlığının sonucunda ortaya çıkmaktadır. Saldırganlığa yol açan koşullar hayal kırıklığının gücüne bağlıdır. Berkowitz'e göre, Hayal kırıklığının gücü, parazit derecesi ve hayal kırıklığı sıklığı tarafından belirlenmektedir.

1.10. Narsisizm ve Saldırganlık Üzerinde Yapılan Araştırmalar

Güncel literatür genellikle, narsizm ve yüksek benlik saygısı kavramlarının farklı toplumlarda saldırganlık ile ilişkilerini ele almıştır (Raskin ve Terry, 1988) . Sullivan ve Geaslin tarafından (2001) 235 lisans psikoloji öğrencileri arasında yapılmış olan araştırmada, narsizm, benlik saygısı, irrasyonel inanç ve saldırganlık arasındaki ilişkiler ile korelasyon araştırılmıştır. Bu çalışmanın sonuçları NKE' den (Narsistik Kişilik Envanteri) daha yüksek puanlar alan öğrencilerin, daha agresif olduğunu göstermiştir. Narsisizm ve özellikle saldırgan davranışlar arasında güçlü bir ilişki görülmektedir. Erkeklerde kadınlara göre daha yüksek saldırganlık olduğu sonucuna varılmıştır.

Rozenblatt (2002), benlik saygısı, narsisizm ve saldırganlık arasındaki ilişkileri, lisans öğrencileri üzerinde (70 kadın, 33 erkek) incelemiştir. Sonuçlar kararsız benlik saygısının öfke ile ilişkili olduğunu göstermektedir. Sonuçlar aynı zamanda kararlı benlik saygısı, kararsız benlik saygısı, yüksek ve düşük benlik saygısı, fiziksel ve sözel saldırganlıkla daha ilişkili olduğunu, öfke ve düşmanlık ile daha az ilgili olduğunu ortaya çıkarmaktadır.

Son deneysel çalışmalarda da narsisizm ve saldırgan davranışları arasında anlamlı ilişki olduğu görülmektedir. Örneğin, Barry ve ark (2006), 120 lisans öğrencileriyle ilgili yaptıkları çalışmalarda negatif geri bildirim, narsistik kişilik ve saldırganlık arasındaki ilişkiyi araştırdılar ve çalışmalar negatif geri bildirimde, narsistik kişiliğin, kadınlardan daha çok erkeklerde artan saldırganlık ile ilgili olduğu sonucuna vardılar.

Literatür narsisizm ve saldırganlık ile ilgili çelişkili bulgular sunmaktadır. Çeşitli çalışmalar bencillik (narsisizm) ve saldırganlık arasında bir bağlantı olmadığını ifade etmektedir. Ayrıca, son deneysel çalışma, Martinez, Zeichner, Reidy ve Miller (2008) narsisizm ve (deplase edilmiş) öfke (DA-displaced aggression) arasındaki ilişkiyi araştırdılar. 92 lisans erkek öğrencisi gönüllü olarak katılmıştır. Katılımcılar, kendi değerlendirme anketlerini ve örnek yazma işlemlerini tamamladıktan sonra, aşağıdaki: pozitif (n = 32), negatif (n = 30), ve yazma becerileri üzerine gecikmeli (n = 30) olmak üzere üç deneysel koşullara ayırdılar. Sonuçlar; narsisizmin önemli ölçüde olumlu ve olumsuz değerlendirmeleri sonrasında DA ile ilgili olmadığını belirtti.

Ancak, gecikmeli geri bildirim durumunda, DA üzerinde narsizmin güçlü bir etkisi olduğunu elde etmişlerdir (D.Temel, 2008).

Çocuklar arasındaki narsisizm ve saldırganlık arasındaki ilişki ile ilgili çalışmalar daha çok tutarlı sonuçlar ortaya koymuştur. Örneğin, Barry ve arkadaşları (2003), 15 yaşındaki çocuk özellikleri ve davranış sorunları, narsisizm, benlik saygısı arasındaki ilişkileri araştırmışlardır. Bu araştırmalar sonucunda, narsisizm ve benlik saygısı arasında düşük korelasyon olduğunu elde etmişlerdir.

Ang ve Yusof (2005) tarafından yapılmış olan karşılaştırmalı bir çalışmada 370 Asyalı çocuk ve genç ile saldırganlık, narsisizm ve benlik saygısı arasındaki ilişkileri araştırdılar. Sonuçlara göre agresif öğrencilerin, agresif olmayan öğrencilere göre oldukça yüksek narsisizm puanları olduğunu rapor etmişlerdir, ancak benlik saygısı puanları açısından saldırgan ve agresif olmayan öğrenciler arasında anlamlı bir fark yoktur.

Aynı şekilde, Barry ve arkadaşlarının yaptıkları araştırma sonuçlarında (2007); erkeklerin kızlara göre narsisizm düzeyinin daha yüksek ve narsisizmin reaktif saldırganlık, proaktif saldırganlık ve davranış sorunları ile ilgili olduğunu ortaya çıkarmışlardır. Özet olarak, literatür taramasında narsisizm ve saldırganlık ilişkili çalışmaların önemli sayısının çoğunlukla üniversite öğrencileri ve yurtdışında bulunan çocuklarla yürütülmüş olduğunu göstermektedir.

1.11. Şiddetin Psikososyal Kaynakları

Şiddet davranışı öğrenilen bir davranıştır. Buna bir örnek olarak şiddet ve öfke ortamında büyüyen çocukların %30'unun yetişkinlik döneminde şiddet kullanırken, bu ortamlardan uzak bir çocukluk dönemi geçirenlerde bu risk sadece %2.4'tür. Şiddet içeren davranışların ortaya çıkışında aile yapısı oldukça etkili olmaktadır. Ailenin kendine özgün yapısında önemli faktörler olarak aile üyelerinin rollerini iyi kavraması, duygusal yönden yoğunluğu, beraber geçirilen zaman, farklı düşünce yapıları ve çatışmaya neden olan olaylar önemlidir (Gelles, 1993-1994).

Birçok çalışmada güç ve kontrol mekanizmalarının şiddete yol açtığına rastlanılmıştır. Aile içinde kadına yönelik şiddet ile ilişkili maçoçluk önemli rol oynamaktadır. Sertlik, maçoçlukta geleneksel yönden erkek değerini simgelemektedir. Feminist bakış açısından incelendiğinde

kadına yönelik şiddetin cinsiyetçi ve güç odaklı olduğu desteklenmektedir (N.Subaşı ve A.Akın, 2004).

Kendi değerimizi belirlediğimiz bir dünyada yaşıyoruz. İnsan olarak bizler, öncelikli davranarak kendimizi doğadan üstün görüyor, doğayı yakıp, yıkarak evler yapıyor; kendimizi ırklara ayırarak, birbirimize üstünlük taşıyor ve savaşlar çıkarıyoruz. Erkeği kadına üstün görme yoluyla fiziksel güce gerekli olan kaynağı sağlıyoruz. Kendimizi başka bir bireyle eşit görmek, herhangi biriyle çeşitli farklılıklarımıza rağmen aynı paydada olduğumuzu kabul etmek; üstün olmadığımızı kabul etmek anlamına geliyor. Bu sebepten dolayı kendimize olan inancımız artıyor ve bu da öfkelenmeye, cinsel, fiziksel, ekonomik, duygusal ya da sosyal şiddete başvurmamıza neden oluyor. Kadının, yabancılaştırılması, sosyal açıdan cinsiyet üzerinden şiddet ve ayrımcılık uygulanması, önemli bir toplumsal sorundur (D.G.Songur, 2011).

Kadına yönelik şiddet aile içi ve dışında sürekli tekrarlanmakta ve küçük yaşlardan itibaren bilinçdışımıza yerleştirilmektedir. Bilinçdışımıza yerleştirilen bu olgu kadının suçlu psikolojisiyle yaşamasına sebep olurken; kadının durumunu kabullenmesi hatta yapılanı haklı bulma sonucunu da ortaya çıkarmaktadır. Bu nedenle söz konusu sorun, toplumsal bir hastalık haline dönüşmekte ve tedavisiz kalmaktadır. Aile içinde yaşanan şiddet, bu toplumsal hastalığın en derin yaralarındandır. Bunun nedeni aile içinde yaşanan şiddetin kapalı kapılar ardında yaşanmakta olması ve boyutlarının tam olarak saptanamamasıdır. Aile, toplumu oluşturan en küçük birimdir ve bu birimde şiddetin var olması bu ailelerde yetişen çocukların ruhsal bir bütün olmadan yetişmesine ve ruhsal yönden sorunlu yeni nesillerin oluşmasına sebebiyet vermektedir. Kadın, geçmişten günümüze sürekli fiziksel, duygusal açıdan karakter bakımından zayıf olarak nitelendirilmekte ve aşağılanmaktadır. Toplum yapısının ataerkil olması, örf adet ve geleneklerin bu konudaki yanlış uygulamaları ve dinin etkisiyle de bu durum güçlendirilmektedir. Söz konusu koşullandırmalar neticesinde bugün kadınların büyük bir bölümü bilinçdışında erkeğin üstün olması gerektiği düşüncesini taşımaktadır. Kadının zayıf olduğunun vurgulanması erkeğin üstün olduğunun tekrarlanmasının sonucudur (D.G.Songur, 2011).

1.12. Şiddete Uğrayan Kadınların Psikososyal Özellikleri

Genellikle düşük sosyo-ekonomik düzeye sahiptirler, sosyal destekleri yoktur. Yaşları küçüktür ve ekonomik açıdan eşlerine bağımlıdırlar. Çocukluklarında aileleri tarafından şiddete maruz kalmışlardır. Duygusal yönden şiddet gören kadın katı bir aile yaşamında pasif olmaya zorlanmıştır. Aile içerisinde pasifleştirilen kadın sosyal açıdan yalnızdır. Şiddetin bütün ailelerde olduğuna inanmaktadır. Bunun yanı sıra asıl trajik olan ise çoğu kadının maruz kaldığı saldırgan biçimli davranışlarından kendini sorumlu tutmasıdır. Şiddet öğrenilen bir davranıştır. Kocaları tarafından şiddete maruz kalan kadınlar çocuklarına şiddet uygulamaktadırlar. Çocukluk döneminde şiddetle karşılaşan bireyler, daha fazla şiddet uygulamaktadırlar (N.Subaşı ve A.Akın, 2004). Şiddete uğrayan kadınlar genellikle yaşadıkları şiddeti inkar etmektedirler. Benlik saygısının düşük olması ve/veya bağımlı kişilik özelliğinin bulunması, kadınlarda ciddi fizyolojik ve psikolojik sorunların ortaya çıkmasına neden olmaktadır. (N.Subaşı ve A.Akın, 2004).

1.13. Şiddeti Uygulayan Kişilerin Psikososyal Özellikleri

Şiddet uygulayan kişilerin ruhsal bozukluğu olan kişiler olduğunu öne süren psikolojik bir yaklaşım mevcuttur. Şiddete maruz kalan kişinin masum ve savunmasız olduğu savunulur. Reddedilen bu yaklaşım şiddet olaylarını sadece “normal” olmayanların arasında araştırılmıştır. Halbu ki ruhsal şiddet, olayların sadece %10’unda görülmektedir (Gelles, 1993). Yapılan araştırmalara göre kişilik bozuklukları şiddet uygulayan erkeklerde daha fazla görülmektedir. Alkol kullanımına öfkeli kişiler arasında yaygın olarak rastlanılmaktadır. Sosyolojik olarak incelendiğinde erkeğin saldırgan olmasını toplum normal görmekte iken kadınların şiddet içeren davranışlara sahip olması anormal davranışlar olarak görülmektedir. Bu sebepten dolayı erkek saldırganlığı adalet sistemi açısından da kabul gören bir davranıştır (N.Subaşı ve A.Akın, 2004). Şiddet uygulayan erkeklerin genel özelliklerine bakacak olursak kıskanç, kontrol isteği yüksek, alıngan, kadınları küçümseme, sürekli başkalarını suçlama gibi davranışların birkaçını ya da tümünü gösterdiklerini görmekteyiz.

Erkeklerin kadınlara psikolojik, fiziksel, şiddet ve saldırganlık uygulamaları sosyolojik ve feminist yönden araştırıldığında da aynı bulgulara ulaşıyor. Erken dönem psikanalitik teoriye göre; erkeklerde güç açısından cesaret, güçlülük, enerji, ataklık anlamlarına gelmektedir ve saldırganlık onaylanan temel bir içgüdü olarak açıklanır (T.Kara, 2011). Saldırgan kadınlar psikanalitik teoriye göre; sosyal cinsiyet roller açısından düşmanca duygular içinde ve kavgacı kişiler olarak değerlendirilmektedir (N.Subaşı ve A.Akın, 2004). Başka görüşler bağırarak gibi yani sözel saldırganlıktan başlayıp fiziksel şiddet eylemleri; tekmeleme, itmek, tokat atmak, yumruk atmak, dövmek, hatta cinayete kadar giden davranışlar olarak değerlendirilmektedir (N.Subaşı ve A.Akın, 2004).

1.14. Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesinde Yapılan Hukuki Çalışmalar

Kadına yönelik şiddet, bir bireyin hakları ihlali olmasının yanı sıra sözlü olmayan kısmının görünenden daha fazla olduğu çok daha önemli bir sorundur. Ayrıca bu sorun, sadece bir kadın sorunu değildir. Ailede şiddet gören kadın; annedir, kardeştir, eştir. Bunun sonucu olarakta çocuk ve erkekleri de etkileyen toplumsal bir sorun, toplumsal bir yara haline gelmekte ve tüm topluma karşı yapılan bir haksızlığa dönüşmektedir. Bununla birlikte kadına yönelik şiddet ve ayrımcılık, bitmiş bir evlilik ve ayrı evlerde yaşanmasına rağmen de görülmektedir (D.G.Songur, 2011).

Çeşitli cezalar ve hukuki koruma tedbirleri düzenlenerek sorunun çözümü için uğraşılsa da bu çözümler, sadece şiddet ortaya çıktıktan sonra uygulanmaktadır. Toplumda cinsiyet kavramı değişmesse hukuk, kadını şiddete uğramadan koruyamamaktadır. Kadına yönelik şiddetin önlenmesine İlişkin Yeni Avrupa Konseyi Sözleşmesi'nde (İstanbul, 2012) ele alınmaktadır. Türkiye'de 8 Mart 2012'de yasalaşan Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine dair kanun, medeni hallerine bakılmaksızın kadına yönelik şiddetin önlenmesinde kapsamı genişletecektir (N.Moroğlu, 2013).

Türkiye'de yasalar, kadına yönelik şiddet konusunda müsamaha göstermemek için çalışmalar yürütmektedir. Bu yürütme aşamasında en son yapılan anayasada 20.03.2012

tarihinde 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi'ne dair kanunun yürürlüğe girdiği görülmektedir. Bu kanunda şiddet mağduru, şiddet uygulayan ve uygulama ihtimali olan kişiye yönelik tedbirler ve usul kuralları ayrıntılarıyla düzenlenmiştir. Türkiye'de 2006 yılında yayımlanan Başbakanlık Genelgesi ile kadına yönelik şiddetin yok edilmesi devlet tarafından ele alınmıştır.

1.15. Kadına Yönelik Şiddet ve Önleme Yöntemleri

En dikkat edilmesi gereken tehlike ise aile içinde kadına yönelik şiddet ve ayrımcılığın bir kısır döngü olarak kalmasıdır. Bu nedenle kadına yönelik şiddet sorununu şiddet gerçekleşikten sonra düzeltmeye çalışmak yerine, sorun doğmadan kontrol altına alabilmek ve bir şeyleri gerçekten değiştirip bu toplumsal hastalığı tedavi edebilmek için, önce zihniyetleri değiştirmek gerekmektedir. Bu değişim özellikle küçük yaşlardan itibaren çocukların yönlendirilmesi ve eğitilmesiyle mümkün olacaktır. Söz konusu eğitimin okullarda, kadın erkek eşitliği ve hak bilinci kapsamında verilmesi gerektiği gibi şiddetin ve ayrımcılığın etki ve sonuçları da genç nesillere aktarılmalıdır. Bu eğitimin gerçekleşmesi; gerçek bir çabayla olanaksız değildir. Kadına yönelik aile içi şiddet ve ayrımcılığın tedavisinde en önemli etken kadının kendisidir. (T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, 2008). Bu durumu kanıksamış olarak yetişen kadın, kendisine uygulanan şiddeti ve saygısızlığı, sevgi davranışları olarak değerlendirmekte ve seçme şansını kullanmamaktadır. Bunun yanı sıra, çocuklarını da bu düşüncelerle yetiştirmektedir. Anne ve baba adaylarının kadın erkek eşitliği cinsiyet ayrımı gözetmeksizin insan haklarının bilincinde bireyler yetiştirmek adına eğitimlere katılmaları hatta bu katılımların devlet tarafından zorunlu hale getirilmesi gerekmektedir (D.G.Songur, 2011).

1.16. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu çalışmanın amacı, narsistik kişilik ve kadına yönelik şiddet ile saldırganlık arasında ki ilişkiyi incelemektir. Bir başka deyişle narsistik kişilik kadına yönelik saldırganlığa yol açar mı sorusunu cevaplamaktır.

Toplumun kadına bakış açısını incelediğimizde erkeği kadından üstün gören erkek egemen bir yapı karşımıza çıkmaktadır; bu yapı erkeğin kadın üzerinde her türlü hak talep etmesine, kadının da hiç bir hakkı olmayan ya da olmadığını düşünen varlıklar olmasına neden olmaktadır. Erkeğin kadın üzerinde kendisine her hakkı görmesi kadına fiziksel ve psikolojik şiddet uygulamasına yol açmaktadır

Geçmişten günümüze devam eden kadına yönelik şiddet, tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de 21. yüzyılın önemli sorunlarından birisi olarak yer almaktadır. Babası, yakın akrabaları ve özellikle de eşleri tarafından kadına hak görülen psikolojik ve fiziksel şiddet, kadının insanca ve özgürce yaşamasını engellemekte ve toplumda pasifleştirilmesine, sindirilmesine neden olmakta ve en önemlisi de kadının ölümüne varan sonuçlar doğurmaktadır. Kadın ölüm sayısının her yıl artmakta olduğu görülmektedir. Türkiye’de oldukça fazla olan bu sayı, önemli olaylardan biri olarak günlük hayatımızın gündeminde ilk sıralarda yerini almaktadır.

Kadına yönelik şiddetin nedenlerini ve çözümlerini bulmak, kadına yönelik şiddeti önlemek amacıyla yapılmış olan bu çalışmada bireyler arasında narsistik kişilik ve saldırganlıkla ilgili anlamlı ilişki olup olmadığı da araştırılmıştır.

1.17. Araştırma Soruları

1-) Haliç Üniversitesi’nde okuyan öğrenciler ile öğrenci olmayan bireylerin öfke, şiddet ve narsistik kişilik özellikleri, cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

2-) Haliç Üniversitesi'nde okuyan öğrenciler ile öğrenci olmayan bireylerin öfke, şiddet ve narsistik kişilik özellikleri, öğrenci olup olmadıklarına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

3-) Haliç Üniversitesi'nde okuyan öğrenciler ile öğrenci olmayan bireylerin öfke, şiddet ve narsistik kişilik özellikleri, yaşlarına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

4-) Haliç Üniversitesi'nde okuyan öğrenciler ile öğrenci olmayan bireylerin öfke, şiddet ve narsistik kişilik özellikleri, eğitim düzeylerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

5-) Haliç Üniversitesi'nde okuyan öğrenciler ile öğrenci olmayan bireylerin öfke, şiddet ve narsistik kişilik özellikleri, okudukları bölüme göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

6-) Haliç Üniversitesi'nde okuyan öğrenciler ile öğrenci olmayan bireylerin öfke, şiddet ve narsistik kişilik özellikleri, annelerin eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

7-) Haliç Üniversitesi'nde okuyan öğrenciler ile öğrenci olmayan bireylerin öfke, şiddet ve narsistik kişilik özellikleri, babaların eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

8-) Haliç Üniversitesi'nde okuyan öğrenciler ile öğrenci olmayan bireylerin öfke, şiddet ve narsistik kişilik özellikleri, maddi durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

9-) Kadınların öfke, şiddet ve narsistik kişilik özellikleri, kadınların en çok uğradığı şiddet türüne göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

10-) Kadınların öfke, şiddet ve narsistik kişilik özellikleri, kadınların şiddete uğrama nedenine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

11-) Kadınların öfke, şiddet ve narsistik kişilik özellikleri, kadınların uğradığı şiddetin gerekçesine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

12-) Kadınların öfke, şiddet ve narsistik kişilik özellikleri, kadınların uğradığı şiddeti önleme yoluna göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

BÖLÜM II

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın örneklem, araştırmada kullanılan veri toplama araçları, verilerin toplanmasında izlenen yol ve veri analizi açıklanmıştır.

2.1. Örneklem

Bu araştırmanın evrenini, İstanbul ili Haliç Üniversitesi'nde farklı bölümlerde öğrenim gören 420 öğrenci ile İstanbul ilinde yaşayan öğrenci olmayan 88 birey oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme oranı ise, %51,6 oranında erkek, %48,4 oranında kadın olmak üzere toplam 508 bireyden oluşmuştur. Bu bireyler rastgele yöntemle seçilmiştir. Yaş aralığı 18-65 arasındadır. Örneklem hem erkek hem de kadınlardan oluşmaktadır.

Örneklem hem erkek hem de kadınlardan oluşmaktadır. Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından, literatürden yararlanılarak hazırlanan soru formu kullanılmıştır. Kullanılan ölçekler önceden Türkçe'ye çevrilmiş ve standardizasyonu yapılmıştır. Kullanılan ölçekler öfke, narsislik, şiddet ve kadınların şiddete yönelik bakış açılarını ölçmek amacıyla seçilmiştir. Katılımcılara uygulama öncesi bilgilendirme yapılmış ve verilerin istatistiksel analizinde yüzdeler kullanılmıştır. Öfke Ölçeği, Narsislik Ölçeği ve Aile İçi Şiddet Ölçeği'nden puanlar elde edilerek bu puanların normal dağılım gösterip göstermediklerini belirlemek için Kolmogorov-Smirnov testi yapılarak, bulgular kısmında Tablo 3.2' de sonuçlar gösterilmiştir. Bunların yanı sıra bireylerin Öfke, Şiddet ve Narsislik Ölçekleriyle ilişkileri aranan 11 adet başlığın yer aldığı çeşitli testlerin sonuçları da bulgular kısmının Tablo 3.4 ile Tablo 3.36 arasında bilgilerinize sunulmuştur. Ayrıca son olarak Bivariate Spearman Nonparametrik Korelasyon Testi yardımıyla bireylerin öfke, şiddet ve narsislik ölçeklerinden aldıkları puanların

kıyaslaması yapılarak bu ölçeklerin birbirleriyle olan ilişkileri Tablo 3.37 ile Tablo 3.39 arasında incelenmiştir.

2.2.Araçlar

2.2.1. Veri Toplama Araçları

Çalışmanın kullanılan ölçeğinin demografik bilgi kısmında; cinsiyet, yaş, eğitim, anne ve babanın eğitim durumları, maddi durumları bulunmaktadır. Ayrıca sadece kadınların doldurduğu bilgiler arasında; kadınların ne tür şiddete maruz kaldıkları, kadınların şiddete maruz kalma nedenleri, şiddeti önlemek için neler yapılabileceği gibi sorular kullanılmıştır. Bunun yanı sıra her faktör narsistik öfke ve şiddet puanlarıyla ilişkilendirilmiştir. Narsistik kişilik ölçeği, Öfke Ölçeği ve kadına yönelik Aile İçi Şiddet Ölçeği kullanılmıştır.

2.2.1.1. Narsistik Kişilik Envanteri-NKE'nin (Narcissistic Personality Inventory-NPI)

Narsistik Kişilik Envanteri (NKE) aslında Raskin ve Hall tarafından geliştirilen ve daha sonra Raskin ve Terry ve Emmons (1988), tarafından revize edilmiştir. AME tarafından Ölçek 2006 yılında 16 soruya indirgenmiştir. Narsistik kişilik envanteri'nin Türkçe'ye standardizasyonu Salim Atay ve arkadaşları tarafından yapılmıştır. Bu ölçek Türkiye'de iki farklı akademisyen tarafından Türkçe'ye tercüme edilmiş ve üçüncü bir akademisyen tarafından geri çevirisi yapılarak aslına uygunluğu kontrol edilmiştir. İki farklı örnekle, gruplarla ölçeğin iç güvenilirliği ve yapısal geçerliliği test edilmiştir. Üniversite öğrencileri arasında yapılmış olan pilot uygulama sonucunda, ölçek güvenilirliğini düşüren ve ölçeğin anlamını düşüren ifadeler revize edilmiştir. Araştırmanın ikinci örnekleme ulusal ve uluslararası ölçekte ki işletmelerin çalışanları üzerinde yapılmıştır Bulgulara dayanarak NKE 'nin güvenilirliği ve geçerliliği tespit edilmiştir.

Önceden de belirttiğim gibi NKE'nin Türkçe'ye standardizasyonuna yönelik iki farklı örneklem arasında araştırma yapılmıştır. İlk 89 kişilik pilot grubun cinsiyet dağılımına göre bakıldığında %50,6'sını kadın ve %49,4'ü erkek katılımcılardır. Örneklemelerin yaş ortalaması 27,05'tir. İlk katılımcılar ölçeğin Cronbach's Alpha değeri 0,57 bulunmuştur. Bu sonuç beklenenin altında bir değerdir. Ayrıca dört ifadenin olumsuz algılandığı ve ölçeğe anlamlı katkı yapmadığı gözlenmiştir. O ifadelerin ölçekten çıkarılması ve revize edilmesinden sonra ikinci farklı bir katılımcı uygulanmıştır.

NKE güvenirliği ikinci katılımcılar üzerinde uygulanmış 0,627 olarak görülmüştür. İlk araştırma sonrası dört ifadeyi revizyon yaptıktan sonra amacına ulaştığı Cronbach's Alpha değerindeki artış görülmektedir. Araştırmanın analizlerinde SPSS for Windows 16.0 programı kullanılmıştır. NKE'nin iç güvenirliği Cronbach's Alpha testi ile ölçümlenmiştir. Yapı geçerliliğine yönelik temel bileşenler (principal component analysis) faktör analizi ile ölçülmüştür. Örneklemelerin narsisizm puanları ile demografik özellikleri arasındaki ilişkinin test edilmesinde bağımsız gruplar T-Testi (Pearson Correlation), Levene testi sonuçlarına göre tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ya da Welsch ve Brown-Forsythe fark testleri uygulanmıştır. Anlamlı ilişki görülen ifadelerde gruplar arası farkların belirlenmesi amacıyla; ANOVA uygulanan analizlerde, Tukey ve Scheffe, Welsch ve Brown-Forsythe uygulanan analizlerde Tamhane İkili Grup Karşılaştırma Testi kullanılmıştır.

2.2.1.2. Öfke Ölçeği (Novaco Öfke Envanteri Kısa Formu)

Novaco Öfke Envanteri, Novaco tarafından (1975), 90 maddelik ölçek olarak geliştirilmiştir ve Devilly (2002) kullandığı ölçeği 25 maddelik kısa formudur. Bu ölçeğin amacı, kişileri belirli durumlarda hissedebilecekleri öfke düzeyini belirlemektir. Bu ölçekte her bir durumun kişide ne kadar öfke uyandırdığını belirlemek amacıyla hiç (0) ile çok fazla (4) arasında değişen 5'li likert tipi bir puanlanmıştır. Ölçek yetişkinlerle yapılmış ve Cronbach Alpha güvenirlik katsayısının 0.96 ve iki yarım güvenirlik katsayısının 0.93 olduğu belirlenmiştir (Devilly, 2002). Ölçeklerin güvenirliğini elde etmek için NÖE kısa formunun ve SÖÖTÖ'den elde edilen tüm alt ölçeklerin iç tutarlılık ve iki yarım güvenirlik katsayıları, iki ayrı yaş grubu için farklı farklı hesaplanmıştır. En yüksek Cronbach alfa iç tutarlılık ve Spearman Brown iki

yarım güvenilirlik değerleri hem 11-12 yaş hem de 13-15 yaş grupları için NÖE kısa formu kullanmıştır. İki yarım güvenilirliği bakımından SÖÖTÖ'nin öfke-içte alt ölçeğinin ise her iki yaş grubu için, iç tutarlık, en düşük katsayılarla olduğu belirlenmiştir.

Ölçeklerin tutarlılıklarını zaman içinde belirlemek için ölçekler ilk uygulamadan 1 ay sonra 110 çocuk ve ergen üzerinde tekrar araştırılmıştır. Araştırma sonucunda test tekrar test güvenilirliğini görmek için yaş grubu ve tüm grup arasında farklı farklı değerlendirilmiştir. SÖÖTÖ'nin alt ölçeklerinin birbiriyle ve NÖE kısa formu ile korelasyonları değerlendirilmiştir.

Analizler sonucunda SÖÖTÖ'nin tüm alt ölçeklerinin birbiriyle ve NÖE kısa formuyla $p < 0.01$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı korelasyonlarının olduğunu elde edilmiştir. SÖÖTÖ'nin öfke kontrol alt ölçeğinin SÖÖTÖ'nin diğer alt ölçekleri ve NÖE kısa formu ile korelasyonlarının negatif olduğu ve diğer alt ölçeklerin kendi aralarındaki ve NÖE kısa formu ile korelasyonların pozitif olduğu bulunmuştur.

2.2.1.3. Aile İçi Şiddet Ölçeği

Nevin Şahin ve Melike Dişsiz tarafından ilgili literatürler araştırılarak ve bu konu üzerinde araştırma yapan uzmanlarla görüşülerek toplam 31 madde havuzu hazırlanmıştır. Uzmanların içerik analizi indeksi (Content Validity Index-CVI) ile değerlendirme yaptıktan sonra 20 maddeye indirilmiştir. Düzenlendikten sonra ölçek, İstanbul'da Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi (n=239), Şişli Etfal (n=80) ve Medical Park (n=81) Hastaneleri'nde çalışan toplam 400 sağlık personeli üzerinde araştırılmıştır.

Bu ölçekde Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısı 0.79, Barlett Testi anlamlılık değeri 0.000 elde edilmiştir. Varolan itemlerin madde toplam korelasyonları 0.26-0.49, faktör yükleri ise 0.65-0.32 arasındadır. Cronbach- alpha güvenilirlik katsayısı 0.72 olarak belirlenmiştir. Yapılmış olan faktör analizi 13 maddeli toplam varyansın %51.227'sini açıklayan 4 faktörlü ölçekle sonuçlanmıştır.

Geçerlilik ve güvenilirlik analizleri, ölçeğin yapısal özellikleri ve iç tutarlılığı olduğunu belirlemiştir. Ölçeğin iç geçerliliğini anlamak amacıyla "bağımsız gruplar için t-test'inden yararlanılmıştır. Ölçeğin genellenebilirliği için sağlık çalışanları dışındaki gruplar da

değerlendirilmiştir. Grubun tutum puanlarının aritmetik ortalamaları (X) arasında anlamlı farklılık elde edilmiştir ($p=0.000<0.05$). Her bir maddenin“t değeri”, üst grup lehine anlamlı fark olduğu elde edilmiştir. Sonuçlara dayanarak sağlık çalışanlarının aile içi şiddete yönelik tutum ölçeğinin tutumları olumlu olanlarla olumsuz olanların birbirinden ayrıldığı yani iç geçerliliği vardır. Faktör analizi SPSS 13.0 ile analiz edilmiştir. Ölçeğin geçerliliğinin anlaşılması için ilk sırada ölçme aracının uygulanması sonucu elde edilen verilerin örneklem grubuna uygunluğu 0.001 düzeyinde, KMO değeri .79 Barlett Testi anlamlılık değeri 0.000 belirlenmiştir. Bu sonuçlara göre verilerin faktör analizine uygun olduğu görülmüştür. Test-tekrar test güvenilirliği ile Aile İçi Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği'nin güvenilirliğini elde etmek amacıyla ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı hesaplanmıştır. Rastgele belirlenen toplam 30 sağlık çalışanı arasında ölçek bir ay ara ile uygulanmıştır. Araştırma sonucu yapılan analiz sonucunda birinci ve ikinci araştırma elde edilen puanlar arasındaki korelasyon. 87 olarak belirlenmiştir. İstatistiksel olarak anlamlı fark görülmüştür ($p>0.05$, $N= 30$, $Ss=4.45$, $t=-1.885$). İç tutarlılık için tekrardan aynı grupta, ilk ve ikinci araştırma toplam ölçek için ayrı ayrı hesaplanan Cronbach Alfa değeri sırasıyla .75 ve .64 olarak elde edilmiştir. Geçerlilik araştırmasında, katılan grup için hesaplanan Cronbach Alfa değerleri de yukarıdaki ile hemen hemen aynıdır.

2.2.1.4. Kadının Aile İçinde Yaşanan Şiddete Bakış Ölçeği

N.Güler, H.Tel, F.Ö.Tuncay yaptıkları bir araştırmada, kadının aile içinde yaşanan şiddete bakışını incelemişlerdir. Bu araştırma Sivas İli Alibaba Mahallesi'nde oturan, 15-49 yaş grubunda olan 162 evli kadın üzerinde yapılmıştır. Yüz yüze görüşme sırasında kadınlara araştırmacı tarafından oluşturulan soru formu uygulanmıştır. Veri analizinde Yüzdeler kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlar, kadınların %40,7'sinin aile içi şiddete maruz kaldığını göstermiştir. Şiddete maruz kalan kadınların %91'i eşi tarafından %19,7'si eşinin yakınları tarafından kendilerine şiddet uygulandığını belirtmişlerdir. Kadınların %56,9'u aile içinde şiddet uygulayanların erkekler olduğunu, şiddetin en çok kadınlara (%59.8) ve çocuklara (%32.4) yöneltildiğini ifade etmişlerdir. Kadınlar, ekonomik yetersizliğin (%58,8) aile içi şiddeti arttıran en önemli neden olduğunu belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan kadınların büyük bir bölümünün

(%59.7) şiddeti, fiziksel şiddet olarak tanımladıkları ekonomik ve cinsel şiddeti şiddet olarak tanımlamadıkları, şiddet olarak değerlendirmedikleri görülmektedir.

2.3. Veri Toplama Prosedürü

Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü tarafından izin alındıktan sonra veri toplamaya bölümler arası rastgele üç kampüsten seçilmiş olmak üzere toplam 420 öğrenci üzerinde araştırmaya başlandı. 88 kişilik grup ise okul dışından kolayda örnekleme seçilerek çalışmaya başlandı. Hem erkek hem kadınlardan oluşan bu grup 18-65 yaş aralığında seçildi. Literatürden yararlanılmış olarak soru formu kullanıldı.

2.4. Araştırma Modeli

Örnekleme Haliç Üniversitesi'nde okuyan 420 öğrenci ve 88 kişi de öğrenci olmayan bireylerin öfke, narsisizm ve şiddete ilişkin görüşlerini farklı değişkenlere göre değerlendirmeyi amaçlanmıştır. Bu araştırma, Haliç üniversitesinde okuyan öğrenciler ile öğrenci olmayan bireylerin narsistik, öfke ve şiddete ilişkin özellikleri araştırmanın bağımlı değişkenini oluşturmaktadır. Katılımcıların cinsiyet, bölüm, yaş, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu gibi değişkenler ise bağımsız değişkenler olarak kullanılmıştır.

BÖLÜM III

BULGULAR

Bu bölümde, araştırma doğrultusunda örneklem grubundan toplanan verilerin çözümlenmesiyle elde edilen sonuçların tabloları, yorumları ile birlikte sunulmuştur. Örneklem grubuna uygulanan “Kişisel Bilgi Formu” ile elde edilen veriler grubun genel özellikleri frekans ve yüzde dağılımları şeklinde tablolaştırılmıştır.

3.1. Verilerin Çözümlenmesi

Araştırmanın alt problemlerinin çözümlenmesinde SPSS 20. programı kullanılmıştır. Araştırmada alt problemlerin analizinde, bir bağımlı değişken üzerinde etkisi araştırılan iki alt kategorili bağımsız değişkenin, (cinsiyet, öğrenci olup olmadığı gibi) istatistiksel analizinde Nonparametrik Mann-Whitney-U; üç ya da daha fazla alt kategorili bağımsız değişkenlerde (anne eğitim durumu, baba eğitim durumu gibi) ise Kruskal-Wallis ölçekler arasındaki ilişkileri incelemek için Nonparametrik Spearman Korelasyon kullanılmıştır.

Araştırma dahilinde Kişisel Bilgi Formu’nu ve anket sorularını yanıtlayan katılımcıların 246’sını (%48,4) bayan ve 262’sini (%51,6) erkek oluşturmaktadır.

Araştırmaya katılan bireylerin 1’i (%2) ilkokul mezunu, 1’i (%2) lise mezunu, 424’ü (%83,5) lisans mezunu, 69’u (%13,6) yüksek lisans mezunu ve 13’ü (%2,6) doktora mezunudur. Araştırmaya katılan bireylerin en küçüğü 18 yaşında ve en büyüğü 65 yaşındadır. Yaş ortalaması $24,76 \pm 7,62$ yıl idi.

Araştırmaya katılan bireylerin 46’sının (%9,1) annesi okuryazar, 95’inin (%18,7) annesi ilkokul mezunu, 100’ünün (%19,7) annesi ortaokul mezunu, 194’ünün (%38,2) annesi lise mezunu ve 73’ünün (%14,4) annesi üniversite mezunudur.

Araştırmaya katılan bireylerin 61'inin (%12,0) babası okuryazar, 92'inin (%18,1) babası ilkokul mezunu, 211'inin (%41,5) babası ortaokul mezunu, 125'inin (%24,6) babası lise mezunu ve 61'inin (%12,0) babası üniversite mezunudur.

Araştırmaya katılan bireylerin 27'si (%5,3) Elektrik-Elektronik Mühendisliği'nde, 16'sı (%3,1) Makina Mühendisliği'nde, 30'u (%5,9) Bilgisayar Mühendisliği'nde, 58'i (%11,4) Endüstri Mühendisliği'nde, 16'sı (%3,1) Ziraat Mühendisliği'nde, 21'i (%4,1) Kimya Mühendisliği, 15'i (%3,0) Uzay Mühendisliği, 21'i (%4,1) İnşaat Mühendisliği, 14'ü (%2,8) Orman Mühendisliği, 26'sı (%5,1) Gıda Mühendisliği, 38'i (%7,5) Psikoloji Bölümü'nde, 17'si (%3,3) İktisat Bölümü'nde, 58'i (%11,4) İşletme Bölümü'nde, 13'ü (%2,6) Matematik Bölümü'nde, 11'i (%2,2) Uluslararası Ticaret ve İşletmeciliği Bölümü'nde, 17'si (%3,3) Amerikan Kültür ve Edebiyat Bölümü'nde, 9'u (%1,8) İç Mimarlık Bölümü'nde, 23'ü (%4,5) Halkla İlişkiler Bölümü'nde, 11'i (%2,2) Kamu Yönetimi Bölümü'nde, 13'ü (%2,6) Genetik Mühendisliği Bölümü'nde ve 25'i (%4,9) Mimarlık Bölümü'nde okumaktadır.

Araştırmaya katılan bireylerin 10'unun (%2,0) maddi durumu ortanın altında, 283'ünün (%55,7) maddi durumu orta, 189'unun (%37,2) maddi durumu orta üstü ve 26'sının (%5,1) maddi durumu üst düzeydedir.

Araştırmaya katılan kadınların 93'üne (%18,3) göre kadınların en çok fiziksel şiddet gördüğü, 43'üne (%8,5) göre kadınların en çok sözel şiddete maruz kaldığı, 28'ine (%5,5) göre kadınların en çok cinsel şiddete maruz kaldığı ve 82'sine (%16,1) göre kadınların en çok eşler arası geçimsizliğe maruz kaldığı görülmektedir.

Araştırmaya katılan kadınların 41'ine (%8,1) göre, erkeğin sözünü dinlememe olarak kadınların şiddete maruz kaldığını, 90'ına (%17,7) göre, erkeğin sinirlenmesi olarak kadınların şiddete maruz kaldığını, 46'sına (%9,1) göre, kadının erkeğe ihanet etmesi olarak kadınların şiddete maruz kaldığını ve bunların dışında başka nedenlerden kadınların şiddete maruz kaldığını araştırmaya katılan kadınlar belirtmiştir.

Araştırmaya katılan kadınların 48'ine (%9,4) göre, kadının eşine ihanet etmesi durumunda kadınların şiddete maruz kaldığını, 33'üne (%6,5) göre, eşinin sözünün dinlememesi durumunda kadınların şiddete maruz kaldığını, 24'üne (%4,7) göre, kadının eşine yalan

söylemesi durumunda kadınların şiddete maruz kaldığını ve 141'ine (%27,8) göre erkeklerin kadınlara şiddet uygulaması hakkının olmadığını ifade etmiştir.

Araştırmaya katılan kadınların 67'sine (%13,2) göre, eğitim yoluyla şiddetin engellenebileceği, 38'ine (%7,5) göre, kadının çalışması yoluyla şiddetin engellenebileceği, 17'sine (%3,3) göre, kadının erkeğe karşı gelmemesi yoluyla şiddetin engellenebileceği, 22'sine (%4,3) göre, şiddete karşı hiç birşey yapılamıyacağı ve 35'ine göre ise (%6,9) bunların dışında başka yollarla kadınlara yönelik şiddetin önlenilebileceğini kadınlar belirtmiştir.

Tablo.3.1'de görüldüğü üzere, araştırmaya katılan bireylerin 27'si (%5,3) Elektrik Elektronik Mühendisliği'nde, 16'sı (%3,1) Makina Mühendisliği'nde, 30'u (%5,9) Bilgisayar Mühendisliği'nde, 58'i (%11,4) Endüstri Mühendisliği'nde, 16'sı (%3,1) Ziraat Mühendisliği'nde, 21'i (%4,1) Kimya Mühendisliği, 15'i (%3,0) Uzay Mühendisliği, 21'i (%4,1) İnşaat Mühendisliği, 14'ü (%2,8) Orman Mühendisliği, 26'sı (%5,1) Gıda Mühendisliği, 38'si (%7,5) Psikoloji Bölümü'nde, 17'si (%3,3) İktisat Bölümü'nde, 58'i (%11,4) İşletme Bölümü'nde, 13'ü (%2,6) Matematik Bölümü'nde, 11'i (%2,2) Uluslararası Ticaret ve İşletmeciliği Bölümü'nde, 17'si (%3,3) Amerikan Kültür ve Edebiyat Bölümü'nde, 9'u (%1,8) İç

Mimarlık Bölümü'nde, 23'ü (%4,5) Halkla İlişkiler Bölümü'nde, 11'i (%2,2) Kamu Yönetimi Bölümü'nde, 13'ü (%2,6) Genetik Mühendisliği Bölümü'nde ve 25'i (%4,9) Mimarlık Bölümü'nde okumaktadır.

TABLO 3.1. Bireylerin Kişisel Bilgilere Göre Dağılımı

Bu araştırmada kişiler; araştırmacının sorularını yanıtlayan Haliç Üniversitesi öğrencileri arasından 420 örneklem üzerinde, farklı bölümlerden (lisans, yüksek lisans ve doktora öğrencileri) rastgele sınıflardan oluşturulmuş olup, araştırmanın 88 kişilik gurubu ise öğrenci olmayan kesimden (okul dışından) kolayda seçilmiştir. Yaş aralığı 18 ve 65'dir. Kişisel Bilgi Formu'ndaki soru sıralamasına göre, frekans ve yüzde (%) dağılımları aşağıdaki gibi bulunmuştur.

Tablo.3.1. Bireylerin Okuduğu Bölüme Göre Grubun Dağılımı;

	Gruplar			Toplam	
		S	%	S	%
Bölüm	Elektrik Elektronik Mühendisliği	27	5,3	508	100
	Makina Mühendisliği	16	3,1		
	Bilgisayar Mühendisliği	30	5,9		
	Endüstri Mühendisliği	58	11,4		
	Ziraat Mühendisliği	16	3,1		
	Kimya Mühendisliği	21	4,1		
	Uzay Mühendisliği	15	3,0		
	İnşaat Mühendisliği	21	4,1		
	Orman Mühendisliği	14	2,8		
	Gıda Mühendisliği	26	5,1		
	Psikoloji	38	7,5		
	İktisat	17	3,3		
	İşletme	58	11,4		
	Matematik	13	2,6		
	Uluslararası Ticaret ve İşletmeciliği	11	2,2		
	Amerikan Kültürü ve Edebiyat	17	3,3		
	Uluslararası İlişkiler	29	5,7		
	İç Mimarlık	9	1,8		
	Halka İlişkiler	23	4,5		
	Kamu Yönetimi	11	2,2		
	Genetik Mühendisliği	13	2,6		
Mimarlık	25	4,9			

Tablo 3.2’de görüldüğü üzere Öfke Ölçeği’nden, Narsistik Kişilik Envanteri’nden ve Aile İçi Şiddet Ölçeği’nden elde edilen puanların normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan, tek örneklem Kolmogorov-Smirnov testi sonucunda üç ölçekte dağılımının normal olmadığı saptanmıştır (*sırasıyla*, $z=1,750$, $p=0,004$; $z=1,750$, $p=0,004$; $z=2,267$, $p=0,000$).

3.2. NORMAL DAĞILIM OLUP OLMADIĞINI GÖRMEK İÇİN UYGULANAN KOLMOGOROV SMIRNOV TESTİ SONUÇLARI

Tablo 3.2. Öfke Ölçeği, Narsistik kişilik envanteri ve Aile İçi Şiddet Ölçeği’nden Elde Edilen Puanların Normal Dağılım Gösterip Göstermediğini Belirlemek Amacıyla Yapılan Tek Örneklem Kolmogorov-Smirnov Testi Sonuçları

Değerler	Öfke Puanları	Narsistik kişilik Puanları	Şiddet Puanları
N	508	508	508
Parametreler	<i>x</i>	8,1083	8,1083
	<i>ss</i>	3,81863	3,81863
K-Smirnov Z	1,750	1,750	2,267
P	,004	,004	,000

$p=0,004$; $z=1,750$, $p=0,004$; $p=0,000$.
K-Smirnov Z= Kolmogorov-Smirnov

Tablo 3.3’de görüldüğü üzere, araştırmada bireylerin öfke ölçeğinden aldıkları puanların en düşük ile en yüksek puanına bakılmıştır. Frekans değerlerine bakıldığında teste tabi tutulan 508 bireyin min. puan 0,00 max. puan ise 16,00 olarak hesaplanmıştır. **Öfke Ölçeği puan ortalaması ise 8,108’dir.**

Araştırmada bireylerin narsistik kişilik envanterinden aldıkları puanların en düşük ile en yüksek puanına bakılmıştır. Frekans değerlerine bakıldığında teste tabi tutulan 508 bireyin min. puan 0,00 max. puan ise 16,00 olarak hesaplanmıştır. **Narsistik Kişilik Envanteri puan ortalaması ise 8,108’dir.**

Araştırmada bireylerin Aile İçi Őiddet leđi'nden aldıkları puanların en dūřuk ile en yūksek puanına bakılmıştır. Frekans değerlerine bakıldığında teste tabi tutulan 508 bireyin min. puan 0,00 max. puan ise 52,00 olarak hesaplanmıştır. **Aile İçi Őiddet leđi puan ortalaması ise 18,643'tur.**

TABLO. 3.3. Grubun fke leği, Narsistik kişilik Envanteri İle Aile İçi Şiddet leği Puanlarının Ortalaması

Descriptive Statistics					
	N	Alınan en kūuk puan	Alınan en būyuk puan	Ortalama	Standart sapma
Öfke leği	508	,00	16,00	8,108	3,818
	N	Alınan en kūuk puan	Alınan en būyuk puan	Ortalama	Standart sapma
Narsistik Kişilik Envanteri	508	,00	16,00	8,108	3,818
	N	Alınan en kūuk puan	Alınan en būyuk puan	Ortalama	Standart sapma
Aile İçi Şiddet leği	508	,00	52,00	18,643	10,449
Valid N	508				

Öfke leği puan ortalaması 8,108'dir, Narsistik Kişilik Envanteri puan ortalaması ise 8,108'dir, Aile İçi Şiddet leği puan ortalaması ise 18,643'tur.

Tablo da'3.4 grūldūđu üzere, bireylerin öfke leđi puanları, cinsiyet deđiřkenine göre anlamlı bir řekilde farklılařıp farklılařmadıđını belirlemek üzere yapılan non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, gruplar arasında istatistiksel açıdan $p < 0.05$ dūzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuřtur. Bu fark ise; ortalama deđerlere baktıđımızda **erkeklerin öfke ortalamasının (237,08), kadınların öfke ortalamasından (234,71) anlamlı olduđunu göstermiřtir. Erkeklerin kadınlara oranla daha öfkeli olduđu grūlmūřtur ($p < 0.05$).**

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde ilk olarak " Bireylerin cinsiyeti ile bireylerin öfke leği puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?" sorusuna yanıt aranmaktadır.

TABLO.3.4. Bireylerin Cinsiyeti İle Bireylerin Öfke Ölçeği Puanları İçin Yapılan “Mann-Whitney-U” Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	S.T.	S.O.	U	Z	p
Kız	246	234,71	57739,50			
Erkek	262	237,08	71546,50	27358,500	-2,952	,003
Toplam	508					

$p < 0,05$

Tablo 3.5’de görüldüğü üzere, Öfke Ölçeği’nden alınan puanlarla yaş arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan Spearman Korelasyon analizi sonucunda öfke ölçeği ile yaş arasında istatistiksel açıdan $p > .05$ düzeyinde pozitif yönde anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. Bu fark ise ortalama değerlere baktığımızda **öğrenci olmayan bireylerin öfke ortalamasının (318,52), öğrenci olan bireylerin öfke ortalamasından (241,09) daha fazla olduğu görülmüştür. Öğrenci olmayan bireylerin öğrenci olan bireylere oranla daha öfkeli olmaya meyilli oldukları görülmüştür ($r=0,063$; $p>0,05$) .**

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde üçüncü olarak “ Bireylerin yaşları ile bireylerin öfke ölçeği puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır.

TABLO.3.5. Bireylerin Yaşları İle Bireylerin Öfke Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkiyi Görmek İçin Yapılan Bivariate Spearman Non parametrik Korelasyon Testi Sonuçları

Boyut	Boyut	N	r	p
Öfke ölçeği	Yaş	508	,063	,159

$p > 0,05$

Tablo 3.6’den anlaşılacağı gibi, İki den fazla grup söz konusu olduğunda ve karşılaşılan grupların aynı ana kitle ortancasına sahip olup olmadıklarını test eden, tek yönlü varyans

analizinin nonparametrik karşılığı, Öfke Ölçeği sıralamalar ortalamalarının eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda eğitim düzeyi gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=16,459$; $sd=4$; $p>0,05$).

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde dördüncü olarak “ Bireylerin eğitim düzeyi ile bireylerin öfke ölçeği puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır.

TABLO.3.6. Bireylerin Eğitim Düzeyi İle Bireylerin Öfke Ölçeği Puanları Arasındaki İlişiyi Görmek İçin Yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Öfke ölçeği		N	S.O	SD	χ^2	P
Eğitim Düzeyi	İlkokul mezunu	1	423,50	7,243	4	,124
	Lise mezunu	1	474,50			
	Lisans mezunu	424	258,75			
	Yükseklisans mezunu	69	233,21			
	Doktora	13	198,96			

$p>0,05$

Tablo 3.7’den anlaşılacağı gibi, İki den fazla grup söz konusu olduğunda ve karşılaşılan grupların aynı ana kitle ortancasına sahip olup olmadıklarını test eden, tek yönlü varyans analizinin nonparametrik karşılığı, Öfke Ölçeği sıralamalar ortalamalarının bölüm değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda bölüm gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. **Bu anlamlı fark İç Mimarlık Bölümü’nde okuyan bireylerin öfke ortalamasının (352,72), Amerikan Kültürü ve Edebiyat Bölümü’nde okuyan bireylerinde öfke ortalamasının (344,76) diğer bölümde okuyan bireylerin öfke ortalamasından fazla olduğu görülmüştür ($x^2=35,521$; $sd=21$; $p<0,05$).**

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde beşinci olarak “ Bireylerin okuduğu bölüm ile bireylerin öfke ölçeği puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır.

TABLO.3.7. Bireylerin Okuduğu Bölüm İle Bireylerin Öfke Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkiyi Görmek İçin Yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Öfke ölçeği		N	S.O	SD	χ^2	P
Bölüm	Elektrik Elektronik Mühendisliği	27	187,94	35,521	21	,025
	Makina Mühendisliği	16	270,72			
	Bilgisayar Mühendisliği	30	255,47			
	Endüstri Mühendisliği	58	245,71			
	Ziraat Mühendisliği	16	246,50			
	Kimya Mühendisliği	21	270,88			
	Uzay Mühendisliği	15	242,70			
	İnşaat Mühendisliği	21	211,62			
	Orman Mühendisliği	14	219,61			
	Gıda Mühendisliği	26	218,25			
	Psikoloji	38	296,41			
	İktisat	17	285,21			
	İşletme	58	272,44			
	Matematik	13	247,38			
	Uluslararası Ticaret ve İşletmeciliği	11	142,95			
	Amerikan Kültürü ve Edebiyat	17	344,76			
	Uluslararası İlişkiler	29	240,55			
	İç Mimarlık	9	352,72			
	Halka İlişkiler	23	266,09			
	Kamu Yönetimi	11	191,95			
Genetik Mühendisliği	13	286,58				
Mimarlık	25	273,14				

p<0, 05

Tablo 3.8'den anlaşılacağı gibi, İkiden fazla grup söz konusu olduğunda ve karşılaşılan grupların aynı ana kitle ortancasına sahip olup olmadıklarını test eden, tek yönlü varyans analizinin nonparametrik karşılığı, Öfke Ölçeği sıralamalar ortalamalarının annelerin eğitim değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda bölüm gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. **Bu anlamlı fark annesi okur yazar olan bireylerin**

öfke ortalamasının (273,21) diğer bireylerin öfke ortalamasından fazla olduğunu göstermiştir ($x^2=10,066$; $sd=4$; $p<0, 0$).

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde altıncı olarak “ Bireylerin annelerinin eğitim düzeyi düzeyi ile bireylerin öfke ölçeği puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır.

TABLO.3.8. Bireylerin Annelerinin Eğitim Düzeyi İle Bireylerin Öfke Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkiyi Görmek İçin Yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Öfke ölçeği		N	S.O	SD	χ^2	P
Eğitim Düzeyi	Okur yazar	46	273,21	10,066	4	,039
	İlkokul mezunu	95	226,44			
	Ortaokul mezunu	100	268,26			
	Lise mezunu	194	268,35			
	Üniversite mezunu	73	223,59			

$p<0, 05$

Tablo 3.9’den anlaşılacağı gibi, İkiden fazla grup söz konusu olduğunda ve karşılaşılan grupların aynı ana kitle ortancasına sahip olup olmadıklarını test eden, tek yönlü varyans analizinin nonparametrik karşılığı, Öfke Ölçeği sıralamalar ortalamalarının babaların eğitim değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda bölüm gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. **Bu anlamlı fark babası okuryazar olan bireylerin öfke ortalamasının (318,13) diğer bireylerin öfke ortalamasından fazla olduğunu göstermiştir ($x^2=12,015$; $sd=4$; $p<0, 05$).**

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde yedinci olarak “ Bireylerin babalarının eğitim düzeyi ile bireylerin öfke ölçeği puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır.

TABLO.3.9. Bireylerin Babalarının Eğitim Düzeyi İle Bireylerin Öfke Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkiyi Görmek İçin Yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Öfke ölçeği		N	S.O	SD	χ^2	P
Eğitim Düzeyi	Okur yazar	19	318,13	12,015	4	,017
	İlkokul mezunu	61	231,34			
	Ortaokul mezunu	92	225,13			
	Lise mezunu	211	272,02			
	Üniversite mezunu	125	248,18			

$p < 0,05$

Tablo 3.10'den anlaşılacağı gibi, İki'den fazla grup söz konusu olduğunda ve karşılaşılan grupların aynı ana kitle ortancasına sahip olup olmadıklarını test eden, tek yönlü varyans analizinin nonparametrik karşılığı, Öfke Ölçeği sıralamalar ortalamalarının maddi düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda bölüm gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($\chi^2=,471$; $sd=3$; $p > 0,05$).

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde sekizinci olarak “Bireylerin maddi durumu ile bireylerin öfke ölçeği puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır.

TABLO.3.10. Bireylerin Maddi Durumu İle Bireylerin Öfke Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkiyi Görmek İçin Yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Öfke ölçeği		N	S.O	SD	χ^2	P
Maddi durumu	Ortanın altında	10	230,05	,471	3	,925
	Orta	283	256,62			
	Orta üstü	189	251,63			
	Üst düzey	26	261,65			

$P > 0,05$

Tablo 3.11’den anlaşılacağı gibi, İkiiden fazla grup söz konusu olduğunda ve karşılaşılan grupların aynı ana kitle ortancasına sahip olup olmadıklarını test eden, tek yönlü varyans analizinin nonparametrik karşılığı, Öfke Ölçeği sıralamalar ortalamalarının şiddet türü değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda bölüm gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($\chi^2=1,600$; $sd=3$; $p>0,05$).

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde dokuzuncu olarak “Kadına göre kadınların en çok uğradığı şiddet türü ile bireylerin öfke ölçeği puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır.

TABLO.3.11. Kadına Göre Kadınların En Çok Uğradığı Şiddet Türü İle Bireylerin Öfke Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkiyi Görmek İçin Yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Öfke ölçeği		N	S.O	SD	χ^2	P
Şiddet Türü	Fiziksel şiddet	93	121,98	1,600	3	,659
	Sözel şiddet	43	127,71			
	Cinsel şiddet	28	136,89			
	Eşler arası geçimsizlik	82	118,45			

$p>0,05$

Tablo 3.12’den anlaşılacağı gibi, İkiiden fazla grup söz konusu olduğunda ve karşılaşılan grupların aynı ana kitle ortancasına sahip olup olmadıklarını test eden, tek yönlü varyans analizinin nonparametrik karşılığı, Öfke Ölçeği sıralamalar ortalamalarının şiddetin nedeni değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda bölüm gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($\chi^2=1,679$; $sd=3$; $p>0,05$).

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde onuncu olarak “Kadına göre kadınların uğradığı şiddetin nedeni ile bireylerin öfke ölçeği puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır.

TABLO.3.12. Kadınlara Göre Kadınların Uğradığı Şiddetin Nedeni İle Bireylerin Öfke Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkiyi Görmek İçin Yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Öfke ölçeği		N	S.O	SD	χ^2	P
Şiddetin Nedeni	Erkeğin sözünü dinlememe	41	112,91	1,679	3	,642
	Erkeğin sinirlenmesi	90	121,56			
	Kadının erkeği ihanet etmesi	46	130,91			
	Diğer	69	127,38			

$p > 0,05$

Tablo 3.13’den anlaşılacağı gibi, İkiden fazla grup söz konusu olduğunda ve karşılaşılan grupların aynı ana kitle ortancasına sahip olup olmadıklarını test eden, tek yönlü varyans analizinin nonparametrik karşılığı, Öfke Ölçeği sıralamalar ortalamalarının şiddetin gerekçesi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda bölüm gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($\chi^2=5,587$; $sd=3$; $p > 0,05$).

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde onbirinci olarak “Kadına göre kadınların uğradığı şiddeti gerekçesi ile bireylerin öfke ölçeği puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır.

TABLO.3.13. Kadına Göre Kadınların Uğradığı Şiddetin Gerekçesi İle Bireylerin Öfke Ölçeği Puanları Arasındaki İlişiyi Görmek İçin Yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Öfke ölçeği		N	S.O	SD	χ^2	P
Şiddetin Gerekçesi	Eşine ihanet etmesi	48	116,41	5,587	3	,134
	Eşinin sözünü dinlememesi	33	145,20			
	Yalan söylemesi	24	139,58			
	Hakkı yok	141	118,10			

$p > 0,05$

Tablo 3.14'den anlaşılacağı gibi, İki'den fazla grup söz konusu olduğunda ve karşılaşılan grupların aynı ana kitle ortancasına sahip olup olmadıklarını test eden, tek yönlü varyans analizinin nonparametrik karşılığı, Öfke Ölçeği sıralamalar ortalamalarının şiddeti önleme yolu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda bölüm gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($\chi^2=3,566$; $sd=5$; $p > 0,05$).

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde onikinci olarak “Kadına göre kadınların uğradığı şiddeti önleme arasında ile bireylerin öfke ölçeği arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır.

TABLO.3.14. Kadına Göre Kadınların Uğradığı Şiddeti Önleme Yolu İle Bireylerin Öfke Ölçeği Puanları Arasındaki İlişiyi Görmek İçin Yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Öfke ölçeği		N	S.O	SD	χ^2	P
Şiddeti Önleme Yolu	Eğitim	67	128,88	3,566	5	,613
	Kadının çalışması	38	119,12			
	Kadının erkeğe karşı gelmemesi	17	124,74			
	Eşler arasındaki uyum	67	123,81			
	Hiçbir şey	22	99,34			

$p > 0,05$

Tablo 3.15’de görüldüğü üzere, bireylerin Aile İçi Şiddet Ölçeği puanları, cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, gruplar arasında istatistiksel açıdan $p<0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu fark ise ortalama değerlere baktığımızda **erkeklerin şiddet ortalamasının (75529,00), kadınların şiddet ortalamasından daha fazla (53757,00) olduğu görülmüştür. Erkeklerin kadınlara oranla daha öfkeli olduğu görülmüştür ($p<0.05$).**

Bu araştırmanın genel amacı, çerçevesinde onüçüncü olarak “ Bireylerin cinsiyet ile bireylerin Aile İçi Şiddet Ölçeği puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır.

TABLO.3.15. Bireylerin Cinsiyeti İle Bireylerin Aile İçi Şiddet Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkiyi Görmek İçin Yapılan “Mann-Whitney-U” Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	S.T.	S.O.	U	Z	p
Kadın	246	218,52	53757,00			
Erkek	262	288,28	75529,00	23376,000	-5,360	,000
Toplam	508					

$p<0.05$

Tablo 3.16’de görüldüğü üzere, bireylerin Aile İçi Şiddet Ölçeği puanlarının, öğrenci olup olmama değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, gruplar arasında istatistiksel açıdan 0.05 düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu fark ise ortalama değerlere baktığımızda **öğrenci olmayan bireylerin öfke ortalamasının (324,68), öğrenci olan bireylerin öfke ortalamasından (239,80) daha fazla olduğu görülmüştür. Öğrenci olmayan bireylerin öğrenci olan bireylere oranla daha şiddete meyilli olduğu görülmüştür ($p<0.05$).**

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde onbeşinci olarak “ Bireylerin öğrenci olup olmaması ile bireylerin Aile İçi Şiddet Ölçeği puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır.

TABLO.3.16. Bireylerin Öğrenci Olup Olmaması İle Bireylerin Aile İçi Şiddet Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkiyi Görmek İçin Yapılan “Mann-Whitney-U” Testi Sonuçları

Öğrencidurumu	N	S.T.	S.O.	U	Z	p
Öğrenci	420	239,80	100714,50			
Öğrenci değil	88	324,68	28571,50	12304,500	-4,939	,000
Toplam	508					

p<0.05

Tablo 3.17’de görüldüğü üzere, Aile İçi Şiddet Ölçeğinden alınan puanlarla yaş arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan Spearman Korelasyon analizi sonucunda Aile İçi Şiddet Ölçeği ile yaş arasında istatistiksel açıdan $p<.05$ düzeyinde pozitif yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır. **Yaş arttıkça Aile İçi Şiddet Ölçeği’nden alınan puanda artmaktadır ($r=0,063$; $p<0,05$).**

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde onaltıncı olarak “ Bireylerin yaşlar ile bireylerin Aile İçi Şiddet Ölçeği puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır.

TABLO.3.17. Bireylerin Yaşları İle Bireylerin Aile İçi Şiddet Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkiyi Görmek İçin Yapılan Bivariate Spearman Nonparametrik Korelasyon Testi Sonuçları

Boyut	Boyut	N	r	p
Şiddet ölçeği	Yaş	508	,207	,000

p<0,05

Tablo 3.18’den anlaşılacağı gibi, şiddet ölçeği sıralamalar ortalamalarının eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda eğitim düzeyi gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($\chi^2=3,329$; $sd=4$; $p>0,05$).

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde onyedinci olarak “Yaşlar ile bireylerin Aile İçi Şiddet Ölçeği puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır.

TABLO.3.18. Bireylerin Eğitim Düzeyi İle Bireylerin Şiddet Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkiyi Görmek İçin Yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Aile İçi Şiddet Ölçeği		N	S.O	SD	χ^2	P
Eğitim Düzeyi	İlkokul mezunu	1	391,50	4	3,329	,504
	Lise mezunu	1	285,50			
	Lisans mezunu	424	253,39			
	Yüksek lisans mezunu	69	268,91			
	Doktora	13	201,19			

p>0, 05

Tablo 3.19’den anlaşılacağı gibi, İki den fazla grup söz konusu olduğunda ve karşılaşılan grupların aynı ana kitle ortancasına sahip olup olmadıklarını test eden, tek yönlü varyans analizinin nonparametrik karşılığı, Aile İçi Şiddet Ölçeği sıralamalar ortalamalarının bölüm değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda bölüm gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. **Bu anlamlı fark iç mimarlık bölümde okuyan bireylerin şiddet ortalamasının (404,50) diğer bölümlerde okuyan bireylerin şiddet ortalamasından fazla olduğunu görülmüştür. Bu bölümde okuyan bireylerin diğer bölümlerde okuyan bireylere oranla daha şiddete meyilli olduğu görülmüştür ($x^2=64,129$; $sd=21$; $p<0, 05$).**

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde onsekizinci olarak “Bireylerin okuduğu bölüm ile bireylerin Aile İçi Şiddet Ölçeği puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır.

TABLO.3.19. Bireylerin Okuduğu Bölüm İle Bireylerin Aile İçi Şiddet Ölçeği Puanları Arasındaki İlişiyi Görmek İçin Yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Aile İçi Şiddet Ölçeği		N	S.O	SD	χ^2	P
Bölüm	Elektrik Elektronik Mühendisliği	27	239,22	21	64,129	,000
	Makina Mühendisliği	16	262,09			
	Bilgisayar Mühendisliği	30	240,55			
	Endüstri Mühendisliği	58	217,67			
	Ziraat Mühendisliği	16	143,59			
	Kimya Mühendisliği	21	234,19			
	Uzay Mühendisliği	15	277,30			
	İnşaat Mühendisliği	21	253,64			
	Orman Mühendisliği	14	256,21			
	Gıda Mühendisliği	26	238,40			
	Psikoloji	38	334,07			
	İktisat	17	347,79			
	İşletme	58	276,16			
	Matematik	13	262,77			
	Uluslararası Ticaret ve İşletmeciliği	11	192,09			
	Amerikan Kültürü ve Edebiyat	17	219,53			
	Uluslararası İlişkiler	29	203,33			
	İç Mimarlık	9	404,50			
	Halka İlişkiler	23	179,96			
	Kamu Yönetimi	11	265,09			
Genetik Mühendisliği	13	257,96				
Mimarlık	25	338,96				

$p < 0,05$

Tablo 3.20'den anlaşılacağı gibi, İki'den fazla grup söz konusu olduğunda ve karşılaşılan grupların aynı ana kitle ortancasına sahip olup olmadıklarını test eden, tek yönlü varyans analizinin nonparametrik karşılığı, Aile İçi Şiddet Ölçeği sıralamalar ortalamalarının annelerin eğitim değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda annelerin eğitim düzeyi gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($\chi^2=7,214$; $sd=4$; $p>0,05$).

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde ondokuzuncu olarak “ Bireylerin annelerin eğitim düzeyi ile bireylerin Aile İçi Şiddet Ölçeği puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır.

TABLO.3.20. Bireylerin Annelerinin Eğitim Düzeyi İle Bireylerin Aile İçi Şiddet Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkiyi Görmek İçin Yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Aile İçi Şiddet Ölçeği		N	S.O	SD	χ^2	P
Eğitim Düzeyi	Okur yazar	46	281,78	4	7,214	,125
	İlkokul mezunu	95	233,76			
	Ortaokul mezunu	100	279,03			
	Lise mezunu	194	244,55			
	Üniversite mezunu	73	257,15			

$p > 0,05$

Tablo 3.21'den anlaşılacağı gibi, Aile İçi Şiddet Ölçeği sıralamalar ortalamalarının babaların eğitim değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda babaların eğitim düzeyi gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($\chi^2=5,999$; $sd=4$; $p > 0,05$).

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde yirminci olarak “ Bireylerin babalarının eğitim düzeyi ile bireylerin Aile İçi Şiddet Ölçeği puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır.

TABLO.3.21. Bireylerin Babalarının Eğitim Düzeyi İle Bireylerin Aile İçi Şiddet Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkiyi Görmek İçin Yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Aile İçi Şiddet Ölçeği		N	S.O	SD	χ^2	P
Eğitim Düzeyi	Okur yazar	19	319,08	4	5,999	,199
	İlkokul mezunu	61	272,26			
	Ortaokul mezunu	92	236,93			
	Lise mezunu	211	251,41			
	Üniversite mezunu	125	254,17			

$p>0,05$

Tablo 3.22’den anlaşılacağı gibi, Aile İçi Şiddet Ölçeği sıralamalar ortalamalarının maddi düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda maddi durum gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($\chi^2=3,751$; $sd=3$; $p>0,05$).

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde yirmi birinci olarak “Bireylerin maddi durumu ‘le bireylerin Aile İçi Şiddet Ölçeği puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır.

TABLO.3.22. Bireylerin Maddi Durumu İle Bireylerin Aile İçi Şiddet Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkiyi Görmek İçin Yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Aile İçi Şiddet Ölçeği		N	S.O	SD	χ^2	P
Maddi Durumu	Ortanın altında	10	255,00	3	3,751	,290
	Orta	283	265,43			
	Orta üstü	189	238,92			
	Üst düzey	26	248,58			

$p>0,05$

Tablo 3.23’den anlaşılacağı gibi, İki den fazla grup söz konusu olduğunda ve karşılaşılan grupların aynı ana kitle ortancasına sahip olup olmadıklarını test eden, tek yönlü varyans analizinin nonparametrik karşılığı, Aile İçi Şiddet Ölçeği sıralamalar ortalamalarının şiddet türü değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan

Kruskal Wallis-H sonucunda gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($\chi^2=5,524$; $sd=3$; $p>0,05$).

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde yirmi ikinci olarak “Kadınlara göre kadınların en çok uğradığı şiddet türü ile kadınların Aile İçi Şiddet Ölçeği puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır.

TABLO.3.23. Kadınlara Göre Kadınların En Çok Uğradığı Şiddet Türü İle Kadınların Aile İçi Şiddet Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkiyi Görmek İçin Yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Aile İçi Şiddet Ölçeği		N	S.O	SD	χ^2	P
Şiddet Türü	Fiziksel şiddet	93	121,25	3	5,524	,137
	Sözel şiddet	43	106,13			
	Cinsel şiddet	28	144,93			
	Eşler arası geçimsizlik	82	127,85			

$p>0,05$

Tablo 3.24’den anlaşılacağı gibi, İki den fazla grup söz konusu olduğunda ve karşılaşılan grupların aynı ana kitle ortancasına sahip olup olmadıklarını test eden, tek yönlü varyans analizinin nonparametrik karşılığı, Aile İçi Şiddet Ölçeği sıralamalar ortalamalarının şiddetin nedeni değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda şiddetin nedeni gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($\chi^2=2,568$; $sd=3$; $p>0,05$).

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde yirmi üçüncü olarak “Kadınlara göre kadınların uğradığı şiddetin nedeni ile kadınların Aile İçi Şiddet Ölçeği puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır.

TABLO.3.24. Kadınlara Göre Kadınların Uğradığı Şiddetin Nedeni İle Kadınların Aile İçi Şiddet Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkiyi Görmek İçin Yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Aile İçi Şiddet Ölçeği		N	S.O	SD	χ^2	P
Şiddetin Nedeni	Erkeğin sözünü dinlememe	41	123,46	3	2,568	,463
	Erkeğin sinirlenmesi	90	115,12			
	Kadının erkeğe ihanet etmesi	46	134,72			
	Diğer	69	126,98			

$p > 0,05$

Tablo 3.25’den anlaşılacağı gibi, İkiiden fazla grup söz konusu olduğunda ve karşılaşılan grupların aynı ana kitle ortancasına sahip olup olmadıklarını test eden, tek yönlü varyans analizinin nonparametrik karşılığı, Aile İçi Şiddet Ölçeği sıralamalar ortalamalarının şiddetin gerekçesi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda şiddetin gerekçesi grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=7,746$; $sd=3$; $p > 0,05$).

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde yirmi dördüncü olarak “Kadınlara göre kadınların uğradığı şiddetin gerekçesi ile kadınların Aile İçi Şiddet Ölçeği puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır.

TABLO.3.25. Kadınlara Göre Kadınların Uğradığı Şiddetin Gerekçesi İle Kadınların Aile İçi Şiddet Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkiyi Görmek İçin Yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Aile İçi Şiddet Ölçeği		N	S.O	SD	χ^2	P
Şiddetin Gerekçesi	Eşine ihanet etmesi	48	141,57	3	7,746	,052
	Eşinin sözünü dinlememesi	33	129,06			
	Yalan söylemesi	24	140,75			
	Hakkı yok	141	113,11			

$p > 0,05$

Tablo 3.26'den anlaşılacağı gibi, Aile İçi Şiddet Ölçeği sıralamalar ortalamalarının şiddeti önleme yolu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda şiddeti önleme yolu gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($\chi^2=2,951$; $sd=5$; $p > 0,05$).

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde yirmi beşinci olarak “Kadınlara göre kadınların uğradığı şiddeti önleme yolu ile kadınların Aile İçi Şiddet ölçeği puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır.

TABLO.3.26. Kadınlara Göre Kadınların Uğradığı Şiddeti Önleme Yolu İle Kadınların Aile İçi Şiddet Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkiyi Görmek İçin Yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Aile İçi Şiddet Ölçeği		N	S.O	SD	χ^2	P
Şiddeti Önleme Yolu	Eğitim	67	125,09	5	2,951	,708
	Kadının çalışması	38	105,51			
	Kadının erkeğe karşı gelmemesi	17	127,09			
	Eşler arasındaki uyum	67	127,54			
	Hiçbir şey	22	126,61			

$p > 0,05$

Tablo 3.27’de görüldüğü üzere, bireylerin Narsistik Kişilik Envanteri puanları, cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, gruplar arasında istatistiksel açıdan $p<0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu fark ise ortalama değerlere baktığımızda **erkeklerin narsistik ortalamasının (273,08), kadınların narsistik kişilik ortalamasından (234,71) daha fazla olduğu görülmüştür. Erkeklerin kadınlara oranla narsistik davranışa daha meyilli oldukları görülmüştür ($p<0.05$).**

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde yirmi altıncı olarak “ Bireylerin cinsiyet ile bireylerin Narsistik Kişilik Envanteri puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır.

TABLO.3.27. Bireylerin Cinsiyeti İle Bireylerin Narsistik Kişilik Envanteri Puanları Arasındaki İlişiyi Görmek İçin Yapılan “Mann-Whitney-U” Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	S.T.	S.O.	U	Z	p
Kadın	246	234,71	57739,50			
Erkek	262	273,08	71546,50	27358,500	-2,952	,003
Toplam	508					

$p<0.05$

Tablo 3.28’de görüldüğü üzere bireylerin Narsistik Kişilik Envanteri puanları, öğrenci olup olmama değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, gruplar arasında istatistiksel açıdan 0.05 düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu fark ise ortalama değerlere baktığımızda **öğrenci olmayan bireylerin narsistik kişilik ortalamasının (318,52), öğrenci olan bireylerin narsistik ortalamasından (241,09) daha fazla olduğu görülmüştür. Öğrenci olmayan bireylerin öğrenci olan bireylere oranla narsistliğe daha meyilli olduğu görülmüştür ($p<0.05$).**

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde yirmi yedinci olarak “ Bireylerin öğrenci olup olmaması ile bireylerin Narsistik Kişilik Envanteri puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır.

TABLO.3.28. Bireylerin Öğrenci Olup Olmaması İle Bireylerin Narsistik Kişilik Envanteri Puanları Arasındaki İlişkiyi Görmek İçin Yapılan “Mann-Whitney-U” Testi Sonuçları

Öğrencidurumu	N	S.T.	S.O.	U	Z	p
Öğrenci	420	241,09	101256,00			
Öğrenci değil	88	318,52	28030,00	12846,000	-4,512	,000
Toplam	508					

p<0.05

Tablo 3.29’de görüldüğü üzere, Narsistik Kişilik Envanterinden alınan puanlarla yaş arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan Spearman Korelasyon analizi sonucunda Narsistik Kişilik Envanteri ile yaş arasında istatistiksel açıdan $p<.05$ düzeyinde pozitif yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır **Yaş arttıkça Narsistik Kişilik Envanterinden alınan puan da artmaktadır ($r=0,189$; $p<0,05$).**

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde yirmi sekizinci olarak “ Bireylerin yaşlar ile bireylerin Narsistik Kişilik Envanteri puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır.

TABLO.3.29. Bireylerin Yaşları İle Bireylerin Narsistik Kişilik Envanteri Puanları Arasındaki İlişkiyi Görmek İçin Yapılan Bivariate Spearman Nonparametrik Korelasyon Testi Sonuçları

Boyut	Boyut	N	r	p
Narsistik Kişilik Envanteri	Yaş	508	,189	,000

$p < 0,05$

Tablo 3.30'den anlaşılacağı gibi, Narsistik Kişilik Ölçeği sıralamalar ortalamalarının eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda eğitim düzeyi gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($\chi^2=7,389$; $sd=4$; $p > 0,05$).

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde yirimi dokuzuncu olarak “Bireylerin eğitim düzeyi ile bireylerin Narsistik Kişilik Envanteri puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır.

TABLO.3.30. Bireylerin Eğitim Düzeyi İle Bireylerin Narsistik Kişilik Envanteri Puanları Arasındaki İlişkiyi Görmek İçin Yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Narsistik Envanteri	Kişilik	N	S.O	SD	χ^2	P
Eğitim Düzeyi	İlkokul mezunu	1	87,00	4	7,389	,117
	Lise mezunu	1	248,00			
	Lisans mezunu	424	248,03			
	Yüksek lisans mezunu	69	285,66			
	Doktora	13	313,65			

$p > 0,05$

Tablo 3.31'den anlaşılacağı gibi, Narsistik Kişilik Ölçeği sıralamalar ortalamalarının bölüm değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda bölüm gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark

istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. **Bu anlamlı fark İç Mimarlık Bölümü’nde okuyan bireylerin narsistik ortalamasının (384,28) diğer bölümde okuyan bireylerin narsistik ortalamasından fazla olduğu görülmüştür. Bu bölümde okuyan bireylerin diğer bölümde okuyan bireylere oranla daha narsistliğe meyilli olduğu görülmüştür ($\chi^2=39,683$; $sd=21$; $p<0,05$).**

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde otuzuncu olarak “ Bireylerin annelerinin okuduğu bölüm ile bireylerin Narsistik Kişilik Ölçeği puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır.

TABLO.3.31. Bireylerin Okuduğu Bölüm İle Bireylerin Narsistik Kişilik Envanteri Puanları Arasındaki İlişkiyi Görmek İçin Yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Narsistik Kişilik Envanteri		N	S.O	SD	χ^2	P
Bölüm	Elektrik Elektronik Mühendisliği	27	204,54	39,683	21	,008
	Makina Mühendisliği	16	256,28			
	Bilgisayar Mühendisliği	30	267,23			
	Endüstri Mühendisliği	58	214,03			
	Ziraat Mühendisliği	16	246,38			
	Kimya Mühendisliği	21	261,76			
	Uzay Mühendisliği	15	186,23			
	İnşaat Mühendisliği	21	219,90			
	Orman Mühendisliği	14	228,04			
	Gıda Mühendisliği	26	236,44			
	Psikoloji	38	256,42			
	İktisat	17	332,44			
	İşletme	58	288,54			
	Matematik	13	236,12			
	Uluslararası Ticaret ve İşletmeciliği	11	185,00			
	Amerikan Kültürü ve Edebiyatı	17	277,06			
	Uluslararası İlişkiler	29	274,64			
	İç Mimarlık	9	384,28			
	Halka İlişkiler	23	243,80			
	Kamu Yönetimi	11	279,36			
Genetik Mühendisliği	13	213,96				
Mimarlık	25	328,44				

$p<0,05$

Tablo 3.32’den anlaşılacağı gibi, Narsistik kişilik Kişilik Ölçeği sıralamalar ortalamalarının annelerin eğitim değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda bölüm gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($\chi^2=29,553$; $sd=4$; $p<0,05$). **Bu fark ise annesi üniversite mezunu bireylerden kaynaklanmaktadır. Anneleri üniversite mezunu olan bireylerin diğerlerine oranla daha narsistliğe meyilli olduğu görülmüştür.**

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde otuz birinci olarak “ Bireylerin annelerinin eğitim düzeyleri ile bireylerin Narsistik Kişilik Envanteri puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır.

TABLO.3.32. Bireylerin Annelerinin Eğitim Düzeyi İle Bireylerin Narsistik Kişilik Envanteri Puanları Arasındaki İlişiyi Görmek İçin Yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Narsistik Kişilik Envanteri		N	S.O	SD	χ^2	P
Eğitim Düzeyi	Okuryazar	46	212,91	29,553	4	,000
	İlkokul mezunu	95	193,12			
	Ortaokul mezunu	100	260,24			
	Lise mezunu	194	281,32			
	Üniversite mezunu	73	287,45			

$p<0,05$

Tablo 3.33’den anlaşılacağı gibi, Narsistik Kişilik Ölçeği sıralamalar ortalamalarının babaların eğitim değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda bölüm gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. **Bu fark ise babası üniversite mezunu bireylerden kaynaklanmaktadır. Babaları üniversite mezunu olan bireylerin diğerlerine oranla daha narsistliğe meyilli olduğu görülmüştür ($\chi^2=15,641$; $sd=4$; $p<0,05$).**

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde otuz ikinci “Bireylerin maddi durumu ile bireylerin Narsistik Kişilik Envanteri puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır.

TABLO.3.33. Bireylerin Babalarının Eğitim Düzeyi İle Bireylerin Narsistik Kişilik Ölçeği Puanları Arasındaki İlişiyi Görmek İçin Yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Narsistik Envanteri	Kişilik	N	S.O	SD	χ^2	P
Eğitim Düzeyi	Okur yazar	19	213,26	15,641	4	,004
	İlkokul mezunu	61	211,21			
	Ortaokul mezunu	92	234,23			
	Lise mezunu	211	259,33			
	Üniversite mezunu	125	288,66			

$p < 0,05$

Tablo 3.34’den anlaşılacağı gibi, Narsistik Kişilik Ölçeği sıralamalar ortalamalarının maddi düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan, Kruskal Wallis-H sonucunda maddi durum gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($\chi^2=6,242$; $sd=3$; $p > 0,05$).

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde otuzüçüncü olarak “Kadınlara göre kadınların en çok uğradığı şiddet türü ile kadınların Narsistik Kişilik Envanteri puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır.

TABLO.3.34. Bireylerin Maddi Durumu İle Bireylerin Narsistik Kişilik Envanteri Puanları Arasındaki İlişiyi Görmek İçin Yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Narsistik Kişilik Envanteri	N	S.O	SD	χ^2	P	
Maddi Durumu	Ortanın altında	10	164,10	3	6,242	,100
	Orta	283	252,79			
	Orta üstü	189	255,76			
	Üst düzey	26	298,75			

$p > 0,05$

Tablo 3.35’den anlaşılacağı gibi, Narsistik Kişilik Ölçeği sıralamalar ortalamalarının şiddet türü değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda şiddet türü gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($\chi^2=4,592$; $sd=3$; $p>0,05$).

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde otuzdördüncü olarak “Kadınlara göre kadınların uğradığı şiddetin nedeni ile kadınların Narsistik Kişilik Envanteri puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır.

TABLO.3.35. Kadınlara Göre Kadınların En Çok Uğradığı Şiddet Türü İle Bireylerin Narsistik Kişilik Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkiyi Görmek İçin Yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Narsistik Kişilik Envanteri		N	S.O	SD	χ^2	P
Şiddet Türü	Fiziksel şiddet	93	127,43	3	4,592	,204
	Sözel şiddet	43	113,64			
	Cinsel şiddet	28	145,59			
	Eşler arası geçimsizlik	82	116,67			

$p>0,05$

Tablo 3.36’den anlaşılacağı gibi, Narsistik Kişilik Envanteri sıralamalar ortalamalarının şiddetin nedeni değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda şiddet nedeni gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($\chi^2=2,826$; $sd=3$; $p>0,05$).

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde otuzbeşinci “Kadınlara göre kadınların uğradığı şiddetin gerekçesi ile kadınların narsistik kişilik envanteri puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır.

TABLO.3.36. Kadınlara Göre Kadınların Uğradığı Şiddetin Nedeni İle Kadınların Narsistik Kişilik Envanteri Puanları Arasındaki İlişkiyi Görmek İçin Yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Narsistik Kişilik Envanteri		N	S.O	SD	χ^2	P
Şiddetin Nedeni	Erkeğin sözünü dinlememe	41	129,98	3	2,826	,419
	Erkeğin sinirlenmesi	90	120,81			
	Kadının erkeği ihanet etmesi	46	135,73			
	Diğer	69	115,01			

$p > 0,05$

Tablo 3.37’den anlaşılacağı gibi, Narsistik Kişilik Envanteri sıralamalar ortalamalarının şiddetin gerekçesi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda şiddetin gerekçesi gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($\chi^2=4,691$; $sd=3$; $p > 0,05$).

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde otuzaltıncı olarak “Kadınlara göre kadınların uğradığı şiddeti önleme yolu ile kadınların Narsistik Kişilik Envanteri puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır.

TABLO.3.37. Kadınlara Göre Kadınların Uğradığı Şiddetin Gerekçesi İle Kadınların Narsistik Kişilik Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkiyi Görmek İçin Yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Narsistik Kişilik Envanteri		N	S.O	SD	χ^2	P
Şiddetin gerekçesi	Eşine ihanet etmesi	48	139,28	3	4,691	,196
	Eşinin sözünü dinlememesi	33	126,64			
	Yalan söylemesi	24	133,88			
	Hakkı yok	141	115,63			

Dikkat. $p > 0,05$

Tablo 3.38’den anlaşılacağı gibi, Narsistik Kişilik Envanteri sıralamalar ortalamalarının şiddeti önleme yolu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda şiddeti önleme yolu gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($\chi^2=7,264$; $sd=5$; $p>0,05$).

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde otuzyedinci olarak “ Bireylerin öfke ölçeğinden aldığı puan ile bireylerin Narsistik Kişilik Envanteri puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır.

TABLO.3.38. Kadınlara Göre Kadınların Uğradığı Şiddeti Önleme Yolu İle Kadınların Narsistik kişilik Ölçeği Puanları Arasındaki İlişiyi Görmek İçin Yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Narsistik Kişilik Envanteri		N	S.O	SD	χ^2	P
Şiddeti önleme yolu	Eğitim	67	132,88	5	7,264	,202
	Kadının çalışması	38	136,12			
	Kadının erkeğe karşı gelmemesi	17	137,24			
	Eşler arasındaki uyum	67	105,81			
	Hiçbir şey	22	120,39			

$p>0,05$

Tablo 3.39’de görüldüğü üzere, Narsistik Kişilik Envanteri’nden alınan puanlarla öfke ölçeğinden alınan puanlar arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan Spearman Korelasyon analizi sonucunda Narsistik Kişilik Envanteri ile Öfke Ölçeği arasında istatistiksel açıdan $p<.05$ düzeyinde pozitif yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır. **Öfke Ölçeği’nden alınan puan arttıkça Narsistik Kişilik Envanteri’nden alınan puan da artmaktadır ($r=0,398$; $p<0,05$).**

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde otuzsekizinci olarak “ Bireylerin Aile İçi Şiddet Ölçeği’nden aldığı puan ile bireylerin Narsistik Kişilik Envanteri puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır.

TABLO.3.39. Bireylerin Öfke Ölçeğinden Aldığı Puan İle Bireylerin Narsistik Kişilik Envanteri Puanları Arasındaki İlişkiyi Görmek İçin Yapılan Bivariate Spearman Nonparametrik Korelasyon Testi Sonuçları

Boyut	Boyut	N	r	p
Narsistik Kişilik Envanteri	Öfke ölçeği	508	,398	,000

$p < 0,05$

Tablo 3.40’de görüldüğü üzere, Narsistik Kişilik Envanteri’nden alınan puanlarla Aile İçi Şiddet Ölçeğinden alınan puanlar arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan Spearman Korelasyon analizi sonucunda narsistik kişilik envanteri ile Aile İçi Şiddet Ölçeği arasında istatistiksel açıdan $p < .05$ düzeyinde pozitif yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır. **Aile İçi Şiddet Ölçeğinden alınan puan arttıkça Narsistik Kişilik Envanterinden alınan puanda artmaktadır ($r=0,441$; $p < 0,05$).**

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde otuzdokuzuncu olarak “ Bireylerin Aile İçi Şiddet Ölçeği’nden aldığı puan ile bireylerin öfke ölçeği puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır.

TABLO.3.40. Bireylerin Aile İçi Şiddet Ölçeğinden Aldığı Puan İle Bireylerin Narsistik Kişilik Envanteri Puanları Arasındaki İlişkiyi Görmek İçin Yapılan Bivariate Spearman Nonparametrik Korelasyon Testi Sonuçları

Boyut	Boyut	N	r	p
Narsistik kişilik envanteri	Aile İçi Şiddet Ölçeği	508	,441	,000

$p < 0,05$

Tablo 3.41’de görüldüğü üzere, Öfke Ölçeğinden alınan puanlarla Aile İçi Şiddet Ölçeği’nden alınan puanlar arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan Spearman Korelasyon analizi sonucunda narsistik kişilik envanteri ile Aile İçi Şiddet Ölçeği arasında istatistiksel açıdan $p<.05$ düzeyinde pozitif yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($r=0,271$; $p<0,05$). **Aile İçi Şiddet Ölçeği’nden alınan puan artıkça Öfke Ölçeğinden alınan puanda artmaktadır ($r=0,271$; $p<0,05$).**

TABLO.3.41. Bireylerin Aile İçi Şiddet Ölçeğinden Aldığı Puan İle Bireylerin Öfke Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkiyi Görmek İçin Yapılan Bivariate Spearman Nonparametrik Korelasyon Testi Sonuçları

Boyut	Boyut	N	r	p
Öfke ölçeği	Aile İçi Şiddet Ölçeği	508	,271	,000

$p<0,05$

BÖLÜM IV

TARTIŞMA VE SONUÇLAR

4.1. Bireylerin Cinsiyetleri, Yaş, Eğitim Düzeyi, Öğrenci Olup Olmaması, Okuduğu Bölüm ve Öfke ile Karşılaştırılmasına İlişkin Bulguların Değerlendirilmesi

Bireylerin cinsiyetleri ile öfke ölçeği puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Erkeklerin öfke ölçeği puan ortalamasının kadınların ortalamasından daha fazla olduğu görülmüştür. Erkeklerin kadınlara oranla öfkeye daha meyilli olduğu görülmüştür. M.Gök tarafından 2009 yılında yapılmış olan bir araştırmada, öğrenciler arasında öfke düzeyinin cinsiyetler arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır ve bu sonuçlar bizim araştırmamızın bulgularını desteklememektedir.

Bireylerin öğrenci olup olmaması ile öfke ölçeği puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Öğrenci olmayan bireylerin öfke ortalamasının öğrenci olan bireylerin öfke ortalamasından daha fazla olduğu görülmüştür. Öğrenci olmayan bireylerin öğrenci olan bireylere oranla öfkeli olmaya daha meyilli olduğu görülmüştür.

M.Gök tarafından 2009 yılında yapılan çalışmada, yaşla öfke ölçeği arasında ilişki bulunmuştur. Ergenlerin sınıf düzeylerine göre sürekli öfke alt ölçeğinden aldıkları puanlar arasında da anlamlı bir farklılık görülmüştür. On birinci sınıftaki öğrencilerin dokuz ve onuncu sınıftaki öğrencilere göre daha düşük düzeyde sürekli öfke yaşadıkları belirlenmiştir, bu sonuçlar bizim araştırmamızın bulgularını desteklememektedir. Bireylerin yaşları ile öfke ölçeği puanları arasında istatistiksel anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Eğitim düzeyi ile öfke ölçeği puanları arasında istatistiksel anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Yapılmış olan son çalışmalarda genellikle eğitim düzeyi ile öfke arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır. Araştırmalarım sonucunda edindiğim bilgi ve gözlemlere dayanarak eğitim düzeyinin öfke üzerinde etkisiz olduğu sonucuna ulaşmış bulunmaktayım.

Bireylerin okuduğu bölüm ile öfke ölçeği puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. İç Mimarlık ve Amerikan Kültür ve Edebiyatı bölümleri'nde okuyan bireylerin öfke ölçeği puan ortalaması diğer bölümlerde okuyan bireylerin ortalamasından daha fazladır. Bu bölümlerde okuyan bireylerin diğer bölümlerde okuyan bireylere oranla öfkeli olmaya daha meyilli olduğu saptanmıştır. Bu bölümlerde okuyan öğrenci katılımcıların sayısı yeterli olmadığından bu konudaki çalışma genişletilebilir.

Annelerinin eğitim düzeyi ile bireylerin öfke ölçeği puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Annesi okuryazar olan öfke ölçeği puan ortalaması diğer bireylerin ortalamasından daha fazladır. Bu sonuçla, annesi okuryazar olan bireylerin öfkelenme oranının diğer bireylere göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. Babalarının eğitim düzeyi ile bireylerin öfke ölçeği puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Babası okuryazar seviyesinde eğitim düzeyinde olan öfke ölçeği puan ortalaması diğer bireylerin ortalamasından daha fazladır. Yani babası okuryazar olan bireylerin öfkelenme oranı diğer bireylere göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. Odabaşı ve Aksoy'a (2006) göre, genetik, biyolojik ve nörolojik özellikler öfke ve saldırganlığa yol açmaktadır. Aile içindeki bireyin çocuklukta istismara maruz kalmış olması ve ebeveyninin çocuğu kontrol etmek için şiddete başvurması öfke ve saldırganlığa yol açan nedenler arasında sayılmaktadır. Diğer nedenler arasında anne ve babanın çocuğa karşı davranışlarında tutarsız olmaları, aile dışı ilişkilerin devam etmemesi, doğru rol modellerinin olmaması gibi faktörlerin de şiddeti teşvik eden etkenlerden olduğu belirlenmiştir. Ailenin eğitim düzeyinin de tutarsız rol model oluşmasında etkili olduğu görülmektedir.

Bireylerin maddi durumları ile öfke ölçeği puanları arasında istatistiksel anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Öfke, orta- altı maddi durumda bulunmakla beraber maddi durumu yüksek olan kişilerde de görülmektedir. Maddi durum ancak tedavi konusunda etken teşkil edebilir ama Güler ve ark. yaptığı çalışmanın sonuçlarına göre aile içinde şiddeti arttıran olayların başında ekonomik yetersizlik gelmektedir. Yoksulluk kısıtlı kaynaklardan dolayı strese yol açar. Stres istenmeyen duygu kontrolsüzlüğüne, tahammülsüzlüğe, öfke ve saldırganlığa kaynak olabilmektedir. Trocme tarafından 2001'de yapılan bir araştırmada, düşük sosyo-ekonomik statüye sahip aileler içinde daha yüksek bulunmuş, en azından babanın işsiz olduğu ya da sosyal yardım alan aileler içinde çocuklara yönelik kötü muamele oranı %13'lere yükseldiği gözlenmiştir. Bu sonuçlar bizim bulduğumuz bulgular ile uyumlu değildir.

Kadınlara göre; kadınların en çok karşılaştığı şiddet türü ile kadınların öfke ölçeği puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Kadınlara göre; kadınların maruz kaldığı şiddetin nedeni ile kadınların öfke ölçeği puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Kadınlara göre, kadınların maruz kaldığı şiddetin gerekçesi ile kadınların öfke ölçeği puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Kadınlara göre; kadınların maruz kaldığı şiddetin önlenme yöntemi ile kadınların öfke ölçeği puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Maddi durum, öfke ve saldırganlığa yol açan bir etken değildir.

Kadınlara göre, kadınların maruz kaldığı şiddetin gerekçesi ile kadınların öfke ölçeği puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Kadınlara göre; kadınların maruz kaldığı şiddetin önlenme yöntemi ile kadınların öfke ölçeği puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu bulguları karşılaştırmak için herhangi bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Kadınlar kendilerinin maruz kaldıkları şiddete yol açan etkenleri açıkladıklarında değişik cevaplar verdikleri görülmektedir. Öfkeye yol açan etkenler veya durumlar karşısında farklı düşünmektedirler. Bu sebepten dolayı anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

4.2. Bireylerin Cinsiyetleri, Yaş, Eğitim Düzeyi, Öğrenci Olup Olmaması ve Aile İçi Şiddet Ölçeği ile Karşılaştırılmasına İlişkin Bulguların Değerlendirilmesi

Bireylerin cinsiyetleri ile Aile İçi Şiddet Ölçeği puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Erkeklerin Aile İçi Şiddet Ölçeği puan ortalamasının kadınların ortalamasından daha fazla olduğu görülmüştür. Erkeklerin kadınlara oranla şiddete daha meyilli olduğu görülmüştür. Bireylerin yaşları ile Aile İçi Şiddet Ölçeği puanları arasında istatistiksel anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Yaş arttıkça Aile İçi Şiddet Ölçeği'nden alınan puanlar da artmaktadır. Toldos (2005) dolaylı saldırganlık açısından kadın erkek arasında bir fark görüldüğünü belirtmektedir. Bu çalışmanın sonucunu desteklemektedir. Öte yandan, fiziksel ve sözel saldırılar tüm yaş gruplarında kadınlara göre erkeklerde daha sık gözlenmiştir ve bu bulgular yaptığımız çalışma sonuçlarıyla uyumludur; ama Türkiye'de yapılan çalışmalarda çelişkili sonuçlar ortaya çıkmıştır. Örneğin, 127 lise ve 43 üniversite öğrencisi ile karşılaştırmalı bir çalışmada, Korkut (2002), kadınların erkeklerden daha fazla ifade de saldırganlık gösterdiğini keşfetti. Ancak buna

karşılık, başka bir çalışmada Çelik (2006), 271 kadın ve 216 erkek üniversite öğrencisi arasında, erkek öğrencilerin daha fazla fiziksel, sözel ve ilişkisel saldırganlık gösterdiği sonucuna ulaşmıştır. Hem Batı hem de Türk toplum literatüründe şiddetle ilgili yapılan araştırmalar sonucunda, cinsiyet rolü ile ilgili tutarsız bulgular elde edilmiştir.

Bireylerin öğrenci olup olmaması ile Aile İçi Şiddet Ölçeği puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Öğrenci olmayan bireylerin şiddet ortalamasının öğrenci olan bireylerin şiddet ortalamasından daha fazla olduğu görülmüştür. Öğrenci olmayan bireylerin öğrenci olan bireylere oranla şiddete daha meyilli olduğu görülmüştür.

Eğitim Düzeyi ile Aile İçi Şiddet Ölçeği puanları arasında istatistiksel anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Yapılmış olan bir çalışmadan elde edilen sonuç; kadınların eğitim seviyelerinin şiddete maruz kalma durumlarını etkileyen faktörlerden biri olmadığını göstermektedir. Eğitimi olmayan kadınların, %55.7'si fiziksel veya cinsel şiddete uğradığını, eğitimi lise veya üzeri olan kadınların %27'sinin fiziksel veya cinsel şiddete uğradığını araştırmalar göstermektedir.(Ş.Yaman Efe, S.Ayaz, 2010). Bu bulgu, kadınların öğrenim düzeyi ne olursa olsun şiddete maruz kaldıklarını; ancak öğrenim düzeyi yükseldikçe şiddete maruz kalma düzeyinin azaldığını göstermektedir. Moore ve Salkowe' nin belirttiğine göre, yapılan çalışmalar öğrenim düzeyinin kadının şiddet görmesinde farklılık yaratmadığını, ancak şiddetin sonlandırılmasında eğitilmiş kadının daha başarılı olduğunu ortaya koymaktadır. Unutulmaması gerekir ki eğitim, kadınların öz saygılarının gelişmesine yardım eden ve kendilerine güvenlerini artıran önemli bir etkidir. Bu durum kadınların yeni seçeneklerin farkına varmalarına ve rasyonel kararlar verebilmelerine yardımcı olmaktadır.

Bireylerin okuduğu bölüm ile Aile İçi Şiddet Ölçeği puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. İç Mimarlık Bölümü'nde okuyan bireylerin Aile İçi Şiddet Ölçeği puan ortalaması diğer bölümlerde okuyan bireylerin ortalamasından daha fazladır. Bu bölümde okuyan bireylerin diğer bölümlerde okuyan bireylere oranla şiddete daha meyilli olduğu görülmüştür. Bu bölümlerde okuyan öğrenci katılımcıların sayısı yeterli olmadığından bu konudaki çalışma genişletilebilir.

Yapılmış olan bir çalışmadan elde edilen sonuç; kadınların eğitim seviyelerinin şiddete maruz kalma durumlarını etkileyen faktörlerden biri olmadığını göstermektedir. Eğitimi olmayan

kadınların %55.7'si fiziksel veya cinsel şiddete uğradığını, eğitimi lise veya üzeri olan kadınların %27'sinin fiziksel veya cinsel şiddete uğradığını araştırmalar göstermektedir.(Ş.Yaman Efe, S.Ayaz, 2010). Bu bulgu, kadınların öğrenim düzeyi ne olursa olsun şiddete maruz kaldıklarını, ancak öğrenim düzeyi yükseldikçe şiddete maruz kalma düzeyinin azaldığını göstermektedir. Moore ve Salkowe' nin belirttiğine göre, yapılan çalışmalar öğrenim düzeyinin kadının şiddet görmesinde farklılık yaratmadığını; ancak şiddetin sonlandırılmasında eğitilmiş kadının daha başarılı olduğunu ortaya koymaktadır. Unutulmaması gerekir ki eğitim, kadınların öz saygılarının gelişmesine yardım eden ve kendilerine güvenlerini artıran önemli bir etkidir. Bu durum kadınların yeni seçeneklerin farkına varmalarına ve rasyonel kararlar verebilmelerine yardımcı olmaktadır.

Annelerinin eğitim düzeyi ile bireylerin Aile İçi Şiddet Ölçeği puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Babalarının eğitim düzeyi ile bireylerin öfke ölçeği puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bireylerin maddi durumları ile Aile İçi Şiddet Ölçeği puanları arasında istatistiksel anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bulgularımız, aile yapısı ve ebeveyn davranışlarının rol model olarak örnek alındığını göstermektedir.

4.3. Kadınlara Göre; Kadınların En Çok Karşılaştığı Şiddet Türü İle Kadınların Ve Aile İçi Şiddet Ölçeği Karşılaştırılmasına İlişkin Bulguların Değerlendirilmesi

Kadınlara göre; kadınların en çok karşılaştığı şiddet türü ile kadınların Aile İçi Şiddet Ölçeği puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Kadınlara göre, kadınların maruz kaldığı şiddetin nedeni ile kadınların Aile İçi Şiddet Ölçeği puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Kadınlara göre; kadınların maruz kaldığı şiddetin gerekçesi ile kadınların Aile İçi Şiddet Ölçeği puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Kadınlara göre, kadınların maruz kaldığı şiddetin önlenme yöntemi ile kadınların Aile İçi Şiddet Ölçeği puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Bulgular kısmında gösterimi yapılan kadınların e e ihanet durumunda şiddet görme oranı %9,4'tur. Benzer  ekilde Kardam Türkiye'de Namus Cinayetlerinin Dinamikleri çalışmasında da benzer sonuçlar bulunmuştur. Geleneksel yapıya sahip olan Türk ailesinde, namus kavramı önemli bir yer tutmaktadır. Namus, kadın cinselliği olarak algılanmakta ve namusun erkek tarafından korunması beklenmektedir. Namusunu koruyamayan erkek toplum tarafından dışlanabilmekte ve erkeğin bu durumdan kurtulabilmesi için gerekli şiddet ve cinayet gibi tüm haklar kendisine verilebilmektedir. Bu yüzden erkek kadının namusunu korumak için gerektiğinde şiddet uygulayabilmekte ve bu durum geleneksel Türk toplumunda yaşayan kadın tarafından haklı bir neden olarak görülebilmektedir (Kardam,2009).

Yaman ve arkadaşları tarafından 2010 yılında yapılmış olan çalışmada, kadınların %88,1'inin, şiddet tanımını fiziksel olarak açıklamışlardır, Kadınların %28,6'sının, erkeğin sözünü dinlemediği zamanlarda erkeğin şiddete başvurduğunu belirtmişlerdir, Katılımcıların %43.2' sinin e e ihanet durumunda şiddeti hak ettiklerini ifade etmişlerdir ki bu sonuçlar bizim bulgularla uyumludur (Ő.Yaman.Efe ve S.Ayaz, 2010). Eğitim düzeyi, ekonomik durumu ortalamasının altında olan kadınların daha fazla şiddete maruz kaldıkları belirlenmiştir (p<0.05).

20. Yüzyılın Sonunda Kadınlar ve Gelecek Konferansı'nda da değinildiği gibi geleneksel Türk aile yapısı incelendiğinde, erkek egemen yapı içinde kadına yeterince söz hakkı verilmemektedir. Bu yüzden erkeğin sözü emir olarak algılanmakta, reddedildiğinde ceza verilmesi olağan karşılanmaktadır. Türkiye Nüfus ve Sağlık 2003 araştırmasına göre toplumsal yapı gereği Türk kadını, erkeğin sözünü dinlemediği ve isteklerini yerine getirmediği durumları şiddetin nedeni olarak görmektedir. Bu durumlar yemek yapmama, evin işlerini ihmal etme, izin almadan ev dışına çıkma gibi konuşularak halledilebilecek basit konular olması nedeniyle bu geleneksel düşünce tarzının değişmesi gerektiği aşıkardır. Bunun yanı sıra Türkiye'de kadınlar bu geleneksel düşünce tarzı nedeniyle şiddetin oluşumunda kendilerini suçlu görmekte ve şiddeti kabullenmektedirler.

4.4. Bireylerin Cinsiyetleri, Yaş, Eğitim Düzeyi, Öğrenci Olup Olmaması, Okuduğu Bölüm ve Narsistik Kişilik Envanteri puanları ile Karşılaştırılmasına İlişkin Bulguların Değerlendirilmesi

Bireylerin cinsiyetleri ile narsistik kişilik envanteri puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Erkeklerin narsistik kişilik envanteri puan ortalamasının kadınların ortalamasından daha fazla olduğu görülmüştür. Erkeklerin kadınlara oranla narsistliğe daha meyilli olduğu sonucuna varılmıştır. Bu bulgular özellikle erkek egemen toplumlarda var olan erkeğin, kadından her konuda üstün olarak görülmesi, kadının o ya da bu nedenle zayıf görülerek her alanda erkeğe söz hakkı verilmesi nedeniyle, kadınların sorumluluklarının erkeğe yüklenilmesi toplumda erkeklerin yetiştirilme tarzını belirlemektedir. Yüklenen bu sorumluluk, toplumun bakış açısı ve tutumu erkeklerin narsistik kişiliğe daha meyilli olmasına yol açmaktadır. Aynı şekilde, Barry ve arkadaşlarının yaptıkları araştırma sonuçlarında (2007); erkeklerin kızlara göre narsisizm düzeyinin daha yüksek ve narsisizmin reaktif saldırganlık, proaktif saldırganlık ve davranış sorunları ile ilgili olduğunu ortaya çıkarmışlardır.

Bireylerin öğrenci olup olmaması ile narsistik kişilik envanteri puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Öğrenci olmayan bireylerin narsistik ortalamasının öğrenci olan bireylerin narsistik ortalamasından daha fazla olduğu görülmüştür. Öğrenci olmayan bireylerin öğrenci olan bireylere oranla narsistliğe daha meyilli olduğu görülmüştür. Bireylerin yaşları ile narsistik kişilik envanteri puanları arasında istatistiksel anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Yaş artıkça narsistik kişilik envanteri alınan puanlar da artmaktadır. Eğitim düzeyi ile narsistik kişilik envanteri puanları arasında istatistiksel anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Farklı branşta ki sporcuların narsisizm düzeyleri ile sosyo- demografik özellikleri arasındaki ilişkinin incelendiği bir araştırmada Grekoromen güreş spor dalında spor yaşı ile teşhircilik, yaş ile otorite boyutu ve toplam narsisizm arasında düşük derecede anlamlı ilişki saptanmıştır. Boks spor dalında; başarı ile sömürücülük alt boyutunda ve toplam narsisizm düzeyinde negatif yönde az derecede ilişki belirlenmiştir. Serbest güreş branşında; üstünlük boyutu ile yaş, spor yaş değişkeni arasında düşük düzeyli anlamlı ilişki belirlenirken başarı değişkeninde düşük düzeyde anlamlı bir ilişki bulunamamıştır (Ü.Tazegül, 2012). Bulgular, elde ettiğimiz sonuçlarla uyumlu değildir.

Bireylerin okuduğu bölüm ile narsistik kişilik envanteri puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. İç Mimarlık bölümü'nde okuyan bireylerin narsistik kişilik envanteri puan ortalaması diğer bölümlerde okuyan bireylerin ortalamasından daha fazladır. Bu bölümde okuyan bireylerin diğer bölümde okuyan bireylere oranla narsistliğe daha meyilli olduğu görülmüştür. Bu bölümlerde okuyan öğrenci katılımcıların sayısı yeterli olmadığından bu konudaki çalışma genişletilebilir

Bu çalışmada erkeklerin Narsistik Kişilik Envanteri puan ortalamasının (273,08), kadınların narsistik kişilik ortalamasından (234,71) daha fazla olduğu görülmüştür. Erkeklerin kadınlara oranla daha narsistik olduğu görülmüştür. Ayrıca yaş artıkça narsistik kişilik envanterinden alınan puanda artmaktadır. Bunun yanı sıra öfke ve Aile İçi Şiddet Ölçeği'nden alınan puanlar artıkça narsistik kişilik envanterinden alınan puanlarda artmaktadır. Bu çalışmadan çıkan sonuçlar ve literatürdeki örnekler incelendiğinde narsistik kişilik kavramı, cinsiyet, yaş, öfke ve Aile İçi Şiddet Ölçeği'yle doğrudan alakalıdır.

370 Asyalı çocuk ve genç ile yapılan karşılaştırmalı bir çalışmada, Ang ve Yusof (2005) saldırganlık, narsizm ve benlik saygısı arasındaki ilişkileri incelediler. Sonuçlara göre; agresif öğrencilerin, agresif olmayan öğrencilere göre oldukça yüksek narsisizm puanları olduğunu rapor etmişlerdir, ancak benlik saygısı puanları açısından saldırgan ve agresif olmayan öğrenciler arasında bir fark yoktur. Aynı şekilde, Barry ve arkadaşlarının yaptıkları araştırma sonuçları (2007); erkeklerin kızlara göre narsisizm düzeyinin daha yüksek ve narsisizmin reaktif saldırganlık, proaktif saldırganlık ve davranış sorunları ile ilgili olduğunu ortaya çıkarmışlardır ki; elde edilmiş bulgular ile uyumlu değildir.

Annelerinin eğitim düzeyi ile bireylerin narsistik kişilik envanteri puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Üniversite mezunu annesi olan bireylerin narsistik kişilik envanteri puan ortalaması diğer bireylerin ortalamasından daha yüksektir. Anneleri üniversite mezunu olan bireylerin diğerlerine oranla narsistliğe daha meyilli olduğu görülmüştür. Babalarının eğitim düzeyi ile bireylerin narsistik kişilik envanteri puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Üniversite mezunu babası olan bireylerin narsistik kişilik envanteri puan ortalaması diğer bireylerin ortalamasından daha yüksektir. Babaları üniversite mezunu olan

bireylerin diğerklerine oranla daha narsistliğe meyilli olduğu görülmüştür. Literatür taramasında anne ve babaların eğitim düzeyi ve narsistik kişilik arasındaki ilişkiyle ilgili çalışma bulunmamaktadır ama bizim bulgular aile yapısı ve ebeveyn davranışlarının rol model olarak örnek alındığını göstermektedir.

4.5. Kadınlara Göre; Kadınların En Çok Karşılaştığı Şiddet Türü, Önleme Yöntemleri ve Narsistik Kişilik Envanteri İle Karşılaştırılmasına İlişkin Bulguların Değerlendirilmesi

Kadınlara göre, kadınların en çok karşılaştığı şiddet türü ile kadınların narsistik kişilik envanteri puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Kadınlara göre; kadınların maruz kaldığı şiddetin nedeni ile kadınların narsistik kişilik envanteri puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Kadınlara göre, kadınların maruz kaldığı şiddetin gerekçesi ile kadınların narsistik kişilik envanteri puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Kadınlara göre, kadınların maruz kaldığı şiddetin önlenme yöntemi ile kadınların narsistik kişilik envanteri puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu bulgular herhangi bir literatür açısından incelenmemiştir. Kadınlar tarafından şiddete yol açan etkenler arasında narsistik ölçülmemiştir. Kadınlarla ilgili yapılan araştırmalarda kadınlara narsistikle ilgili sorular yöneltilmemiştir. Bu nedenle kadınlar genellikle gözle görülen faktörler olarak örneğin ekonomik durum veya eğitim düzeyini öfke ve saldırganlığa yol açan etkenler olarak belirlemişlerdir. Bu nedenle anlamlı bir farklılık çıkmamasına yol açmaktadır.

Kadınların ifadelerine göre aile içi şiddeti olayların başında sırasıyla ekonomik yetersizlikler (%55.5), anlaşmazlık (%50.3) ve alkol kullanımı (%12.3) yer almaktadır. Yani bu üç etken önleme yönteminde etkilidir (Güler ve ark, 2005). Bu bulgular herhangi bir literatür açısından incelenmemiştir. Kadınlar tarafından şiddete yol açan etkenler arasında narsistik ölçülmemiştir. Düşük benlik saygısı şiddetin nedenlerinden biri olarak iddia edilmiştir, ancak laboratuvar kanıt yoktur ve bazı aykırı gözlemlerde bireyler, kendi görüşlerine göre kendilerini

saldırğan olarak nitelendirmişlerdir. Bu bulgular popüler görünüme aykırıdır, (Bushman, Brad J.Baumeister, F.Roy 1998)

Geleneksel görüşe göre, düşük benlik saygısı saldırğanlığa yol açar ancak Roy ve arkadaşlarının yaptıkları çalışma bunu doğrulamamaktadır. Roy ve arkadaşlarına göre saldırğan insanlar genellikle benlik saygısı yüksek insanlardır. Buna rağmen benlik saygısı yüksek olduğu halde birçok agresif davranış sergilemeyen insanlar da vardır. Yeni yapılan çalışmalara göre, sonuç olarak narsisizm, düşük ve yüksek olan benlik saygısı saldırğanlığa yol açabilir. Genel olarak gruplandırmak gerekirse sözel, duygusal, ekonomik, sosyal ve fiziksel şiddet grupları bulunmaktadır. Bir araştırmaya göre, bu gruplardan fiziksel şiddete maruz kalan kadınların daha önce diğer şiddet türlerine de maruz kaldıkları belirtilmektedir. Kadınların çoğunun şiddeti fiziksel olarak tanımladıkları belirlenmiştir. Araştırma sonucuna göre, kadınların şiddeti sadece fiziksel olarak algıladıkları ve diğer şiddet çeşitlerine maruz kaldıkları halde şiddetin bilincinde olmadıkları görülmektedir. Bu algı ve düşünce kadınların şiddeti durdurmaları konusunda girişimde bulunmadıklarının en önemli göstergelerinden biridir. Şiddete maruz kalan kadınların en önemli sorunu olan bu faktör, fiziksel şiddetin gelişimine yol açmaktadır (Campbell, 2002). Bu çalışmada kadının erkeğin sözünü dinlemediği ve erkeğin sinirlendiği durumlarda kadının şiddete maruz kaldığını belirtenlerin ortalama puanlarının anlamlı olarak daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

4.6. Ölçeklerden Elde Edilen Bulguların Cinsiyet Değişkenine Göre Değerlendirilmesi

Bireylerin Öfke Ölçeği'nden aldığı puan arttıkça Narsistik Kişilik Evanteri'nden aldığı puanında arttığı gözlemlenmiştir. Bireylerin Aile İçi Şiddet Ölçeği'nden aldığı puan arttıkça narsistik kişilik envanterinden aldığı puanında arttığı gözlemlenmiştir. Bireylerin Aile İçi Şiddet Ölçeği'nden aldığı puan arttıkça Öfke Ölçeği'nden aldığı puanında arttığı gözlemlenmiştir.

Cinsiyet değişkenine göre öfke, aile içi şiddet ve narsistik kişilik envanterlerinden alınan puanlarda erkeklerin puanlarının kadınlara göre daha fazla olduğu ve anlamlı farklılık bulunduğu saptanmıştır. Bireylerin Öfke Ölçeği puanları, cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan non-parametrik Mann Whitney-U testi

sonucunda, gruplar arasında istatistiksel açıdan $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bireylerin Aile İçi Şiddet Ölçeği puanları, cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, gruplar arasında istatistiksel açıdan $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bireylerin Narsistik Kişilik Envanteri puanları, cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, gruplar arasında istatistiksel açıdan $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Hem Batı hem de Türk toplum literatüründe şiddetle ilgili yapılan araştırmalar sonucunda, cinsiyet rolü ile ilgili tutarsız bulgular elde edilmiştir. Toldos (2005) dolaylı saldırganlık açısından kadın erkek arasında bir fark görüldüğünü belirtmektedir. 127 lise ve 43 üniversite öğrencisi ile karşılaştırmalı bir çalışmada, Korkut (2002) kadınların erkeklerden daha fazla ifade de saldırganlık gösterdiğini keşfetti. Ancak, buna karşılık başka bir çalışmada Çelik (2006), 271 kadın ve 216 erkek üniversite öğrencisi arasında, erkek öğrencilerin daha fazla fiziksel, sözel ve ilişkisel saldırganlık gösterdiği sonucuna ulaşmıştır. Aynı şekilde, Barry ve arkadaşlarının yaptıkları araştırma sonuçlarında (2007); erkeklerin kızlara göre narsisizm düzeyinin daha yüksek ve narsisizmin reaktif saldırganlık, proaktif saldırganlık ve davranış sorunları ile ilgili olduğunu ortaya çıkarmışlardır. Özellikle erkek egemen toplumlarda var olan erkeğin kadından her konuda üstün olarak görülmesi, kadının o ya da bu nedenle zayıf görülerek her alanda erkeğe söz hakkı verilmesi nedeniyle kadınların sorumluluklarının erkeğe yüklenilmesi toplumda erkeklerin yetiştirilme tarzını belirlemektedir. Yüklenen bu sorumluluk, toplumun bakış açısı ve tutumu erkeklerin narsistik kişiliğe daha meyilli olmasına yol açmaktadır.

E. Esbec ve E. Echeburua, 2010 da vurguladıkları gibi çeşitli çalışmalardan elde edilmiş olan bulgulara göre psikolojik bozukluklar şiddete yol açan önemli risk faktörlerinden biridir. Bu psikolojik bozukluklar arasında bencillik ya da narsisizm de yer almaktadır.

Eun Joo Kim ve ark 2007 yılında yaptıkları bir araştırmada saldırganlık ve narsistik kişilik özelliklerinin olumlu korelasyon ($p < 0.001$) sonuçlarını elde etmişlerdir. Bu bulgular yapılmış olan bu çalışma ile uygun bulunmuştur.

Micha Popper tarafından 2002 yılında narsisizmle liderlik arasındaki ilişki araştırılmıştır. Popper'e göre narsisizm seviyesi, insanların kişisel karizmatik lider mi yoksa toplumsal karizmatik lider mi olacaklarının en iyi göstergesi olduğunu açıklamıştır. Başka bir yönden bakıldığında narsisizm düzeyi ile liderlik arasında ilişki var mıdır?

Yapılmış olan bir diğer çalışma J.M.Twenge ve arkadaşları narsistik kişilik ve saldırganlık arasında anlamlı sonuca ulaşmışlardır. Bulgularımız literatür ile uyumludur. Brown tarafından 1997 de yapılan araştırma sonuçlarına göre narsistik kişilik bozukluğuna sahip kişilerin 6 temel davranışsal yatkınlığının olduğu gözlemlenmiştir. Bunlar inkar, rasyonalizasyon, kendini büyük görme, yapılanı tümüyle kendi yapmış gibi görme, hak iddia etme ve kaygı olarak ifade edilmektedir.

4.7. Araştırmanın Sınırlılıkları ve Öneriler

Bu araştırma yapılırken uygulama sırasında araştırmanın sürecini etkileyecek pek çok sınırlamalarla karşılaşmıştır. Toplumunun konuya yaklaşımı, anket yapılma sırasında katılımcıların soru sayısını fazla bularak sıkılmaları, farklı nedenlerden dolayı ankete katılmak istememeleri, araştırmanın yapılmasını zorlaştıran sorunların başında yer almaktadır. Haliç Üniversitesi Rektörlüğü'nden yazılı izin alındığı halde öğretim üyelerinin ders sırasında anket uygulamasını kabul etmemeleri, çalışmayı güçleştirmiştir. Dışarıdan katılımcı bulmak, istenen katılımcı sayısını elde etmek, onları anket yapılmasına ikna etmek araştırmayı zorlaştıran diğer faktörlerdendir. Bu konu, şiddet uyguladığı tespit edilmiş erkekler ve şiddet uyguladığını kabul eden erkekler ile yazılı izinler alınması halinde şiddete uğramış kadınlara ulaşılarak araştırma daha da derinleştirilebilir.

BÖLÜM V

KAYNAKLAR

A.G.Altınay, Y.Arat, Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddet, 2007, ISBN: 978-975-01103-2-0

Ang, R.P. & Yusof, N.(2005). The Relationship Between Aggression, Narcissism, And Self - Esteem In Asian Children And Adolescent. *Current Psychology* 24, 113-123.

Amerikan Psikiyatri Birliği, 1980, Zihinsel Bozuklukların Tanısal ve İstatistiksel El Kitabı (The Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders – DSM III).

A.Odabaşı, N.H.Aksoy, Şiddet: Aile İçi Şiddetin, Kadın Ve Çocuk Açısından Ele Alınması, 2006.

A. Nazan Moroğlu, İstanbul Barosu Kadın Hakları Komisyonu Başkanı.

Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu, 1995: 205

Balkaya F, Şahin N. Çok Boyutlu Öfke Ölçeği, *Türk Psikiyatri Dergisi* ,2003; 14(3):192-202. Altınay ve Arat Y. (2008), Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet, İstanbul.

Barry, T. D., Thompson, A., Barry, C. T., Lochman, J. E., Adler, K., & Hill, K. (2007). The importance of narcissism in predicting proactive and reactive aggression in moderately to highly aggressive children. *Aggressive Behavior*, 33, 185-197.

Barry, C. T., Frick, P. J., & Killian, A. L. (2003), The Relation Of Narcissism And Self-Esteem To Conduct Problems In Children: A Preliminary Investigation, *Journal of Clinical Child and Adolescent Psychology*, 32(1), 139-152.

Baumeister, R. F. ve Vohs, K. D. (2001), “Narcissism as Addiction to Esteem”, *Psychological Inquiry*, Vol. 12, No. 4, pp. 206–209.

Boxer, P., & Butkus, M. (2005). Individual Social-Cognitive Intervention For Aggressive Behavior In Early Adolescence. *Clinical Case Studies*, 4(3), 277-294.

Berkowitz, L. (1969). The Frustration-Aggression Hypothesis Revisited. In L.Berkowitz (Ed.), *Roots Of Aggression: A Re-Examination Of The Frustration-Aggression Hypothesis* (1-28). New York: Atherton Press.

Brown, A. D. (1997), "Narcissism, Identity and Legitimacy", *Academy of Management Review*, Vol.22, No:3, pp.646.

Buss, A. H. (1961). *The Psychological of Aggression*. New York: John Wiley & Sons, Inc.

Campbell, WK. (2001), "Is Narcissism Really So Bad?", *Psychological Inquiry*, Vol. 12, No. 4, pp. 214-216.

Buss, A.H.,and Perry M. (1992), "The Agression Questionnaire", *Journal of Personality and Social Psychology*.

Campbell, J., Garcia-Moreno, C.,Sharps, P. (2004). Abuse During Pregnancy In Industrialized And Developing Countries. *Violence Against Women*, 10, 770-789.

Campbell, W. K., Rudich, E. A., & Sedikides, C. (2002). Narcissism, Selfesteem, And The Positivity Of Self-Views: Two Portraits Of Self-Love. *Personality And Social Psychology Bulletin*, 28(3), 358-368.

Ç.Demren, Ortadoğu'da Ataerkillik Ve Erkeklik İlişkileri, C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi, Aralık 2008, Cilt: 32 No:2.

Çelik, H. (2006). Üniversite Birinci Sınıf Öğrencilerinin Saldırganlık Tepkileri, Bağlanma Tarzları ve Kişiler Arası Semalarının İncelenmesi (The relationships among aggression responses, attachment styles and interpersonal schemas of senior students). Unpublished master's thesis, Marmara University, İstanbul, Türkiye.

Çiğdemoğlu, S. (2006). Lise 1.Sınıf Öğrencilerinin Akran Baskısı, Özsaygı ve Dışa Dönüklük Kişilik Özelliklerinin Okul Türlerine Göre İncelenmesi [An examination of peer pressure, selfesteem and personality among 9th year studens of different type high schools]. Unpublished master's thesis, Ankara University, Ankara, Türkiye.

Connor DF, Steingard RJ, Anderson JJ, Melloni RH Jr. Gender Differences İn Reactive And Proactive Aggression, 2003 Summer;33(4):279-94.

Danışmanlık, Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması.

D.G.Sungur, Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet, 2011.

Dişsiz, Melike. Şahin, Hotun, Nevin. Evrensel Bir Kadın Sağlığı Sorunu: Kadına Yönelik Şiddet, Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanat Dergisi, Cilt:1,Say11. 2008.

Doganer, İnci (1996), "Narsisistik Kisilik Bozuklugu", Ege Psikiyatri SürekliYayınları, Cilt no:1, Sayı:3.

Donellan, M. B., Trzesniewski, K.H., Robins R.W., Moffitt, T.W., & Caspi, A. (2005). Low selfesteem is related to aggression, antisocial behavior, and delinquency. American Psychological Society, 16(4), 328-335.

Dollard, J., Doob, L.w., Miller, N.E., Mowrer, O.H. and Sears, R.R. (1939) Frustraion and Aggression. New Haven, CT: Yale University Press.

Dökmen, Z. Y. (2004). Toplumsal Cinsiyet, İstanbul, Sistem Yayıncılık.

D.Temel, 2008, The Role Of Perceived Social Problem Solving, Narcissism, Self-Esteem And Gender İn Predicting Aggressive Behaviors Of High School Students, Master Thesis.

Fischman, David ve Jose Agustin Ortiz Elias (2003), About Shared Representations of Narcissism and Their Effects on the Enterprise: Perception, Productivity, Satisfaction and Leadership. Selected Proceedings From The 2003 Annual, Conferanse Of International

Leadership Association, November 6-8, Guadalajara, Jalisco, Mexico Fontaine, R. G. (2005).

Applying systems, principles to models of social information processing and aggressive behavior in youth. *Aggressive and Violent Behavior*, 11(1), 64-76.

Freud, S. (1969). *A general introduction to psycho-analysis*. New York:Clarion Books.

Gelles, R. & Loseke, D. (Edit.). “Curret controverles on family violance” içinde [http://www.huksam.hacettepe.edu.tr/Turkce/SayfaDosya/kadına Yönelik Şiddet.pdf](http://www.huksam.hacettepe.edu.tr/Turkce/SayfaDosya/kadına_Yönelik_Şiddet.pdf) G.E.Scheer, Narcissism And Aggression: Is Inflated Self Esteem Related To Aggression Driving? *North American Journal of Psychology*, 2002, Vol. 4,No.3,333-342.

Gilmore, David D. (1987), “Introduction: The Shame of Dishonor”, *Honor and Shame and*

The Unity of The Mediterranean, (ed. D.D.Gilmore), The American Anthropological Association, p, 2-21.

Gilmore, David D. (1990), *Manhood in the Making: Cultural Concepts of Masculinity*, London: Yale University Press.

Girgis, A. *Violence from Self-Love: Narcissism and Aggression in the Face of Ego Threat*(2006), Psychology Honors Theses.

Grisso JA, Schwarz DF, Hirschinger N (1999), Violent injuries among women in an urban area. *N Engl J Med*, 341: 1899-1905.

Gülçür, *Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Projesi*, 1999.

Gülşen G, Kaya M, Pehlivan E. (2000) *Tıp Fakültesi Öğrencilerinin Ailelerinde Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle İlgili Bir Araştırma*, *Toplum ve Hekim*, 15: 391-397.

Güneri F.Y. Ailede Kadına Yönelik Şiddet, Evdeki Terör, Kadına Yönelik Şiddet, Mor Çatı Yayınları, İstanbul;1996.

Gunilla. K, Claudia., G. M. Violence against women.Epidemiol Community.2005;59:818
821.Hildyard,K.L.(1999), Relational and physical aggression in adolescent dating relationships: Prevalence, associated maladjustment, and gender differences. Unpublished master's thesis, The University of Western Ontario, Ontario, Canada.

H.Jansen, S.Üner, F.Kardam ve ark, Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet, 2009, Ankara. ICON-Institut Public Sector, Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü ve BNB

İçli T, Ögün A. Türkiye’nin Sosyokültürel Yapısında Aile, Evlilik ve Kadın Suçluluğu: Fail-Mağdur İlişkisi. Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, 4.Uluslararası Türk Kültürü Kongresi (4-7 Kasım1997), Bildiri Kitabı, 2000, s.249-270, Ankara.

İ.Söğüt, Kriminolojide Çağdaş Yönelimler (Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması), 2011, Ankara.

I.Vahip. Ö.Doğanavşargil, Aile İçi Fiziksel Şiddet ve Kadın Hastalarımız, Türk Psikiyatri Dergisi 2006; 17(2):107-114.

Kardam F. Türkiye’de Namus Cinayetlerinin Dinamikleri: Eylem Programı İçin Öneriler Sonuç Raporu 2008, www.undp.org.tr/TRaboutUsDocuments/NamusCinayetleri

Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (KSGM) (2008), Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı 2007-2010. Ankara

Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (KSGM) (2008), Türkiye’de Kadının Durumu, <http://www.ksgm.gov.tr/>

Kaufmann, H. (1970). Aggression and altruism: A psychological analysis. New York: Holt,

Rinehart and Winston, Inc.

Kinney, T. A, Smith, B. A, & Donzella, B, (2001). The influence of sex, gender, self-discrepancies, and self-awareness on anger and verbal aggressiveness among U.S. collage students. *The Journal of Social Psychology*, 141(2), 245-275.

Korur S. Kadına Yönelik Şiddete Adli Tıp Açısından Yaklaşım, Kadına Yönelik Şiddet ve Hekim Sempozyumu, 2003: 85-94.

Köroğlu, E. ve Bayraktar, S. (2007), *Kişilik Bozuklukları*, 1. Basım, Ankara: HYB Basım Yayın.

Köroglu, Ertugrul (1994), *DSM-IV: Tanı Ölçütleri Basvuru Kitabı*, Çev: E. Köroglu, Amerikan Psikiyatri Birliği, Washington D.C.

K. Timuroglu, F.İŞCAN, İsyerinde Narsisizm Ve İş Tatmini İlişkisi, *Iktisadi Ve idari Bilimler Dergisi*, Cilt: 22 Temmuz 2008 Sayı: 2

Korkut, F. (2002). Problem solving skills of high school students. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22, 177-184.

Lorenz, K. (1966). *On aggression* (M.K. Wilson, Trans.). New York: Brace and World.

Lindholm, Charles. (1996), *The Islamic Middle East: An Historical Anthropology*, Oxford: Blackwell Publishers.

Cihangiroğlu, N. (2012) [Is There any Relationship between Narcissistic Personality and Organizational Commitment?]. *TAF Preventive Medicine Bulletin*, 11 (2), 119-126. Turkish. doi:10.5455/pmb.1-1326878683

N.Çubukcu, T.C.Başbakanlık KSGM, 2008, Ankara.

N.Güler, H.Tel, F. Ö.Tuncay, Kadının Aile İçinde Yaşanan Şiddete Bakışı, *C. Ü. Tıp Fakültesi Dergisi* 27 (2): 51 – 56, 2005.

N.Moroğlu, Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi 6284 sayılı Yasa ve İstanbul Sözleşmesi, Kadınların İnsan Hakları Sözleşmesi, XII Levha yayını, İstanbul, 2009, s. 109.

N.Subaşı, A.Akın, Kadına Yönelik Şiddet; Nedenleri Ve Sonuçları, 2009.

Martinez, M. A, Zeichner, A., Reidy, D. E., & Miller, J. D. (2008). Narcissism and displaced aggression: Effects of positive, negative, and delayed feedback. *Personality and Individual Differences*, 44, 140-149.

McFarlin, D. Paul D Sweeney, (2000), *House of Mirrors: The Untold Truth About Narcissistic Leaders and How to Survive Them*, Dover, NH, Kogan Page, London.

M.Gök, Aile İçi Şiddet ve Öfke İfade Tarzları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, 2009, Adana.

Moore T, Selkove W. Domestic Violence Victimsin Transition from Welfare to Work: Barriers toSelf-Sufficiency and the W-2 Respone. The Institute for Wisconsin's Future. <http://www.wisconsinsfuture.org/publications/workingfamilies/DomesticViolence Summary>.

Morf, Carolyn & Weir, Charlene & Davidov, Mayan (2000), "Narcissism and Intrinsic Motivation: The Role of Goal Congruence", *Journal of Experimental Social Psychology*, Vol:36, ss.424-438.

M. Toldos, Sex and age differences in self-estimated physical, verbal and indirect aggression in Spanish adolescent, Volume 31, Issue 1, pages 13–23, February 2005.

O.Polat Örs, M.Tokdemir, İ.Perçinel, S.Belirgan, J. Zemla, A. Gönül, K.Öngel Öfke Kontrol Bozukluğu: Olgu Sunumu, 2012.

O.Polat. "Tıbbi Açıdan Çocuk Hakları ve Çocuk İstismarı" Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, 1999.

Öztürk O. Ruh Sağlığı ve Bozuklukları, 9. Baskı, Feryal Matbaası, Ankara, 2002.Özmen S. Aile içinde öfke ve saldırganlığın yansımaları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi* 2004;37(2):27-39.

Ö. A.Kuşcan, Antik Çağdan Günümüze Kadın'ın Öyküsü, İkinci Baskı, Aralık 2010, İstanbul, Ajans 2023 Yayınları.

Raskin, R., & Terry, H. (1988). A principal-components analysis of the narcissistic personality inventory and further evidence of its construct validity. *Journal of Personality and Social Psychology*, 54(5), 890-902.

Ronet, B. Violence against women.U.S: Department of JusticeOffice of Justice. January 1994.

Roy, F.B., Brad, J.B. Self Esteem, and Aggression: Does Violence Results From Low Self-Esteem or From Threatened Egotism?, (2000).Rose, Paul, (2002), “The happy and unhappy faces of narcissism”, *Personality and Individual Differences*, 33(3), ss.379-391.

Rozenbaltt S. (In Defence of Self: The Relationship of Self-Esteem and Narcissism to Agressive Behavior) Yayınlanmamış Doktora Tezi, Long Island University, Psychology, s,11, 2002.

Schreer, G. E. (2002). Narcissism and aggression: Is inflated self-esteem related to aggressive driving? *North American Journal of Psychology*, 4(3), 333-342.

S.Atay, Narsist Kişilik Envanterinin Türkçeye Standardizasyonu, Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi 2009, 11(1): 181-196.

S,Atay, Çalışan Narsist, 1. Baskı, Namar yayınları, İstanbul, 2010.

S.K.Özmen, Aile İçinde Öfke ve Saldırganlığın Yansımaları, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, Yıl: 2004, Cilt: 37, Sayı: 2, 27-39

Ş.Yaman. EFE, S.Ayaz, Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet ve Kadınların Aile İçi Şiddete Bakışı, *Anadolu Psikiyatri Dergisi* 2010; 11:23-29.

Tammy DB, Thompson A, Christopher TB, Lochman JE, Adler K, Kwoneathia H. The Importance of Narcissism in Predicting Proactive and Reactive Aggression in Moderately to Highly Aggressive Children, *Aggressive Behavior*, 2007,33: 185–197.

Taş, A.K., Uyanık, D., Karakaya, Z. Şiddeti İçselleştiren Kadın Profili. II.

Kadın Çalışmaları Toplantısında Sunulmuş Bildiri, (17-19 Mayıs 1997), Adana.

T.C.Aile Ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı, 2012, Ankara.

T.C Başbakanlık Kadın Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü. Aile İçinde ve Toplumsal Alanda Şiddet, Ankara; 1998.

T.Kara, Görsel, Medyanın Aile Bireyleri Üzerindeki Etkisi Üzerine Bir Araştırma, 2011, Manisa.

Trocme, N. & Bala, N., False allegations of abuse and neglect when parents separate, *Child Abuse & Neglect*, 29(12), pp. 1333-1345, 2005 (analysis of data from 1998 Canadian Incidence Study of Reported Child Abuse and Neglect. Of 7,672 cases of child maltreatment cases, investigators found 798 cases of child sexual abuse allegations. Only 6% [n=43] were determined to be intentionally false. 8 of these 43 cases originated from custodial parents, 7 originated from non-custodial parents and 28 originated from other sources. None [0%] of the intentionally false allegations originated from children.

Trocme, M., McPhee, D., Tam, K. K., & Hay, T, Ontario Incidence Study, cited in Bala, N., & Schuman, J., 1999 and 2001, *Supra*.

Trocme, M., McPhee, D., Tam, K. K., & Hay, T, Ontario Incidence Study, cited in Bala, N., & Schuman, J., 1999 and 2001, *Supra*.

S. Tezcan, H.Tunçkanat, Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetin Kadınların Fiziksel Ve Ruhsal Sağlığı Açısından Değerlendirilmesi, 2009.

Sullivan, B. F., & Geaslin, D. L. (2001). The role of narcissism, self-esteem, and irrational beliefs in predicting aggression. *Journal of Social Behavior and Personality*, 16(1), 53-68.

T.C.Başbakanlık Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü, Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ulusal Eylem Planı, 2008, Ankara.

Tılıç H.R. Aile İçi Şiddet: Bir Sosyolojik Yaklaşım,20. Yüzyılın Sonunda Kadınlar ve Gelecek Konferansı, [://leguin.havlz.org/articles/siddet.htm](http://leguin.havlz.org/articles/siddet.htm)"<http://leguin.havlz.org/articles/siddet.htm>.

Tschanz TB, Morf CC, Turner WC. Gender differences in the structure of narcissism: A multi sample analyses of the narcissistic personality inventory, *SexRoles*, 1998, 38 (3): 863–870.

Twenge JM, Campbell KW. Asrın Vebası Narsisizm İleti, 1.Basım, (Çev: Ö. Korkmaz) Kanküs yayınları, İstanbul, 2010.

Ü.Tazegül, Farklı Branştaki Sporcuların Narsisizm Düzeyleri İle Sosyo- Demografik Özellikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Cilt / Vol: 4 Sayı / No:1 Yıl / Year : 2013

Wetzels, “Gewalterfahrungen in der Kindheit. Sexueller Missbrauch, Körperliche Misshandlung und deren Langfristige Konsequenzen”,Baden Baden, Germany: Nomos 1992.

Williams, C.A., Smith, M.L. ve Young, P.C. (1998).Risk Management and Insurance. USA: Eighth Edition, McGraw Hill.

Yıldırım A. Sıradan Şiddet Kadına ve Çocuğa Yönelik Şiddetin Toplumsal Kaynakları, Boyut Yayınları, 1. Baskı, İstanbul, (1998).

Yıldırım İ. (1996) Eşi Dayak Atan Evli Bireylerin Özellikleri. 3P Dergisi, 4:108-115.

BÖLÜM VI

EKLER

Açıklamanın tamamını okuduktan sonra cevaplandırmaya başlayınız. Cevaplandırırken bir kişi olarak sadece kendi gerçek durumumuzu ifade ediniz. Bir soru üzerinde fazla zaman harcamayınız. İlk aklınıza gelen cevabı işaretleyiniz. Atlamadan soruların hepsini cevaplandırınız.

Ünvanı: 1. Kadın 2. Erkek

Doğum yeri ve tarihi (Yaş) :

Eğitim : 1.Okur Yazar 2.İlk Okul 3.Ortaokul 4.Lise 5.Lisans 6. Yüksek Lisans 7. Doktora

Öğrenim Alanı:

Annenin Eğitim Durumu: 1.Okur Yazar 2.İlk Okul 3.Ortaokul 4.Lise 5.Üniversite

Babanın Eğitim Durumu: 1.Okur Yazar 2.İlk Okul 3.Ortaokul 4.Lise 5.Üniversite

Maddi Durmu: 1.Ortanın Altında 2.Orta 3.Orta üstü 4.Üst düzey

(Sadece Kadınlar Lütfen) Size göre şiddeti değerlendirmede en yüksekten en düşüğe 1-4 arası puanlama kaç olmalıdır.

14. Kadınların şiddet tanımları

- a.Fiziksel (dayak, dövme)
- b.Sözel (küfür, hakaret)
- c.Cinsel (zorla cinsel ilişki)
- d.Eşler arası geçimsizlik

15. Kadınların şiddetin nedenlerine yönelik görüşleri

- a.Erkeğin sözünü dinlememe
- b.Erkeğin sinirlenmesi

- c.Kadının erkeğe ihanet etmesi
- d.Diğer

16.Kadınların şiddeti haklı gördükleri durumlar

- a.Eşine ihanet etmesi
- b.Eşinin sözünü dinlememesi
- c.Yalan söylemesi
- d.Hakkı yok

17.Kadınlara göre şiddeti engelleyebilecek etkenler

- a.Eğitim
- b.Kadının alışması
- c.Kadının erkeğe karşı gelmemesi
- d.Eşler arasındaki uyum
- e.Hiçbir şey
- f.Diğer (yasalar, eşini aldatmama)

Novaco Öfke Ölçeği

Lütfen Aşağıdaki sayılara göre boşlukları doldurun

0.Hiç rahatsızlık hissetmezsiniz

1.Biraz huzursuzluk hissedersiniz

2 .Orta derecede sinirli hissedersiniz

3 .Oldukça kızgın hissedersiniz

4 .Çok kızgın hissedersiniz

1.Yeni aldığınız bir aleti açıyorsunuz fişe takıyorsunuz ve çalışmadığını fark ediyorsunuz.

2.Bir tamirci sizden çok fazla para istiyor. _____

3.Diğerlerinin yaptıkları fark edilmezken,bir tek sizin hatalarınız göze batıyor. _____

4.Arabanız çamura ya da kara saplanıyor. _____

5.Birileriyle konuşuyorsunuz ve size yanıt vermiyor. _____

6.Birileri kendilerini farklı göstermeye çalışıyor. _____

7.Kafeteryadaki masanıza dört fincan kahve taşımaya çabalarken biri size çarpıyor ve kahveler dökülüyor. _____

8.Giysilerinizi astınız;fakat,geçenler onları yere düşürüyor ve kaldırmıyor. _____

9.Mağazaya girdiğiniz andan itibaren bir satıcı tarafından inceleniyorsunuz. _____

10.Biriyle bir yerlere gitmek için randevulaştınız.Bu kişi son dakikada vazgeçiyor ve sizi ortada bırakıyor. _____

11.Size şaka yapılıyor ya da sizinle alay ediliyor. _____

12.Trafik ışığında arabanız stop ediyor. _____

13.Park yerinde yanlışlıkla hatalı bir dönüş yapıyorsunuz. Arabanızdan çıktığınızda birileri size

- Araba kullanmayı nerede öğrendin diye bağırmağa başlıyor._____
- 14.Biri bir hata yapıyor ve suçunu sizin üzerine atıyor._____
- 15.Konsantre olmaya çalışıyorsunuz; fakat, yanınızda bir kişi ayaklarını yere vuruyor._____
- 16.Birine önemli bir kitap ya da bir alet ödünç verdiniz; fakat, geri vermedi._____
- 17.Çok yoğun bir gün geçirdiniz, ve birlikte yaşadığınız kişi önceden anlaştığımız bir şey yapmayı unuttuğunuz için şikayet etmeye başlıyor._____
- 18.Arkadaşınızla ya da sevgilinizle önemli bir şeyi tartışmaya çalışıyorsunuz; fakat, o kişi sizi dinlemiyor._____
- 19.O konu hakkında çok az fikri olmasına rağmen, ısrar eden kişilerle tartışıyorsunuz._____
- 20.Biri sizle başka biri arasındaki tartışmaya burnunu sokuyor._____
- 21.Acele olarak bir yere yetişmelisiniz; fakat, önünüzdeki araç 90 km hızla gidilecek bir yerde 30 km hızla gidiyor ve onu geçemiyorsunuz._____
- 22.Bir sakızın üstüne bastınız._____
- 23.Yanlarından geçerken bir grup insan sizinle alay ediyor._____
- 24.Bir yere yetişme telaşıyla, iyi bir pantolonu sivri bir yere takarak yırtıyorsunuz._____
- 25.Son jetonunuzu bir telefon konuşması yapmak için kullanıyorsunuz; fakat, daha çevirmeniz bitmeden hat kopuyor ve jeton boşa gidiyor._____

Narsistik Kişilik Envanteri

Aşağıdaki cümlelerden size en çok uyanı seçin. Her cümle çifti için yalnızca bir yanıt işaretleyin.

1. A. İnsanlar bana iltifat ettiklerinde bazen utanırım.....
B. İyi biri olduğumu biliyorum, çünkü herkes böyle söyler.....
2. A. Kalabalık içinde herkesten biri olmayı tercih ederim.....
B. İlgi merkezi olmayı severim.....
3. A. Pek çok insandan ne daha iyi ne de daha kötüyüm.....
B. Özel biri olduğumu düşünüyorum.....
4. A. İnsanlar üzerinde otorite kurmaktan hoşlanırım.....
B. Emirlere uymaktan rahatsız olmam.....
5. A. İnsanları kolayca manipüle ederim.....
B. İnsanları manipüle ettiğimi fark ettiğimde rahatsız olurum.....
6. A. Layık olduğum saygıyı elde etme konusunda ısrarcıyım.....
B. Hak ettiğim saygıyı genellikle görürüm.....
7. A. Gösteriştan kaçınırım.....
B. Genellikle fırsatını bulduğumda şov yaparım.....
8. A. Her zaman ne yaptığımı bilirim.....
B. Bazen yaptığım şeyden emin değilimdir.....
9. A. Bazen iyi hikaye anlatırım.....
B. Herkes hikayelerimi dinlemekten hoşlanır.....
10. A. İnsanlardan çok şey beklerim.....
B. Başkaları için birşey yapmaktan hoşlanırım.....
11. A. İlgi merkezi olmaktan hoşlanırım.....

- B. İlgil merkezi olmak beni rahatsız eder.....
12. A. Otorite olmanın benim için pek bir anlamı yoktur.....
B. İnsanlar daima otoritemi kabul ediyor görünüler.....
13. A. Önemli bir insan olacağım.....
B. Başarılı olmayı umuyorum.....
14. A. İnsanlar söylediklerimin bazılarına inanır.....
B. İnsanları istediğim her şeye inandırabilirim.....
15. A. Kendi kendime yeterim.....
B. Başkalarından öğrenebileceğim çok şey var.....
16. A. Herkes gibi biriyim.....
B. Sıra dışı biriyim.....

Aile İçi Şiddet Tutum Ölçeği

Aşağıdaki seçeneklerden size en çok uyanı seçin.

1. Kocanın karısını dövmesi dinsel inanca uygundur. a. kesinlikle katılmıyorum b. katılmıyorum c. Kararsızım d. katılıyorum e. kesinlikle katılıyorum
2. Kadının şiddeti hak ettiği bazı durumlar olabilir. a. kesinlikle katılmıyorum b. katılmıyorum c. Kararsızım d. katılıyorum e. kesinlikle katılıyorum
3. Evde okulda disiplini sağlamak için şiddet kullanılabilir. a. kesinlikle katılmıyorum b. katılmıyorum c. Kararsızım d. katılıyorum e. kesinlikle katılıyorum
4. Aile bireylerinin sevgi ve bağlılığı öylesine fazladır ki aile içi şiddet önemli bir zarar vermez. a. kesinlikle katılmıyorum b. katılmıyorum c. Kararsızım d. katılıyorum e. kesinlikle katılıyorum
5. Erkekler doğası gereği saldırgandır. a. kesinlikle katılmıyorum b. katılmıyorum c. Kararsızım d. katılıyorum e. kesinlikle katılıyorum
6. Aile içi şiddet sadece fiziksel olduğu zaman şiddettir. a. kesinlikle katılmıyorum b. katılmıyorum c. Kararsızım d. katılıyorum e. kesinlikle katılıyorum
7. Şiddeten sonra özür dilenirse her şey unutulur. a. kesinlikle katılmıyorum b. katılmıyorum c. Kararsızım d. katılıyorum e. kesinlikle katılıyorum
8. Aile içi şiddet sadece kadına yöneliktir. a. kesinlikle katılmıyorum b. katılmıyorum c. Kararsızım d. katılıyorum e. kesinlikle katılıyorum
9. Aile içi şiddetin nedeni sadece alkoldür. a. kesinlikle katılmıyorum b. katılmıyorum c. Kararsızım d. katılıyorum e. kesinlikle katılıyorum
10. Kızgınlık kontrol edilemezse şiddete yol açar. a. kesinlikle katılmıyorum b. katılmıyorum c. Kararsızım d. katılıyorum e. kesinlikle katılıyorum
11. Aile içi şiddet sadece yoksul ve eğitimsiz ailelerde görülür. a. kesinlikle katılmıyorum b. katılmıyorum c. Kararsızım d. katılıyorum e. kesinlikle katılıyorum
12. Aile içi şiddet aile içinde kalmalıdır. a. kesinlikle katılmıyorum b. katılmıyorum c. Kararsızım d. katılıyorum e. kesinlikle katılıyorum
13. Aile içi şiddete dışarıdan müdahil (karışmak) olmak uygun değildir. a. kesinlikle katılmıyorum b. katılmıyorum c. Kararsızım d. katılıyorum e. kesinlikle katılıyorum

BÖLÜM VII

ÖZGEÇMİŞ

Eğitim:

- Halic Üniversitesi- Uygulamalı Psikoloji- Yüksek Lisans, (2012)
- Doğu Akdeniz Üniversitesi –Gelişim Psikoloji, Yüksek Lisans (2011)
- Near East Üniverstesi- Psikoloji-Lisans (2006)
- . Grafik Tasarım-Capilano College and University –Vancouver (Bc)- Canada-Bachelor (2003)
- .Hukuk - Istanbul Bilgi Üniversitesi– Turkey- lisans (2001)
- .Lise - Grafik Tasarım Golestane Kabir -Iran-Tehran (1999)

Sertifikalar:

- NAADAC Bağımlılık Uzmanlığı (The Association of Addiction Professionals) 2 years Theory .
- .Certificate of Rational Emotive Behavioral Theory
- .Certificate of Individual Psychotherapy for Drugs
- .Certificate of Treatment Approaches for Tobacco Dependency
- Certificate of Counseling Skills
- .Certificate of Drug use in Adolescent
- . Certificate of CNS Stimulants
- .Certificate of Alcoholics Anonymous
- .Certificate of Legal Issues about Drug Use

- .Certificate of Dependency in Elderly and Women
- .Certificate of Daycare
- Certificate of Control Theory, Reality Therapy, Individual Centered Theorapy
- .Certificate of psychoanalytic Theory and New Therapies (I)
- .Certificate of Psychoanalytic Theory and New Therapies (II)
- .Certificate of Heroin, Maintenance Therapy
- .Certificate of Family System and Counseling
- .Certificate of Cannabis
- .Certificate of Behavioral Modification
- .Certificate of Caffeine and Tobacco
- .Certificate of Suicidal risk and Intervention
- .Certificate of Individual Psychotherapy for Alcohol
- .Certificate of Psychodynamics of Dependency
- .Certificate of Volatiles, Hallucinogen, Steroids
- .Certificate of Gestalt Therapy, Motivational Therapy Solution Centered
- .Certificate of Crises Intervention
- .Certificate of Treatment Principles
- .Certificate of Clinical Evaluation
- .Certificate of Alcohol
- .Certificate of Principles of Treatment
- . Certificate of Chemical Dependency (II)

- . Certificate of Tolerance Mechanism
- .Certificate of Typology of Addiction
- .Certificate of Goals of Treatment in Drug Counseling
- . Certificate of Sedative Hypnotics
- .Certificate of Basic Pharmacology
- .Certificate of Principles of Treatment
- .Certificate of Prevention
- .Certificate of Relapse Prevention
- .Certificate of Risk Reduction
- .Certificate of Environmental Prevention Strategies
- .Certificate of Hepatitis
- .Certificate of AIDS
- .Certificate of Prevention among Youth (I)
- . Certificate of prevention among Youth (II)
- .Certificate of Combating the Drug Problem
- . Certificate of Work Place without Drug
- .Attending to the Psychological Congresses

İş:

-Gargari Trading Company- (2005-2013)

.Staj - Pink Chateau (Addiction Treatment and Rehabilitation Center): about one year between 23.04.2008 and 10.11.2008.

.Klinik Stajı- BAAMDAD (Treatment and Rehabilitation Center): about two months, 25.02.2008

- 28.03.2008 and 20.07.2008 – 10.08.2008.

Yayınlar:

-Kitap; Batıda Mutluluk Arayışı- Madar Yayın Evi- Iran- Tahran (2007)

Dil:

. İngilizce: İleri Düzeyde

. Türkçe: İleri Düzeyde

. Farsca (Persian): İleri Düzeyde

. Azerice: İleri Düzeyde

. Arapça: Orta Düzeyde

azadeami@gmail.com

0536-7799757